

Тучинський передзвін

Альманах

Література. Краєзнавство. Фото.
Випуск третій

?????
?????????
Т-921

Тучинський передзвін. - Рівне: "Друк Волині". 2012. - ???с.

У звичайному побачити казку, у дрібниці - чарівність, у швидкоплинному житті - неповторну мить, у природному явищі - таїну - чи не цього прагне митець?

Повернути свіжість відчуттів і шанувальникам мистецтва, і випадковим читачам намагається плеяда творчих людей старовинного села Тучин, яке потопає в зелені й красі. Майстри слова та пензля утверджують себе у своїх творчих доробках, повертаючись до минулого чи прориваючись через ідеологію устремлінь нового часу. Їхні твори - це синтез кольору і світла, радості і журби, матерії і духу, національної образності та власного бачення реального світу.

Але, незалежно від того, які сюжети та образи відтворюють митці у своїх творах, домінуючою лишається тема любові до рідного краю, спогади про минуле, краєзнавчі дослідження, людські взаємини, природа та кохання.

Автор проекту	Надія Янчук
Редактори:	Марія Жакун Микола Жакун
Упорядник	Надія Янчук
Фото на обкладинці	Надія Янчук
Комп'ютерний набір:	Тамара Кондратюк Назар Кирильчук Наталія Бенькалович Микола Прокопюк Олександр Янчук Світлана Жук Олександр Форманчук Микола Жакун Олег Клець Ярослав Переходько Роман Німкович В'ячеслав Вінічук
Коректори:	Надія Янчук Микола Жакун Марія Жакун
Комп'ютерний дизайн та верстка	Олег Клець
Відповідальна за випуск	Надія Янчук

Дане видання «Тучинський передзвін» і наступні, якщо такі будуть, не можуть бути скопійовані чи видані в будь-якій формі без письмового дозволу автора проекту Надії Янчук

ISBN 978-966-8179-44-0

© Янчук Н., с. Тучин, 2012
© "Друк Волині", м. Рівне, 2012

Гімн
літературно-мистецького колективу
«Тучинський передзвін»

Тучинський передзвін

Слова і музика Миколи Прокопюка

Живе в віках могутнє рідне слово
І лине благовіст з усіх сторін -
На теплу вас запрошує розмову
Наш Тучинський чудовий передзвін.

Ми творчу ниву щедро засіваєм
Зернятком нот, палітри і пера.
Частуєм друзів щедрим урожаєм
Тепла душі, любові і добра.

Приспів:
Рідну плекає мову,
Йде до нових вершин,
Друзів скликає знову
«Тучинський передзвін».
Друзів скликає знову
Наш передзвін.

Мистецьке розгорається багаття,
А передзвін все набирає крок.
І юні, й сивочолі із завзяттям
Крокуємо крізь терни до зірок.

Приспів.

Програш.

Приспів.

Наталя Бенькалович

Наталя Бенькалович народилася 14 липня 1990 року в с. Тучин. На даний час студентка Національного університету водного господарства та природокористування, спеціальність «управління персоналом, економіка праці». Літературні твори друкувалися в альманахах «Суцвіття» (2006, 2007, 2008 рр.), «Тучинський передзвін» (2010 р.), районній та обласній пресі. Переможець районного та обласного конкурсів «Діти проти війни» (2006 р.) «Перло многоцінне» (2010 р.). Учасниця художніх виставок «Наша гордість - древній Тучин», «Живи, казко!».

Мама

Моя Голубко сизокрила,
Ти дітям небо прихилила.
Тверджу і днями, і ночами,
Що кращої немає мами.

До ніг тобі я б'ю поклони,
За те, що у земнім полоні
Себе забула. Ти ж богиня,
Ти королева, ти графиня.

Для тебе всі висоти світу,
Тобі цвітуть весняні квіти.
Тебе малюють на картинах,
І у поетів ти у римах...

Для тебе сонце в сиву днину,
Люблю тебе, одну-єдину.
Ти почуттів суцільна гама!
Ти жінка! Головне ж - ти мама.

Бо ми такі

Пробачте нам за те, що ми жінки.
І різними буваємо таки:
Ми мовчимо, коли кричить душа,
І кричимо, коли нас просять: «Ша!»

Ми спішимо, де треба почекать,
І сміємось, коли пора ридать.
Ми горді і до сліз, й до самоти,
Ми залишаємось, коли вже час іти.

Ми так банально граємось з вогнем,
А потім розвертаємось і йдем.
Актриса ми і сірі мишки теж,
Фантазія у нас не має меж.

Ми водоспад з води, вулкан з вогню,
Ми не міняєм правди на брехню.
Пробачте нам за те, що ми жінки.
Нема пояснень нам, бо ми такі.

Зайві слова...

Прощання безлічі «останніх» фраз
Ще не готові загубитись в світі,
І очі вниз вдивляються щораз,
Ховаючись у віях, болем вмиті.

А в серці ще жевріє той вогонь,
Який до цього намагався жити,
Готовий їсти із твоїх долонь,
Лиш варто жестом його поманити.

І мрії вже розбились, мов кришталь,
Уже якісь занадто невагомі,
Напевно, пізно викликати жаль,
Жаль витратити фрази нерухомі.

Холодний подих розвіває мла,
Так хочеться забути все, втопити,
Бо зайвими були всі ті слова,
Які сьогодні заважають жити.

В душі рясніють шрами, та жива
Іще душа. Й вогонь не загасити.
Її терзають муки і слова,
Занадто зайві, щоб із вуст злетіти...

Самотність

Коли розквітають перші весняні тюльпани і в повітрі гуляє солодкий запах молоді трави й випарів землі, що прогрівається, старий Устим дістає з невеличкого дерев'яного ящика інструменти й прямує до перехрестя, що біля старого парку. Саме там його вже багато років чекають спогади й смуток. Він приходиться до великого, майстерно вирізьбленого хреста й, важко дихаючи, береться вже вкотре лагодити його. На старому хресті зверху вирізьблено двох голубів, а знизу, біля підніжжя, двох солдатів з автоматами. Устим спорудив хреста, коли прийшов із тюрми.

Ще замолоду за колючий дріт він потрапив за зраду Вітчизні. Його забрали прямо з фронту. А потрапив у тюрму за доброту й щире відношення до полонених. І де на його голову взявся той дванадцятилітній хлопець?

Устиму тоді було вже за тридцять. Удома його чекали дружина й син. Чоловіче серце стислося від жалю, коли серед юрби фашистських полонених побачив хлопчика. Такого ж віку, як і його син. Устим потай забрав хлопця, поселив у землянці, почав виходжувати. Коли малий трохи оклигав, до Устима прибули двоє з військової прокуратури й звинуватили в зраді. Устим не міг зрозуміти, чому світ такий безжальний. Це ж просто дитина, невинна дитина, яка чомусь опинилася на війні. Але це була дитина ворога. Хлопчик у той же день помер від куль автомата, а Устим відсидів довгих двадцять років. Скільки разів він хотів піти з життя. Не раз жалів, що опинився у в'язниці через свою слабкість. Але так судилося.

Коли випустили, він поспішив до рідного хутора, почав шукати сім'ю. Сусіди розповіли, що його рідні загинули ще в роки війни. Від домівки не лишилося й сліду. Устим довго сумував, до зими збудував маленьку хижку, щоб тихо дожити віку. Слава про колишнього зрадника розлетілася по всій окрузі. Його часто «діставали» журналісти газет та телебачення. Односельці теж довго його сторонилися. Та у нього був свій день - 9 Травня. На перехресті, біля старого парку, змайстрував Устим високого хреста й тепер часто приходив до нього, як до доброго друга. У двох друзів є щось спільне: Устима гне додолу старість, а пам'ятник полеглим руйнує негода. Устим щовесни лагодить свого єдиного «друга», а потім сідає поруч на траву й розповідає котрий раз давню свою історію. Уже не плаче, лише важко зітхає. Потім тихенько підводиться, по волі клигає до хижі, самотній і забутий світом...

В'ячеслав Вінічук

В'ячеслав Вінічук народився 1 березня 1947 року в Тучині. Лиха, трагічна доля спіткала родину в повоєнний час. У колисковому віці випадково лишився живим, втративши при цьому батька та матір. Навчався в Тучинській середній школі. По закінченні училища в Здолбунів працював помічником машиніста електровоза в локомотивному депо ст. Здолбунів (до і після служби в Радянській Армії). Пізніше закінчив Одеський державний університет (юридичний факультет). Працював у Всесоюзному науково-виробничому об'єднанні «Союзпромгаз», пройшов шлях від юриста до керівника юридичного відділу. Згодом трудився на підприємстві Укргазпрому. Тепер живе і працює в м. Києві, має приватну юридичну справу. Автор книги «Тучинське Погориння: минувшина та сьогодення» (2010).

Тучинська дивосинь

Присвячується діду Івану
та бабі Тетяні Саливонюкам,
моїм мудрим батькам-вихователям.

Майже вся територія Волині входить до басейну правих приток Прип'яті, з яких основними є: Турія, Стохід, Стир, Горинь. По території України річка Горинь протягнулася на віддаль 359 км. І на всьому своєму шляху навіть назва річки живомовно звучить порізному: з верхньої до середньої течій Горинь осмислюється людьми в жіночому роді, а вже нижче, за Дорогобужем та Тучином, починає домінувати наголос на початковому складі й уживання чоловічого роду: Старий Горинь, Новий Горинь - лівий рукав Горині (с. Лютинськ Дубровицького р-ну). Це віддалення від роду (жіночого) є, можливо, пошуком і намаганням установлення новішої форми. У народно-етимологічному плані назва «Горинь» - це Яринь (Ярінь - с. Дюксин Костопільського р-ну), тобто «ярий» - злий, неприборканий, що свідчить про руйнівний характер річки через повені. У цьому ж Костопільському р-ні (с. Суськ) побутує назва Горинь, а в селах тучинського Погориння - Микулин, Шубків, Дроздів, Горбів, Річиця, Котів - давно прижилася назва Горень.

У літописних згадках Горинь теж іменується неоднозначно. Десь вона подається як Горина (давній край над річкою, що називався Погориною). Літописець називає цю дивну територію ро-різному: «заяти Поборину» (1097 рік); «проси Погорини» (1150 рік), «дошедши Горини» (1189 рік). Починаючи з XV ст., утверджуються видозмінені фіксації назви: «на горуни» (1450 рік), на Горинє (1480 рік), з середини XVII ст. вже утверджується назва Горинь (рос. Горынь), а цей край - Погоринь, Погоринье, Погоринщина, Погоринне, Надгориння.

Існує низка паралельних і подібних річкових назв: Бистрина (Бистринь), Просторина (Просторинь). Відомо зовсім оригінальне твердження О. Брюкнера, який, аналізуючи половецьке «нога» (кінь швидкого бігу), порівнює зі староруським орь («кінь») і логічно допускає споріднення Горині з назвою Оринь, а потім виводить паралель з орини - горини, але це надто сміливе й малоімовірне твердження. Відомий дослідник М. Фасмер намагається зблизити Горинь із готським «goriguuo» (повінь, наводнення, водопілля),

але цю версію повністю заперечує більшість дослідників, бо, як доречно зауважив К. Буга, вказане готське слово мало б дати староруське Горня, а не Гориня. Відомий дослідник О. Трубачов допускає одногенезність староруського «Горина» з річковою назвою басейна Дністра «Гериня» (пожирати, горло, жерло). Приєднують до прибічників версії щодо слов'янської етимології Горині - «річка з гір», що виразно зіставляється зі староруським «горина» (гориста місцевість, гірський район, гірська країна).

Отож, жителі верхів'я річки вимовляють назву Горинь з наголосом на другому складі, що природно з точки зору топографічної реальності. Річка бере початок із дивовижно красивого Кременецького кряжу (горбогір'я), торує свій шлях у гористій місцевості. Північна межа цих гір різко піднімається над прилеглою рівниною Малого Полісся. Південною межею Кременецьких гір є долини Ікви та Вілії. Аж до середини ХІХ ст. освічені люди серед дуже віртуозного та складного плетива струмків та джерел не могли достовірно знайти початок цієї загадкової річки. Польський письменник Ю. Крашевський у 1840 році стверджував, що Горинь бере початок біля села Устечка на Волині, а дослідник А. Братчиков у 1868 році затято доводив, що Горинь починається біля села Горинка. Пройшло чимало часу, знадобились ретельні та детальні пошуки першоджерел, вчені уважно дослідили зовсім непросте гідрографічне розмаїття її верхів'я й виявили та довели, що річка Горинь починається між мальовничою смугою горбів на висоті 345 метрів над рівнем моря у селі Волиця Кременецького району на Тернопільщині. Далі річка живиться низкою джерел та струмків, примхливо протікає вздовж західного краю Українського кристалічного щита, уже згодом біля Славути та Острога перетинає вузьку смугу Малого Полісся, розділяючи його на дві частини - Рівненське та Гоцанське.

До Волинської височини входять Мізоцький кряж (між річками Іквою і Горинню), Повчанська височина (між Стиром та Іквою), Рівненське плато (між Стиром і Горинню), Гоцанське плато (між Горинню і Корчиком). Волинське Полісся відокремлюється від власне Полісся на півдні по лінії Устилуг - Володимир - Торчин - Луцьк - Клевань - Тучин - Великі Межиричі - Корець. За Оржевом Горинь тихо й величаво заходить у зону Полісся. А вже там, «повільно поспішаючи», несе свої темні води до однієї з основних артерій Дніпра - Прип'яті.

Географічний фактор на Волині цілком сприятливий для суспільного розвитку. Територія Погориння - це показовий факт правикової традиції розселення людей неподалік води. Тому річкової системою визначали назви багатьох населених пунктів. Повсякчас відбувалося групування поселень вздовж поріччя, над дрібними лісовими річками, біля вікових озер та боліт. Тому не дивно, що значна частина волинських міст, селищ, сіл та хуторів пов'язана з водним прибережжям.

Розмаїтість рельєфу на шляху плину Горині виразно позначається на характері краєвидів - вони беруть за душу та дивують уяву: напівгірські, долинно-терасові, піщано-крейдяно-горбисті, лугово-болотно-торфовищні, моренні та моренно-горбисті. Як тільки люди не описували цю природу, мандруючи на човнах та подорожуючи сухоходом від її верхів'я до гирла! Горинь у долинах виблискує сріблом та крадькома, немов соромлячись, а втім вперто й з напругою на нескінченних огинаннях шумить донизу. Волинська частина території Погориння - це плато, складене з крейдяних порід, густо укритих товщею лесовидних суглинків, розчленованих малими ріками, струмками, ярами, ровами, мокрими балками. Північна частина - це дуже заболочена піщана рівнина, помережана лісами, чагарниками та купинням. Відомий польський дослідник краю С. Толпа, можливо, першим зауважив та описав певні особливості річки, стверджуючи, що Горинь на Поліссі мало подібна до інших типово поліських річок: має відносно сталі та високі береги, її течія швидка, зі значними водокручами. Типово поліські

річки занадто «лінійні», течуть тихо й повільно, часто змінюють напрямок та русло; долини поліських річок слабо виражені - піщані береги тут ледь піднімаються над рівнем водної поверхні, натомість заплави дуже широкі й нерідко мають озера.

Коли на Горинь «находить година», вона стає враз норавливою та примхливою. Добре пам'ятаю, як у часи мого дитинства Горинь двічі на рік (ранньою весною та в червні) розливалася на всі боки, швидко виходила з берегів, грізно сунула свої темні води донизу. Після короткого літнього водопілля на лугах лишався благодатний мул. Пойма річки враз наповнювалася різноманітним різнотрав'ям, пташиним лементом, також безліччю комах, цвіркунів, метеликів, а ще - риби, що лишилася в озерах та витіках. Із великою любов'ю описує її принади та витівки у своїй книзі «Спогади з Волині, Полісся і Литви» уже згадуваний письменник Ю. Крашевський.

Завдяки Волинському генерал-губернаторові, який виділив певні кошти, у 1913 році ботанічна експедиція вперше зробила спробу дати ботаніко-топографічні описи лугов та боліт басейну Горині, починаючи від її витоків з Кременецького кряжу до Дубровиці. Екосистема Горині розглядалася переважно з позиції наземно-водної продуктивності й транспортної можливості. Для досліджень важливим було все, що пов'язано з такою важливою для Волині водною артерією, як Горинь: гідрографія, клімат і лісистість, швидкість течії, кількість атмосферних опадів і терміни льодоставу, якість і хімічний склад води, товщина шару мулу, проблеми довкілля, охорона лісів і боліт на всій водозбірній площі. Звітували члени експедиції в 1914 році поспіхом, бо на простори Волині та Полісся вже вкочувалася Перша світова війна та й цілі експедиції мала дещо вільської.

Потрібно визнати, що на сьогодні Горинь хвора й одужує вкрай повільно: зникло чимало видів типових риб (залишилася хіба що маленька дещиця, зокрема головня, в'язя, жереха, линка), а їх місце зайняли озерні форми - лящ, щука, сом, плітка, окунь, короп (свійська форма сазана потрапила в річку зі ставкових господарств). Останніми роками дедалі більшого розмаху набуває розвиток популяції «прибульців» - товстолобика та білого амуру, які потребують штучного підрощення малька. Усі негативні чинники є наслідком цвітіння води, знищення природних нерестилищ, коливання рівня води під час роботи потужних промислових комплексів на Горині, загибель малих річок, що входять до басейну річки. Малі річки формують близько 60% водних ресурсів України. Екологічний стан малих річок басейну Горині не просто поганий, а навіть катастрофічний. Тому чим скоріше усвідомимо необхідність повернення екосистеми Горині в природний стан, тим надійніше забезпечимо сприятливі умови життя для нинішніх і прийдешніх поколінь.

Першоджерела Горині та її витоків встановлені та детально вивчені, існує багато «туману» лише щодо першої письмової згадки про Тучин.

Наразі існує дві обґрунтовані думки щодо появи першої письмової згадки про Тучин. Автор цього нариса подає свої твердження в історико-краєзнавчому нарисі «Тучинське Погориння: минувшина та сьогодення» (Фастів: Поліфаст. - 2010. - с. 14). Деталізується історичне джерело «Памятники. Издаваемые Временной Комиссией для разбора древних актов» (СПб, 1845. - Т. 4. - С. 77). Там Тучин вітражується 1545 роком. Автор тривалий час дотримувався саме цієї думки, але подальші ретельні пошуки змінили цей хронос. У структуру цієї хронології входить низка інших суджень, що, втім, цілком природно. Деякі дослідники говорять, що Тучину вже й сім століть, і навіть дев'ять. Мушу наголосити, що історія Тучина та історія території, на якій він знаходиться, це різні речі: якщо відомо поселення, яке існувало безперервно й стало з часом містом чи селом, тоді все правильно, але критерій безперервності тут є ключовим. Епізодичне життя людей у наших місцях зв'язане із доісторичним часом: стоянки первісної людини

існували в околицях Тучина 3-5 тисяч років тому, а можливо й раніше.

Затим відомо, що в давні часи творення так званих «нових» міст при вже наявних міських поселеннях не варто розглядати як цілком окремі та самостійні міські центри, але їх появу необхідно трактувати в руслі подальшого містоутворювального процесу. Був лише один виняток (Новий Заслав), який був розташований недалеко від старого міста і з часом набрав усіх атрибутів міста - як правових (магдебурзьке право), так і просторових (свої укріплення, ринок, ратуша, шахівниця вулиць). Усього в цей час на Волині відомо 12 так званих «нових» міст, а в Луцькому повіті в цю пору зафіксована поява таких «нових» міст: Новий Тучин (1602), Новий Острожок (1613), Новий Остріг (1620, 1630), Новий Корець (1624, 1629), Новий Мильськ (1645). Це свідчить про те, що задовго до цього вже існував старий Тучин, а статус «нового» міста Тучин отримав раніше Нового Острога й Нового Корця. Із різноманітних фактів сформувалася певна парадигма розвитку та створення міст на Волині в згадуваний період.

У XVI столітті дуже рясно відроджувалися посади старих міст, виростили численні нові міста, де панували над округою замки (твержі), які нібито протистояли міському поселенню. Міське населення, відділене від замкового пагорба, розвивалося навколо власного центру (ринкової площі з ратушею). У локаційних привілеях та привілеях на міське право дозволено споруджувати ратуші лише таким містам, як Остропіль, Базалія, Межирич, Локачі, Кошер, Остріг, Стохот, Мосор. Відомо, що з цих міст вони були зведені у Базалії, Острозі та Межиричі. Документально встановлено існування ратуш ще в Олиці, Старокостянтинові та Тучині, а також спробу збудувати ратушу в Ковелі (ЦДІА України в Києві, ф. 25, оп. I, спр. 116, арк. 489 зв.). Маємо підтвердження, що ратуша в Тучині була, а це прямий доказ того, що поселення вже в XVI столітті мало статус міста. За дослідженням Л. Круліка, у вказаний період існувало лише 26 міст, де діяли костели. Тучин входив до цього пулу разом із містами Рівне, Степань, Торчин, Ямпіль, Полонне, Корець, Горохів, Клевань тощо.

У підсумку маємо, що Тучин у XVI столітті мав низку основних необхідних вимог для того, щоб мати міський посад: ратушу, замок із двома передмістями, свої земельні межі (сипані копці на межі з земельними угіддями сіл), мав право на вїтівство. А сам Тучин в установленому порядку було розділено на Старий та Новий. Князь К. І. Острозький у 1508 році отримав від Жигимонта I (тобто Сигізмунда I, 1467-1548) короля польського й великого князя литовського з 1506 року з династії Ягеллонів локаційно-магдебурзький привілей для Тучина (ЛНБ ім. В. Стефаніка НАН України, від. рукописів, ф. 5, спр. 2836 III, арк. 24). Це історичне джерело і є першою письмовою згадкою про Тучин.

Марно шукати оригінал привілею для Тучина. Серед 189 містозасновницьких ініціатив у той час маємо відомості про 59 локаційних привілеїв. У двох із них не вказана назва осаджуваного міського поселення, в п'яти є лише згадка про існування такого привілею. Це стосується Тучина (1508), Сомина (1540), Старокостянтинова (1561), Тихомля (1616). Оригінали мають лише Ковель (1518), Острожець (1528) та Торчин (1540). Локаційні привілеї решти міст збереглися у копіях (насамперед у книгах Литовської та Коронної метрик). У поборових реєстрах Тучин як місто фіксується і в наступних роках, інші міста це право втрачали.

Стислі вимоги цього нарису не дозволяють розповісти детально про магдебурзьке право. Коротко скажу, що воно закріплювало право міського стану - купців, міщан, ремісників. Це юридичний прояв успіхів міського населення в боротьбі проти феодалів. Тучину як міському поселенню було надано магдебурзьке право, тож, з-поміж іншого, дозволялося проводити щотижневий торг та різноманітну кількість ярмарків. Статус міста Тучин зберігав впродовж століть, а втратив це право в радянську добу, у 1959 році.

Тучинське Погориння в іменах

Я захоплююся людьми, які варті того, щоб їхнє життя й діяльність детально й величаво описували. Це й надихнуло мене на ідею написати для початку декілька розповідей, якими можна започаткувати цілу низку художньо-біографічних творів «Тучинське Погориння в іменах».

Головним критерієм є те, щоб ці особистості відігравали помітну роль у житті Волинського краю та Тучинського Погориння зокрема, або ж, скажімо, уславили його своїм, хай і тимчасовим, перебуванням. Це можуть бути короткі або розлогі розповіді про наших сучасників, а також про тих, хто вже давно за видноколом життя. Серія задумувалася для того, аби імена достойних і самобутніх людей із волинської глибинки не загубилися в історії, а світили людям, щоб ці художньо-біографічні твори зберегли для нащадків правдиві свідчення про їхніх попередників і сучасників. Тим, хто розуміє стан моєї душі, подаю кілька коротких досліджень.

***

У 1979 році в російському місті Калуга проводилися чотирнадцяті Наукові читання, присвячені щемній даті Костянтина Едуардовича Цюлковського. У залі прозвучало, що відомий учений є нащадком Северина Наливайка, - ця сенсація подавалася як автобіографічне твердження самого Цюлковського, навіть окремі праці були підписані псевдонімом «Наливайко». Збурення, протести вляглися, емоції згасли, але вже ніхто не сумнівався, що відомий Світоч мав українське коріння. На сьогодні встановлені всі предки Костянтина Едуардовича в семи колінах як по чоловічій, так і по жіночій лінії. Цюлковські були старовинного шляхетського роду. І, як кожна знатна родина, мали свій герб - за описом, вигляд його був такий: на блакитному полі геральдичного картуша - золота підкова, в середині якої - золотий кіннотний хрест; вгорі - корона, під нею - яструб, повернутий головою праворуч; на ногах птаха - два ланцюжки, на правому з них - підкова, як і в центрі.

Жила родина Цюлковських на теперішній Гошанщині на чорноземах, між селами Коростятин та Пустомити. Батько відомого вченого Едуард Гнатович працював управителем поміщицьких земель польського дворянського роду Прушинських. Титулярний радник Петро Янович Прушинський (1804-1890), володар Пустомит, навчався в Межиричах, потім закінчив Віленський університет, відтак повернувся в своє родове село Пустомити, де плідно займався сільським господарством, щедро оплачуючи важку працю селян та поліпшуючи їхній побут. Учасник польського повстання 1830 року, вивчав волинську старовину, провадив археографічні експедиції, різноманітні розкопки. Заарештований у 1838 році, утримувався в Київській фортеці й засланий в Оренбурзький край. У 1843 році повернувся додому, був взятий під нагляд поліції, з 1844 року працював співробітником Тимчасової комісії для розгляду давніх актів. У червні 1846 року сам зголосився до роботи в науковій археологічній експедиції професора Іванишева до скитського (скіфського) кургану Перепету в околицях Фастова, на території так званого Білокняжого поля, де автор цього нариса зміг побувати навесні 2010 року. До експедиції були прикріплені художник Т. Г. Шевченко та два рисувальники - О. Сенчило-Стефановський та П.Я. Прушинський. Отож, молодий дідич Пустомит із Волині більше місяця працював разом із поетом-генієм Тарасом Григоровичем Шевченком. Під час розкопок Шевченко зробив декілька малюнків олівцем, а саме: «Коло каші», «Пейзаж», «Парубок з люлькою, голова селянина та хлопців з граблями», «Селянин у брилі». 15 липня 1846 року на Білокняжому полі Шевченко записав до свого альбому народні пісні: «Під городом,

під Салидоном», «Ой пише, пише наш імператор до князя Котляренка» та інші. У цей час Шевченко побував у Білій Церкві та Фастові - ймовірно, в товаристві Прушинського. Вони повернулися до Києва 16 липня 1846 року, і шляхи їхні більше не перетиналися.

Але повернімося до родини Цюлковських. Прадід Костянтина Цюлковського Хома Філіціанович купив на Волині у 1804 році пару десятин землі й працював адвокатом у головному Волинському суді, в губернському центрі Луцьку. У нього було два сини - старший Гнат (Адам), дід Костянтина Едуардовича, та Станіслав, майбутній офіцер, учасник Вітчизняної війни 1812 року. Гнат був на службі в Прушинських. У 1813 та 1814 роках неподалік Тучина, в селі Пустомити (тоді Постумити), народилися сини Гнат і Нарциз (Карл), у 1818 році в селі Коростятин (тепер Малинівка Гощанського району) народився син Вітольд (він же Павлин, Людомир), а в 1820 році - Едуард (він же Еразим) - батько основоположника сучасної наукової космонавтики. Дослідники О. Гладуненко та А. Супрун із Острога зазначають, що всі вони були хрещені в парафіяльному костелі Святої Трійці та Святого архангела Михаїла в Тучині, який тоді мав велику пошану серед католицького люду на Погоринні (за іншою версією - в костелі Коростятин). Дядьки Гнат та Нарциз у 1832 році закінчили гімназію й два роки працювали писарями Рівненського повітового суду. У Рівненському обласному державному архіві є справи цього суду, переписані ними. Дядько Вітольд був послідником Луцької духовної семінарії.

Батько Костянтина Едуард закінчив у 1832 році Великомежирицьке Єпархіальне училище, далі навчався в Рівному та Клевані. За роки навчання в нього виявилися здібности до математики, фізики, він мріяв вивчитися на інженера. Згодом виїхав до Калуги, де й народився Костянтин Едуардович. Відомо, що хлопець з дитинства страждав глухотою - наслідок перенесеної скарлатини. Завдяки батьку зміг отримати домашню освіту, склав екзамени до університету та згодом увійшов до плеяди світових учених.

У Рівненському обласному державному архіві є справа, де вказано, що власник частини села Завізова (нині село Острозького району на Рівненщині) Цюлковський мав право отримати від графа Замойського 300 карбованців сріблом для надання їх малолітнім дворянам Ченційській та Лясковському у 1840 році. Звісно, йдеться про родину вченого. Костянтин Цюлковський про роль сім'ї у своєму житті говорив прямо: «Я одружився без кохання, сподіваючись, що така дружина не буде мною крутити. Буде працювати й не заважатиме мені робити те саме. Ця надія цілком виправдалась». Або ще: «На останній план я ставив благо сім'ї і близьких. Усе для високого - я не пив, не курив, не витрачав зайвої копійки на себе, наприклад, на одяг. Я був завжди майже голодний, погано одягнений. Терпіла зі мною і сім'я... Я часто дратувався і, можливо, робив життя навколишніх важким, нервовим».

Едуард Костянтинович із дружиною мали семеро дітей - чотирьох синів і трьох дочок. Ходили чутки, що задовго до народження вченого рід Цюлковських був проклятий. Усі сини й дочка вченого померли при його житті, через що він дуже страждав. До старості дожила старша дочка Любов і середня Марія. Взавши шлюб, дочки навідріз відмовлялися змінювати прізвище свого знаменитого батька. Два сини Костянтина Едуардовича покінчили життя самогубством. Старший син Ігнатій вважався найрозумнішим серед дітей, у гімназії його називали Архімедом. На першому курсі природничого факультету Московського університету в грудні 1902 року він прийняв цінистий калій. Батько приїхав на похорон з Калуги, біля труни сина зомлів. Студенти відвезли вченого на вокзал, посадили в поїзд.

Помічником батька був син Іван, який вів та записував його досліди. Помер у 1919 році - за словами вченого, від «недоїдання і тяжкої праці». А через три роки зникла за видноколом життя від сухот наймолодша дочка Аня, вчителька. Вона залишила після

себе немовля Леонтія, який помер однорічним від скарлатини. Як тримався дух після вервечки нещастя у цього мужнього Пророка космонавтики? Будучи віруючою людиною, під кінець життя він відійшов від Бога й створив теорію, за якою людина - всього-на-всього скопище атомів.

***

Ще одна надзвичайно цікава людська доля, пов'язана з моїм краєм. Подаю історію вкрай скорочено, бо знаю, що допитливим вистачить снаги написати цікаві книжки про ці непересічні особистості.

10 квітня 2010 року в авіакатастрофі під Смоленськом загинули президент Польщі Лех Качинський, його дружина Марія Качинська, чимало представників державної влади, військові урядовці, члени польської делегації - увесь екіпаж літака. У складі делегації перебувала фактичний засновник профспілкової організації «Солідарність», відома у всій Польщі Ганна Валентинович. Виявляється, народилася вона на Волині, за шість кілометрів від мого Тучина, в с. Сінне (нині Садове Гощанського району) 13 серпня 1929 року в багатодітній сім'ї Любчиків. У підлітковому віці Ганну Любчик віддали служницею в господарство польського пана Мунтика Телесніцького, що служив на Бабинській цукроварні. Підліток Ганнуса виконувала важку домашню роботу фактично за харчі. Перед приходом радянських військ на Волинь родина Телесніцьких подалася в Польщу, забравши й десятилітню Ганну. Час тоді був буремний, і дозволу батьків ніколи було питати. Батько Назар Любчик, звісно, шукав дочку, але марно. Опинилася Ганна неподалік Гданська, боялася подати батькам звістку про себе - знала, що всемогутні каральні органи запроторять батьків до Сибіру. У двадцять літ пішла від Телесніцьких на вільні роботи, влаштувалася кранівницею на Гданську корабельню. Там вийшла заміж, отримала прізвище Валентинович, згодом долучилася до опозиційної діяльності. Чоловік помер у 38 років, син Януш пішов до польського війська.

Ганна Валентинович брала участь у страйках в 1970 році, адміністрація корабельні затримувала її за це на заводській прохідній, оголошувала догани, позбавляла надбавок та премій. За шість місяців до пенсії, у 1980 році, Ганну Валентинович звільнили з роботи за опозиційну діяльність. Перед тим неодноразово запрошували на бесіди в Службу безпеки, цікавилися про родовід. Увесь час відповідала однаково: «Я сирота, полька, родом із Рівного». Проте Ганна добре пам'ятала рідне село Сінне серед лісового масиву на Рівненщині, завжди мріяла зустрітися з родиною. Після звільнення з корабельні у Гданську брала активну участь у страйках, пішла наперекір Леху Валенсі й почала вимагати створення незалежних профспілок. Була одним із авторитетних лідерів майбутньої «Солідарності». Її тричі заарештовували, а під час арештів прискіпливо перевіряли родину в Україні. Ганна Валентинович завжди була вірним соратником Леха Валенси, але згодом між ними виникли певні ідеологічні розбіжності - його політику Ганна вважала примиренською. Вона виступала з гострою критикою правлячих партій, що вийшли із «Солідарності».

У 2003 році відмовилася від звання почесної громадянки Гданська, у 2005 році - від почесної пенсії. Її, а не Леха Валенсу, було нагороджено американською Медаллю Свободи Трумена - Рейгана, яку отримала з рук президента Джорджа Буша. А в 2006 році в Королівському палаці у Варшаві вона отримала вищу нагороду Польщі - Орден Білого Орла, яку вручав Лех Качинський. Про Ганну Валентинович також зняли художній фільм. Навідувалася до своєї рідні на Рівненщині, бувала в Тучині та Сінному. По собі залишила сина, внука та внучку. Поховали Ганну Валентинович у Гданську, в родинному склепі поруч із чоловіком.

Марія Жакун

Марія Жакун (Харчос) народилася 6 травня 1957 року на х. Діброва Гоцанського району Рівненської області. Після закінчення Малинівської СШ здобула вищу освіту в Рівненському державному педагогічному інституті. На даний час працює вчителем української мови і літератури та світової літератури в Тучинській ЗОШ I-III ступенів. Член літературно-мистецького об'єднання «Веселка» при Гоцанській районній газеті «Рідний край». Переможець літературного конкурсу «Перло многоцінне». Поетичні твори друкувались у районній та обласній пресі, альманахах «Суцвіття» (2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012 рр.), «Тучинський передзвін» (2008, 2010 рр.), «Гостинець» (2010 р.). Автор збірок «Вічність» (2006 р.) та «Осіння муза» (2009 р.)

Все відцвітає

Все відцвітає,
проходить, немов не було,
Лиш уплітає
легкі павутинки в волосся.
Вже у минуле
немало років відійшло,
Й думаю: скільки
всього у житті не збулося.

Я не про те,
що без мене хтось в гори ходив.
І не про те,
що моря борознив хтось без мене.
І не про те,
що не я - інший в космос летів
Чи десь на полюс
ішов в безгоміння студене.

Сумно - без мене
погасла півоній краса.
І відспівав соловей,
та його я не чула.
Впала без мене
на віти ранкова роса.
Ніч не одна
без тепла і признань промайнула.

Рідко казала
    батькам, що шаную й люблю.
Зірка згасала,
    а я її не врятувала.
Й хоч ще подушку
    сльозами не раз окроплю,
Пізно жаліть,
    що не все те, що треба, сказала.

Жаль, не завжди
    уникала поразок й образ.
Жаль, не завжди
    помагала піднятися на крила.
То спотикалася,
    то помилялась (й не раз),
То не всміхнулася,
    не обняла, не зіграла...

Все ж відцвітає,
    проходить, немов не було,
Лиш уплітає
    легкі павутинки в волосся.
Вже у минуле
    немало років відійшло,
Й думаю: скільки
    всього у житті не збулося.

Дзвінки

Це ввійшло у звичку - не раненько,
А десь в вісім з нетерпінням жду,
Що мені подзвоните, рідненька.
Я ж після роботи вже прийду.

Зранку поговорим. Не втомилась
Ждать я, любя, Вашого «дзелень».
Розкажіть, як спалось й що Вам снилось.
І благословіть на новий день.

Ще одне спитать і хочу, й мушу:
Як там тиск, завжди хвилююсь я.
Бачить Вас хоча б більш-менш ще дужу
Хочеться, матусенько моя.

Жду від Вас тепер дзвінка щоднини,
Зігриває серце він моє.

В нім порада і розрада лине.
Так затишно, що Ви в світі є.

Та тривожусь, що то буде далі.
Все в житті до часу, до пори.
Обминать тривоги і печалі
Й берегтись Вам радять лікарі.

Помолюсь, хай серце б'ється рівно
Й думка в миті радості біжить.
Все ще буде добре, моя рідна.
Вам ще, дорогенька, треба жить.

Хай ще не одна нас жде розмова.
Хай ще довго голос Ваш звучить.
Вас я рада чути знову й знову.
Мамочко! Тримайтесь ще й дзвоніть.

Моїм другим батькам

Ми знову їдем в гості на Полісся.
Там ждуть нас чоловікові батьки.
Й мої з тих пір, як ми навік зійшлися
Й вони нам постелили рушники.

Стрічає радо постаріла мати
У скромненькій спідниці в квіточки,
В старенькій блузці. Просить нас до хати,
Де в рамочках на стінах карточки.

У хаті жде вже посивілий батько.
Хотів на пашу вивести коня,
Вітає нас. А на штанині латка.
Й сорочка вицвіла, пожовкла, як стерня.

Ось на столі вже борщ, пшоняна каша,
Хліб, спечений з любов'ю на листках.
Ще сир, кисляк (чи, може, простокваша)
У простеньких полив'яних мисках.

Могли б і в хату щось, і одежину...
Весь вік же в праці...Та все для дітей.
То вчить, то дає на хату, на машину,
То на весілля...Все, щоб як в людей.

І навіть як дорослих жде дорога,
Дочка як від'їжджає або син,
Розв'яже мати вузлик край порога
Й шепне: «Це на дорогу (на бензин)».

Все для дітей, для внуків - не спинитись.
Їм завжди щонайкращенькі куски...
Тож не дай, Боже, хоч комусь скривитись,
Що на столі полив'яні миски.

Спориш

А двір все більше заростає споришем...
Все рідше топче син стежиночку до хати,
Хоч батько жде й невтомно виглядає мати.
І хоче пригостить смачним борщем.

А двір все більше заростає споришем.
Вже й полину гірка добавилась стеблинка.
Далеко так, далеко рідненька кровинка...
Ну, як не вмитися сльозами? Чи дощем?

А двір все більше заростає споришем...

М. Г.

А ми вже не такі і молоді...
Роки обом дарують срібні ниті.
Ще разом в щасті, разом і в біді,
Ще перстні не тьмяніють золоті.
Ти чоловік найкращий в цілм світі.

Мені з тобою добре. Поруч будь
І в ночі темні, часом вже безсонні,
І в ранки, як ромашки роси п'ють,
І в дні, коли зозулі десь кують...
Давай погріємося разом на осонні.

Ніхто не може так, як ти, зігріть,
Ніхто не може втому й біль прогнати.
Ти ж можеш заспокоїть й захистить,
Ти вмієш і любити, і жаліть...
«Коханий мій!» - це не втомлюсь казати.

А як буває тоскно на душі,
Розрадить дотик рук й тепло розмови,
Якщо ж нахлинуть сумнівів вужі,
Промов: «Все буде добре, не тужи.
Давай послухаємо тишу вечорову».

Хоч ми вже не такі і молоді
Й роки обом дарують срібні ниті,
Зі мною будь і в щасті, і в біді,
Хай не тьмяніють перстні золоті.
Ти чоловік найкращий в цілім світі.

Ти чоловік найкращий в цілім світі.

К...

Вже ранок.
Заглянуло, мабуть, сонце
До тебе, моя миленька, в віконце.
І мама ніжно торсає: «Вставай!
Пора в садочок.
Дітки вже всі встали. »
А ти, напевно, люба, ще б поспала!
Ріднесенька!
В здоров'ї пробувай!

Пора обідня.
Мабуть, ти втомилась.
І борщику, і кашки вже наїлась.
Тра в ліжечко лягать, як не мудруй.
Як відпочинеш,
Будеш знов гуляти,
Чи рахувати, а чи малювати...
Ріднесенька!
І мене намалюй!

Вечірній час.
Вже сонечко в багрянці.
Наскучили, напевно, й ігри, й танці.
Ждеш маму вже: «Матусю, забирай.
З тобою, татом
Й котиком Маркізом
Так хочеться дивитись телевизор».
Ріднесенька!
Про мене теж згадай!

Зірки на небі
Ясні засвітились.
Мабуть, моя хороша, ти зморилась.
Й дрімота, мабуть, вже бере в полон.
Добраніч!
Хай спокійно тобі спиться!
Хай добре щось вночі тобі присниться!
Ріднесенька!
Прийди до мене в сон...

Ріднесенька!
Прийди хоч би у сон...

Віра

Вони інші якісь...
І в ділах, і в словах...
Вони трішки
мов з іншого світу...
Йде з душі і сіяє
завжди в їх очах
Світло.

Помічала я світло
й гадала про це.
Чом в очах їх
мов відблиск сапфіра?
Нині знаю: осяяним
робить лице
Віра.

Блудний син

Переклад з російської
Автор – раба Божа Людмила

А минуле було як в тумані.
І відплата прийшла не дарма.
За крадіжки, грабунки, обмани,
П'янки, бійки, загули - тюрма.
Відсидів. Як його ж то зустрінуть
Батько й мати? Чи зможуть простить?
Чи скитатись йому до загину
Й нема смислу до рідних спішити?
Написав він їм лист: «Як простили,
Щоб додому направить зміг крок,
Прошу, щоб на вікно помістили

Із матерії білий шматок.
Якщо ні, то заходить не буду.
Стане боляче, та... заслужив.
І тепер не надіюсь на чудо.
Слава Богу, до волі дожив».
Як до хати йшов, ноги німіли,
Та побачив у сяянні дня:
У всіх вікнах хустини біліли,
На покрівлі ж була простиня.
Так і Бог. Каяття якщо бачить
Й те, що хочем себе ми змінить,
То по-батьківськи все нам пробачить
Й буде, грішних, нас вічно любить.

* * *

Є іще для кого в світі жити.
І молитись є за кого теж.
І тому потрібно менш тужити,
Щоб не був у серці сум без меж.

Хоч частіш стрічаються печалі
Й є печаль, яка не відболить,
Менше треба думать, що там далі.
Й цінувати кожную суццю мить.

Треба, треба якось менш тужити
Й не пускати в серце сум без меж,
Адже є іще для кого жити.
І молитись є за кого теж.

Незабудки

Розквітли дивним
пелюстковим візерунком
Вже незабудки.
Нагадали, що було...
Я Ваших уст хмільних
торкнуся не поцілунком,
А лише думкою,
фантазії крилом.

Ці незабудки
якось ніжно й своєрідно
Хвилюють серце,
і бентежиться душа.
Що ж, знаю я,
що вам не близька і не рідна

Водночас, думаю,
не зовсім і чужа.

Дивлюсь на милі,
хоч і скромні, незабудки.
Мінорний шепіт їх
розлукою бринить.
Змахну сльозу...
Мене Ви тільки не забудьте.
Й дозвольте якось
потривожить - подзвонить.

Сенс життя

В час, як в небі зорі заіскрились,
Вже після вечері і миття
Вся сім'я в альтанці засиділась -
Мову завели про сенс життя.

Син доводив: «Сенс життя в любові.
У коханні. Як його нема,
То й життя порожнє, мов полова.
Без кохання жити - то дарма».

Батько усміхнувся: «Я не проти...
Та.. З своїх як гляну уже літ,
Думаю, що сенс життя в роботі,
В тім, щоб на землі залишить слід».

Мати крадькома щось з вії змахнула
І сказала: «Сенс життя в сім'ї.
У здоров'ї кожного». Й зітхнула.
Видно, щось тривожило її.

Слухав ще дідусь оті дебати,
І як вибрав підходящу мить,
То промовив: «Хочу й я сказати.
Сенс життя у тім, щоб просто жить».

Ніби всі праві...Хоч сумнів маю...
Що сказала б я, щоб до пуття?
Мабуть, я й до цих пір ще не знаю,
В чому все ж таки є сенс життя.

Микола Жакун

Микола Жакун народився 26 вересня 1953 року в с. Залужжя Дубровицького району Рівненської області. Навчався в Залузькій восьмирічній школі, Дубровицькій СШ №2. У 1978 році закінчив Рівненський державний педагогічний інститут. Нині вчителює в Тучинській ЗОШ I-III ступенів. Член літературно-мистецького об'єднання «Веселка» при Гоцанській районній газеті «Рідний край», член Всеукраїнської спілки краєзнавців. Лауреат премії ім. І. Шишка, переможець літературного конкурсу «Перло многоцінне». Літературні твори друкувались у республіканській, обласній, районній пресі, альманахах «Гостинець» (2000, 2010 рр.), «Безсоння» (2001 р.), «Суцвіття» (2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012 рр.), «Тучинський передзвін» (2008, 2010 рр.), звучали на каналах обласного радіо та телебачення. Автор книг «Вишиванка» (2000 р.), «Щедрий кавалер», «Неслухняний м'ячик» (2001р.), «Тучин» (2002 р.), «Світоч знань» (2003 р.), «Круговерть» (2004 р.), «Веселочка», «Відгадай і розмалюй» (2006 р.)

Афера

Колгоспний парторг Роман Романович Парфута шпетив трьох шоферів, теж комуністів:

- Кожного разу в райкомі червонію. Отримую по самі вуха. Росту рядів нашої організації фіг. Коли і кого будемо приймати в партію?

Шофери переглянулися, щось шепталися. Федь Тхорик прорік:

- Треба Тихоновича пропхати. Недавно його механіком поставили. Спец - во! Ніхто не буде проти.

- Так він же в церкву ходить, - заперечив Митьо Лисиця.

- Кандидатура правильна. Факт. Сумніву нема. Тільки як його нам на свій бік перетягти? - засумнівався, подумавши, парторг.

- Придумав, - ударив долонею по лобі Тхорик. - Треба зіграти на його слабості. На його, так сказати, звичці.

А звичку нинішнього механіка, а колишнього шофера Панаса Тихоновича Гаврильчика знали практично всі. Змалечку полюбив Панас Тихонович автомобілі. Маленьким буркав біля іграшкових, а підріс - став шофером-професіоналом.

І душа його до техніки так прикипіла, що не міг проїхати мимо, якщо якийсь автомобіль стояв на обочині дороги, а його хазяїн у моторі порпався. Обов'язково зупиниться, куди б і в яких справах не їхав, полізе під капот. І поки не усуне поломку, не поїде. За таку любов до техніки й призначили Гаврильчика колгоспним механіком.

- Значить, так, - мудрує Парфута. - Я вам «путьовки» буду підписувати, бензин знаєте куди дівать. У вас же по «Москвичу» вдома. Ви в неділю і у свята робите так, щоб Гаврильчик в церкву не попав.

Погодилися комуністи-шофери допомогти парторгу. Обговорили ще деякі деталі

придуманій афери.

Неділя. Чисто вибритий, гарно вдягнений іде Панас Тихонович до церкви. А на обочині «газон» з його ж гаража. А під «газоном» Федь Тхорик лежить, Тихоновича чекає.

- Планував хлопців на футбол везти, а як везти - не знаю. Мотор чхає, кашляє, глохне, - починає байку Тхорик.

Гаврильчик відкриває капот і починає мудрувати.

- Свічний ключ, - чути з-під капота.

- Нема, - відповідає Тхорик

- Шукай. Бензонасос чого не качає?

- Не знаю.

- А ти бензин заливав? І свічу ще одну шукай, а я з карбюратором щось придумаю.

Мудрує Гаврильчик з «газоном», а час іде. Свіча знайшлася, бензин теж, карбюратор відрегульовано. Запрацював «газон». А люди вже з церкви йдуть.

Наступної неділі йде чисто вибритий і гарно вбраний Панас Тихонович до церкви. А на обочині «газон» з його ж гаража, а під газоном Митьо Лисиця повзає.

- Планував хлопців на футбол звозить, а вона, зараза, «троїть» почала, обертів не набирає, - бідкається Митьо.

Відкриває Гаврильчик капот і починає мудрувати. А час іде, і люди вже з церкви йдуть.

У третю неділю мудрував Панас Тихонович над «бобіком» парторга.

- Не заводиться, гад, - бідкається Парфута.

А вже в понеділок кличе парторг колгоспного механіка до себе в кабінет:

- Тихоновичу, пиши заяву в партію. Ріст рядів КПРС треба поповнювати.

- Так я ж в церкву ходжу. Який же з мене комуніст? - парирує колгоспний механік.

Парфута замовк, хоч хотілося бовкнути: «А коли ти в ній останній раз був?» І добре, що промовчав, а то б усю аферу розкрив би.

Сторож

Завскладом колгоспу імені Орини Родіонівни Брахмапудри Грицько Оверкович Лежебока обходив свої володіння. Склади замкнені, замки на місці, секретно наліплені бумажки на дверях не зірвані. І це тишило Грицька Оверковича.

- Значить, все, що було під замками, ціле, - аналізував ситуацію Лежебока й продовжував іти по ввіреній йому території. Обійшов склад з іншої сторони. І раптом... Перед очима Грицька Оверковича відкрилася страшна картина. Хтось хотів поцупити кусок кольорового скла. Злодію, видно, цього зробити не вдалося. Кусок кольорового скла лежав на дорозі вже не як кусок, а як маленькі скельця.

- Видно, злодію щось стало на заваді. Або злодію стало шкода колгоспного добра. От він його додому й не доніс. Або... - перебирав різні версії Грицько Оверкович. Саме за складом стояли ящики, куди складали різні матеріали після ремонтів.

- Хай полежать, - наказував Лежебока колгоспникам, які робили ремонти, - потім кудись подінемо.

І ось таке лихо. Уже під вечір у Грицька Оверковича визріла версія. Якраз, щоб підписати якісь папери, забіг у бухгалтерію бригадир тракторної бригади Зажура. Лежебока його й запитав:

- Слухай, Матвійовичу, ти сьогодні бачив Жмуру на роботі?
- Бачив. Але він уже тю-тю. «Путьовку» здав і дременував на Горинь. «Подьонка» вилетіла, то десь він там її ловить.

На другий день завскладом колгоспу імені Орини Родіонівни Брахмапудри Грицько Оверкович Лежебока знову обходив свої володіння. Замки були на місці, двері й бумажки теж. А за складом... Посеред дороги, прикриваючи розбите скло, лежав розбитий кусок шиферу.

- Що ж це за напасть? - розхвилювався Лежебока. - Хоч бери та ночуй за складом. Так злодії потім і в склад залізуть.

Аж під вечір у Грицька Оверковича визріла версія. Зловив він завмайстернею колгоспу Стаха Замазнюка й улаштував йому допит:

- Слухай, Саніч, був на роботі сьогодні Завірюха чи ні?

- Був. Але вже пішов. Поставив він он свого дирчика і тю-тю. На Горинь погнав. «Подьонка» вилетіла. Там десь коло неї він й ошивається.

Не доказавши й не перевірявши жодної з версій, сумним і невеселим повертався додому завскладом колгоспу імені Орини Родіонівни Брахмапудри Грицько Оверкович Лежебока й думав:

- До пошуку злодіїв підключу міліцію, якщо відпадуть мої версії. Треба завтра зробити очні ставки із Жмурую та Завірюхою.

Ніч Лежебока провів неспокійно. Але тільки-но почало світати, був уже перед воротами колгоспного гаража. Чекав. Десь біля восьмої ранку причалавав після ловлі «подьонки» Жмура, а за ним і Завірюха.

- Ану йдіть-но за мною, - махнув рукою Лежебока й повів Жмуру й Завірюху за склад.

- Що це таке?- показав він на розбите скло й шифер. Ми ж домовлялися, що ви все берете вночі тихо. А ви розбили все, і то на дорозі.

- Так ми ж домовлялися, що й вас тут уночі не буде, - оправдовувався Жмура.

- А мене й не було, - наполягав на своєму Лежебока.

- Були, - доказував Завірюха.

- Не був, - парирував Оверкович.

- Були. Он там ви стояли, ще й руку вперед витягнули. Не бери, мов, сьогодні. Завтра візьмеш, - наполягав Жмура.

- Точно, - підтвердив Завірюха. - І мене так попереджували.

- Ану, ану. Де я стояв?

- Он там, - підійшли хлопці ближче. - О... Та ви й досі...

- То це я? - витріщив очі Лежебока. - Це ж Ленін. Його пам'ятник два дні тому демонтували. Стояв він перед Будинком культури. Не було де заховати, то й поставили за складом.

- А звідки я міг знати, що тут Ленін, а не ви чи сторож? - оправдовувався Жмура. - У мене руки й зараз трусяться. Я скло і зараз не втримав би.

- А я, думаєш, шифер утримав би, - прошептав Завірюха.

- Ну, Вован, ну Ілліч, сторож колгоспний, всю малину спортив. Тепер моя веранда без скла так і буде зимувать, - підвів підсумок бесіди Жмура.

- А моя веранда буде без шиферини. Тепер я сюда ні ногою, - сплюнув Завірюха. І пішли Жмура із Завірюхою, розсердившись на Леніна. А Лежебока почав відгортати шматки побитого скла й шиферу в кропиву.

ДЗВОНИК

Корній Коноплянко не на жарт розтривожився. Усі студенти-заочники вже поїхали на сесію, а йому, майбутньому світилу фізичної культури, виклику чомусь не було.

Занятий думками про майбутню сесію, порався Корньо по господарству й навіть не почув, як причмихав під ворота мопедом Васік Степанів.

- Корньо, - кричав Васік, - я тобі якісь бумажки привіз. Батько передав. А той, хто йому передав, то сказав, щоб ти сьогодні їхав. А ще мій батько сказав, що якщо тобі нема де заночувати, то їдь на квартиру до нашої Зінки. Вони з чоловіком тебе приймуть. Рафаїл її хороший рибак, то рибки поїси і пару стопочок перекинеш.

І задеренчав Васік мопедом до магазину.

Корньо швидко зібрався. Збираючись, торочив матері й батьку, куди їде. Запихав у сумку якісь зошити. Мати з-під подушки дістала гроші й наставляла:

- Їдь. І щоб ученим до нас приїхав. Там ні в яку халепу не влізь. То тобі не село.

Поки Корньо їхав до міста, поки шукав квартиру Зінки, стемніло. Піднявшись до квартири, студент-заочник подзвонив. За дверима хтось заворушився, а потім відкрилися двері. Якби Корньо зустрів Зінку десь у місті, то не впізнав би. Змінилася вона. Приемною і гарною молодичкою стала.

- Я в курсі. Дядько дзвонив. Заходь, студент. Мій Рафік на цілу ніч на рибалку поїхав, так що вечеряти будемо самі, - щебетала хазяйка квартири.

Хвилин з десять під щебіт Зінки вечеряли. Задзвенів у коридорі дзвоник.

- Хтось у хату проситься, - подумав Корньо.

Зінка кинулася відкривати двері.

- Оба-на! Шо ето за чоловічі туплі?- почув Корньо басистий голос.

У кухонні двері просунулася майже квадратна чоловіча голова.

- Рафік, це студент-заочник, на сесію приїхав, - старалася пояснити квадратній голові жінка.

- А чого приїхав на сесію, коли я на рибалку зібрався? Хахаль? - підвів підсумок Рафік.

Квадратна голова згребла свою Зінку під руку, занесла в іншу кімнату й закрила двері на ключ.

- Поговоримо? - грізно звернувся Рафік і налив собі й студенту по склянці горілки.

Корньо зрозумів, що треба пити. П'яному, може, не так буде боляче.

Очухався Корньо в куцах під ялиною. Голки кололи тіло, а почухатися не було ніякої можливості. Гадюра Рафік напоїв студента, роздягнув його, зв'язав за спиною руки, нижче живота прив'язав рибальського дзвоника й виніс із квартири під дерево. Корньо стало прохолодно. Якби йшла якась людина, то попросив би, щоб розв'язала. Та не було, як на зло, жодної.

На вулиці раптом щось загуло. Корньо з-під куща вискочив на вулицю й попав у світло фар міліцейського автомобіля. Інспектори ДПС не тільки побачили незвичну картину: голого студента із зав'язаними назад руками, а й почули кроки. Крок - дзелень. Крок - дзелень. Кроки швидше - дзелень, дзелень, дзелень.

Міліціонер, що був за кермом автомобіля, включив задню швидкість і почав утікати від такого видовища. А за автомобілем - дзелень, дзелень, дзелень... Шофер рушив уперед. А попереду авто - дзелень, дзелень. Ні втікти, ні об'їхати. Нарешті один із міліціонерів вийшов до студента.

- Порушуємо? У громадському місці, у самому центрі, в такому вигляді. Будемо роз-

биратися, - грізно промовив міліціонер, а сам ледве стримувався від сміху.

- Що тут розбиратися, - ледь не плаче Корньо. - Отой жмут і гад Рафік, тобто Рафаїл з квадратною мордою, подумав, що я Зінчин хахалю і ось що зі мною вчудив.

- Ану, - каже міліціонер, - ми зараз сядемо в машину, а ти пройдиш.

Машина рушила. Пішов і студент: дзелень, дзелень, дзелень. Із машини дикий регіт.

- Ану ще раз пройдиш, - просять міліціонери.

І знову регіт, аж сльози виступають.

- Поїхали у відділення. Там ми тебе вдягнемо.

Група «Беркут» готувалася до виїзду. Чергові відділення теж не спали. На вулиці раптом почулося: дзелень, дзелень, дзелень. «Беркутівці» вибігли надвір. У супроводі двох патрульних ішов худий студент із зв'язаними руками і при кожному його кроці чулося: дзелень, дзелень, дзелень. Тепер уже «беркутівці» разом із черговими рвали животи зі сміху.

Печінка

Данько Марушак дуже любив печінку. Свинячу. Як тільки купували зі своєю Паранею поросят, Данько точно вираховував, коли буде свіжина. І печінка. Про себе він розмірковував так:

- Купили перед Вербною неділею. Літо, осінь, зима. Десь на десяте березня буде печінка.

І чекав Данько десятого березня, як найбільшого свята. Для нього це було б Свято печінки. А тут жінка внесла свої корективи.

- Ми десь так числа п'ятнадцятого будем колоть свинку, а кабанчик хай до Паски підросте. Наш Мішик половину свинки забере, а другу - собі залишимо.

- Краще б ти мовчала, - думав про себе Данько. - А печінка? Я ж усе давно розрахував. Шлунок на десяте березня підготовлений.

Десятого березня Данько був сам не свій. До обіду якимось протримався. А після обіду ніяка робота не клеїлася. Пішов до Мірека, коляра. Поклав на стіл блок «Прими» й поставив на стіл пляшку.

Запитав:

- Як у тебе спина? Не болить? Якщо болить, то у мене шкурка є котяча. Помагає.

- Не болить, - відповів Мірек.

- То пішли свиню уколошкаєм. Я вже все підготував.

- Так он же сніг іде, - засумнівався Мірек.

- Я накриття зробив між хлівом і кролячими клітками. І бензин є. Якщо залишиться, то забереш собі.

- Так сніг же йде.

- Так я ж накриття зробив.

Умовив Данько Мірека. Уколошкали вони свинку. Осмалили. А розібрати не встигли, бо Данько покерував:

- Діставай, сусіде, печінку й пішли в хату. Сьогодні свято.

І дістали, і пішли.

Вечоріло. Прийшла Данькова Параня з роботи. Бачить, що лежить під навісом накрита рядом свинка. Добре, що осмалена. А з хати чути приємний запах печінки. Це Данько із Міреком уже святкують.

- Ти знаєш, Параню, так печінки захотілося. Так захотілося, що більше нічого не хочеться, - почав оправдовуватися чоловік.

Що тут робити? Свинку в темноті розбирали вже втрьох.

Веранда

Масьо Ковбасюк вирішив добудувати веранду. Купив цегли й цементу, привіз піску, налаштував вікно й двері. Але цегли, щоб добудувати веранду, не хватило. Почув Масьо, що на паї люди розбирають корівники. Пішов він на ферму. Точно, розбирають. Митьо з Мрачком цеглу вже й на віз складали. Масьо й каже:

- Цегли не хватило на веранду. Може, пособите?

Митьо з Мрачком в один голос:

– Неси пляшку. Зараз зразу ж і завеземо додому.

Кинувся Масьо Ковбасюк додому й до жінки:

- Давай, Ганько, пляшку. Зараз цегла буде, веранду добудую.

А жінка Масьова була родом з Ковку, вперта баба, завжди хотіла, щоб її було зверху.

- Що? Пляшку? П'янюги. Зараз нажеретесь й цегли ніякої не буде. І пішло-поїхало...

Незручно було Масю йти до хлопців з порожніми руками. Пішов по сусідах, випросив пляшку, сказав, що колись віддасть..

- Ось пляшка. А цеглу давай, Митьо, завеземо до тебе, - попросив Масьо.

Митьо:

- Та ти що? Моя ж жінка теж з Ковку. Не повірять, що я на дурняк цегли десь придбав. Шманати по кишенях почне, значку знайде. Ні. Навіть і не думай.

Мрачек:

- То давай до мене завезем. У кінці города складемо.

Завезли цеглу до Мрачека, склали, пляшку розпили.

Проходить місяць, другий, а веранда не добудовується.

Жінка до Мася:

- Коли веранду добудуєш? Снігом скоро все занесе.

- Цегли нема, - спокійно відповідає Масьо.

- То поїдь випиши, - наступає Ганька.

- Ти поїдь, - каже Масьо. - Цеглу виписують у Кривиці. На заводі сумашедша черга. Та й чим привезти? Піди до голови, домовся за машину. Домовся, щоб хтось нагрузив і розгрузив, то я добудую.

Пішла Ганька до голови.

- Випишіть мені машину, - просить. - Цеглу з Кривиці треба привезти.

- А ваша черга вже підійшла?- питає голова. - Там черга сумашедша. Сам два місяці у черзі стояв. Але якщо ваша підійшла, то випишу. Купіть тільки бензину, оплатіть послуги. Це десь так гривень на чотириста потягне. А з грузчиками вже на місці розрахуетесь. Але зразу беріть три пляшки й закусь добру, бо за менше грузить не будуть.

До таких витрат Ганька Ковбасючка не була готова. Сердитою повернулася додому.

- Де цегла? - нагло питає Масьо. - Зима скоро. Коли я веранду добудую?

- А може, біля корівника які-небудь кусочки залишилися? - змилювалася Ганька й пішла в льох за пляшкою.

- Якщо там і є ще щось, то однією пляшкою не одбудеш. Давай дві, - наступає Ма-

сьо.

Принесла Ганька дві запотівші пляшки горілки, хотіла щось сказати і тільки-но розкрила рота, а Масьо їй:

- Зараз по цеглу поїдеш у Кривицю. Так що мовчи.

Під вечір повеселілі Масьо, Митьо й Мрачек складали під недобудованою верандою цеглу. І щоб Ганька чула, Мрачек навчав Масьо:

- Якщо ще щось треба буде до веранди, то без пляшки не підходь. Або хай жінка твоя все достає.

Ганька все це слухала й скрипіла зубами.

Радикуліт

Макс Оселедчик відчув, що якась болячка тягне йому ногу. «Певно, диск вискочив,- подумав Макс. - Радикуліт. Знову до баби потрібно їхати... О, ідея! А якщо поспробувати самому диск управити?»

Макс працював у колгоспному гаражі слюсарем. Щодня електролебідкою діставав із черева автомобілів і тракторів їхні серця - мотори, розбирав їх, усував неполадки й ставив на місце. «Ось електролебідку й використаю», - обнадіяв себе Оселедчик. Згинаючись від радикуліту, колгоспний слюсар пробрався в гараж і, не гаючи часу, прив'язав себе за ноги до ланцюга. Далі натиснув на кнопку електроживлення - і його потягло вгору. На висоті трошки більше свого зросту «народний цілитель» зупинив лебідку й почав ворушити тілом, щоб, так би мовити, розтягти хребет, а там, може, й диск на місце заскочить.

На жаль, сеанс нетрадиційного лікування припинив інженер автопарку Батрак, якого, певно, нечиста сила привела в той час у гараж. Побачивши, що його слюсар висить догори ногами, Батрак вихопив з рук «повішеника» пульт керування й опустив експериментатора на землю.

Як не оправдовувався потім на зборах Оселедчик, що він не вішався, а таким чином диски вправляв, премію все ж із нього зняли. Одна радість і залишилася, що від раптового «приземлення» злочасний диск таки став на місце.

Ростислав Журомський

Ростислав Журомський народився у 1936 році в с. Тучин - помер у 2008 році в смт Гоща. У 1954 році закінчив Тучинську СШ, у 1966 році - Український поліграфічний інститут (м. Львів), де здобув фах редактора масової літератури. Із 1959 по 2008 рік працював на журналістській ниві (зокрема, заступником редактора). Із 1969 року - член Національної спілки журналістів України. У 1960 році був обраний головою Гощанського районного літературно-мистецького об'єднання «Веселка».

Співавтор і відповідальний за випуск альманаху «Гостинець» (2000). Автор книг «Розуму на двох» (2004), «Обнімімо цей світ» (2005), «Веселий урок» (2006), книги «Мы - парни обыкновенные» (2006), поетичних адресів «З роси і води» (2008, посмертно) та співавтор альманаху «Гостинець-2» (2010, посмертно).

А мама – найсвятіше

Усі стежки до батьківської хати
Ведуть нас із найдалших міст і сіл.
І першою дітей стрічає мати -
Не знає, що й поставити на стіл.

Вона із нами в radoщах і в горі.
Зігріті ми теплом її душі.
Вона, бувало, щось своє попоре,
Аби усім сорочечки пошить.

Рідненька! В болях ти дала життя нам,
З твоїх долонь взяли ми старт в світі...
Ну чим тобі віддячить, любя мамо?
О, борг цей ще ніхто не зміг сплатити!

Де б не були ми, хай магічні сили,
У рідний дім вертають - він один.
Тут все таке знайоме, серцю миле,
А мама - найсвятіше. Їй - уклін.

Віддам тобі...

Житами йду. Шепочеться колосся.
В уяві поруч, найрідніша, ти.
Життя моє з твоїм переплелось,
І їх нікому вже не розплести.

Царівною прийшла до мене з казки -
Моєї долі ти безцінний дар.
Віддам тобі всю ніжність я і ласку,
Негаснучий палкого серця жар.

Літа минають

Літа минають...
Ще на рік ми старші,
Й частіш в минуле спогад поверта.
Всього зазнали на життєвім марші -
Були веселки і була сльота...

Чим рік прийдешній кожного наділить?
Що далі принесе всім часу біг?
Ми віримо у правду, розум, силу,
У перемогу в нашій боротьбі.

Жінці...

В житті ти маєш радостей багато:
У безвість час біди та горя сплинув.
Тебе як жінку, трудівницю, матір
Охороня законом Батьківщина.

Сьогодні навіть важко і повірять,
Що ти була безправна і безсильна,
Що ти жила життям буденно-сірим,
Скоряючись усім, як та рабиня.

Не нарікаєш нині ти на долю,
Бо стільки маєш радостей багато.
Найбільша з них - народжена у болях,
У першім, кволім крику немовляти.

Твоє ім'я нелегко оспівати.
О, скільки в ньому величі і сили!
Ми кажем про Вітчизну: «Наша мати,
Яка усіх нас щастям наділила».

Мама

Це слово найсвятіше у житті,
Його з нас кожен промовляє першим.
З ним на вустах ми в радості й біді,
І справи повсякчас хороші вершим.

Дитина вріже палець - їй болить,
А виросте - ще більшає тривога.
«Як там вона? Приїде вже коли?» -
І просить милосердя їй від Бога.

Як серцем негаразди відчуває,
Здається, на край світу йшла би пішки.
Та чи такі у світі десь слова є
Щоби той біль полегшити хоч трішки.

Нас кров єднає з матір'ю одна.
З її утроби йдем у світ великий.
І ненька віддає любов до дна
Кровиночкам своїм до скону віку.

Іди до мами, низько їй вклонись,
Пиши, дзвони чи зблизька, чи здалека.
Нічим й ніколи не доводь до сліз,
Бо їй буває часом так нелегко.

І найстрашніше - не здавай у дім,
Де немічних утримує держава.
...Хай буде, мамо, в імені твоїм,
Свята любов і невмируща слава.

Галина Кирильчук (Салюк)

Галина Кирильчук народилася 14 листопада 1945 року в с. Зарічне Гощанського району Рівненської області. В 1961 році закінчила Буринську середню школу. Вищу освіту здобула в Луцькому державному педінституті на факультеті іноземної філології. Працювала старшою піонервожатою в с. Дорогобуж Гощанського району, учителем англійської мови в с. Велике Вербче Сарненського району, заступником директора з навчальної роботи в с. М'якохід Бершадського району Вінницької області. З 1969 року живе й працює в с. Тучин. Навчає дітей англійської мови. Друкувалася в альманахах «Суцвіття» (2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012 рр.), «Тучинський передзвін» (2008, 2010 рр.), «Гостинець-2» (2010р.), на сторінках обласної та районної преси.

Берізка і дубок

Берізка тоненька й висока
Росла серед кленів в гаю.
Тендітна була й білобока,
Закохана в вроду свою.

Листочки жовтаво-багряні
Покрили її, молоду.
В ошатнім, прекраснім наряді
Красуня у всіх на виду.

Весною бруньками вкривалась,
Раділа листочкам липким,
До сонця щодня усміхалась
І тілом тягнулась струнким.

І явір, і клени у росах
Берізку беруть у танок.
Розчісує вітер їй коси...
Стоїть самотою дубок.

Як соки у ній нуртували,
Вона безтурботно жила,
Бо люди її обминали -
Такою тонкою була.

А влітку вона пустувала.
Вітрець їй косу заплітав.

До кленів сусідів моргала.
Та серця ніхто не забрав.

Дубок і міцний, й кучерявий
Приглянувсь берізці отій.
Стояв на галявині бравий
І гордий в красі молодій.

Берізка так ніжно шепоче,
Тремтливим гіллям обніма.
Та він тої ласки не хоче,
З погордою віти зніма.

Смерічку у снах своїх бачить,
Що в горах високо росте.
Як може для нього щось значить
Берізка, що поруч живе?

Вже літо минуло гаряче.
Настала пора золота.
Берізка за дубом не плаче.
Розквітла її красота.

Випускникам 2009 року

Червневий вечір зорі розсипає,
І мідь оркестру в Тучині гримить.
В нове життя ми вас випроводжаєм.
Запам'ятайте, друзі, ви цю мить.

Як швидко в школі роки пролетіли,
Як непомітно вирости ви всі.
Сьогодні шати бальні ви наділи
І сяєте в п'янкій своїй красі.

На міст світанком разом ви підете,
Щоб зустрічати сонечко ясне,
Вже юність у супутники візьмете,
Залишивши дитинство золоте.

Кінчили школу. В руки атестати
Одержали - путівку у життя.
А в нім дорогу треба вам обрати,
Щоб не було пізніше каяття.

Життя дорога - зваби і тривоги.
Удач не ждять ви, друзі, повсякчас.
Тримайтесь духом, не зійдіть з дороги.
Про школу спогад хай окрилить вас.

Хай спогад цей промінням буде ясним,
Що вкаже шлях, куди вам вірно йти,
Підтримує і не дає вам власти.
І віру в себе помага нести.

Село хай з вами буде ваше рідне,
І рідна хата, й стежка край воріт.
Напутнє слово вчителя привітне
Візьміть у перший власний свій політ.

Незвідані вас далі, знаю, кличуть,
Світ незбагнений цей хвилює вас.
Творіть! Держайте! Вам я щиро зичу
Високих злетів! І в щасливий час.

Гумореска

Прийшла баба у сільраду,
Щоби розпитати,
Як їй землю ще дідівську
Приватизувати.

А старенька біду мала
(Є тих бід чимало),
Трохи щось недочувала.
Та з неї хватало.

«Сядьте,- кажуть,- треба, жінко,
Заяву писати.»
«Чую, чую,- каже дзвінко,-
Я вже йду до хати».

«Та куди ви, жінко, йдете?
Ще ж не написали.
Ось ходіть, зразок візьмете».
«Вже мені казали.

То ж іду я вже до хати.»
Й до дверей прошкує.
Що їй можна ще сказати,
Як вона не чує?

Ледве жінку завернули,
За стіл посадили,
Що і як треба писати
Якось пояснили.

Ось таке часом буває
Із людьми старими.
Пам'ятаймо, й ми не завжди
Будем молодими.

Літній ранок в Україні

Загляда калина в воду,
Чи хороша на вроду?
А вербичка понад ставом
Чепуритися теж стала.

Жайвір в полі сонце славить.
Вітерець берізки бавить.
Хмарки в небі час не гають,
Землю дощиком вмивають.

Півень вдосвіта співає,
Радо день новий вітає.
Працьовиті бджілки зранку
Мед збирають до сніданку.

Квіти сонце зустрічають,
Вверх голівки піднімають.
І дерева у лісочку
Простягають теж листочки.

А травичка в срібних росах
Зранку просить взяти коси.
І дзвенять на луках коси,
Поки сонце вип'є роси.

Птахи в гаю теж співають,
Ранок піснею вітають.
Літній ранок в Україні,
Нашій милій Батьківщині.

Чотиривірші

Прокинусь вранці - й слава Богу.
Час йде вперед, а не назад.
Все важче йти з життям у ногу,
Коли тобі за шістдесят.

***

«Життя - театр - давно Шекспір сказав, -
Актори всі у ньому ми».
І хто наскільки роль свою зіграв,
Настільки визнаний людьми.

***

Живи, щоб мріям було тісно,
Не скній ти мовчки на печі.
Цей світ належить оптимістам,
В нім песимісти - глядачі.

***

Роби добро - і радість не минеться,
Й душа твоя спокійна завжди буде.
Як серце на біду чужу озветься,
Сторицею відплатять Бог і люди.

***

Не злися сам й не зли нікого,
Бо все закономірно у житті.
Те зло, що направляєш ти на когось,
Знайде тебе у цьому ще бутті.

***

Відцвіли вже мої хризантеми в саду,
Заметіль всі стежки засипає.
Білим полем назустріч я долі іду.
Наді мною хай птах не кружляє,
Бо ще силу й снагу відчуваю в собі,
Ще жагу до життя відчуваю.
Я ще можу творити добро на землі.
І про це Тебе, Боже, благаю.

Як на довгій ниві

Потяг мчав крізь темряву ночі. Його колеса звично виспівували свою одноманітну пісню. У купе я була одна. Поїздка здавалася довгою й нудною. З тим і заснула.

Прокинулася від якогось легенького шурхоту. Потяг стояв. За вікном купе усміхався теплий ранок. Веселі сонячні промінчики заглядали у віконце, грайливо підморгували й ховалися за легкими хмаринками. Відчинилися двері купе, і зайшла доволі висока дівчина з великою сумкою та пакетом у руках. Стримано привіталася, приладнала свій багаж і сіла біля вікна. Здавалася якоюсь пригніченою. Мовчки сиділа, втупивши погляд у вікно. Я тихцем розглядала її. Була симпатична, смаглява, з коротким темним волоссям, яке гарно обрамляло її обличчя. Одягнута була скромно, без претензій на моду, але зі смаком. Щоб зав'язати розмову, я запитала, яка це станція. «Світлогірськ», - відповіла, глянувши на мене, і знову повернулася до вікна. Мене вразили її очі, глибокі, повні невимовного болю. Здавалося, ось-ось той біль хлюпне через край і заструмить по обличчю. Яке горе засіло в очах цієї миловидної дівчини? Захотілося розпитати, розрадити, підтримати, допомогти. Та не посміла, бо й сама не люблю, коли лізуть у душу.

Мало-помалу між нами зав'язалася така-сяка розмова. Як вияснилося, їхати разом нам випадало довгенько. Спочатку Оля (так звали мою супутницю) з явним небажанням підтримувала розмову. Але згодом ніби й повеселішала, сама стала підкидати теми для розмови. Може, подумала я, настав час спитати її про той біль, що крає її серце, що мукою й горем зирить у душі? Трохи вагалася, та все ж спробувала: «Оленько, якщо можете, то розкажіть, що мучить вашу душу, чому тяжкий сум заліг у ваших очах? Може, полегшає вам, коли не тамуватимете біль у собі». Дівчина враз закрила обличчя руками й захиталася, як маятник великого годинника. «Мені шкода, Олю, що розтривожила вас. Вибачте», - сказала я й замовкла. Деякий час у купе було чути тільки перестук коліс. Мовчання гнітило. Я вже й не рада була, що запитала. Потяг підійшов до якоїсь станції і зупинився. Я мовчки дивилася на перон і ждала, що хтось заїде в наше купе. Але нас ніхто не потривожив. Потяг рушив і вагони, набираючи швидкість, почали доганяти один одного. Нестерпно було мовчати. Я вже збиралася вибачитися ще раз і поспробувати вернути нашу розмову в попереднє русло. Аж раптом Оля заговорила. Говорила так, ніби хотіла вихлюпнути відразу весь біль:

«Я заміжня вже 5 років. Донечці моєї 4 рочки. Зараз вона в моїх мамі з татом. Із чоловіком ми жили добре, тихо, спокійно. Але останнім часом я стала помічати щось незрозуміле в поведінці чоловіка. Став заядлим рибалкою, хоч раніше любов до риболовлі в нього не проявлялася. Звечора йшов на рибалку, повертався вночі, під ранок. Та завжди без риби. То не клювало, то маленька ловилася і відпускав її, то ще якісь причини. А раз навіть усе причандалля вдома залишилося. Це все мене стало насторожувати. Я відчувала, що щось не так, але гнала від себе погані, підозрілі думки. Та сьогодні перед посадкою на поїзд до мене підійшла незнайома жінка. Сказала, що знає мене, бо бачила якось із чоловіком, що вона з сусіднього села. А потім, ніби вибачаючись, попрохала зробити щось зі своїм чоловіком, щоб не їздив до її дочки. Вона намагалася перешкодити, але марно. І відійшла. Як я встояла на ногах, як зайшла у вагон - не знаю. Мої підозри не безпідставні, виходить. Як це боляче, як принизливо. Чим я заслужила таке ставлення до себе? Що маю робити? Як жити далі? Однозначно з ним жити не стану. Не зможу. Але як біль цей перенести, як пережити?»

З очей молоді жінки полилися сльози. «Поплач, дитинко, полегшає», - подумала я. Мовчки пересіла до Олі, обняла й схилила її голову собі на плече. Вона ще більше зайшлася плачем. Я, як маленьку, гладила її по голові і вмовляла не спішити з висновками, не рубати з плеча, а знайти сили поговорити з чоловіком. Кінь на чотирьох, кажуть, та й то спотикається. А, може, він і сам зрозумів свою легковажність і шукає виходу з цієї ситуації. Поговорити треба обов'язково, в'яснити все й дати шанс виправитися. Бо ж самі поєднали свої долі й донечка ж росте. А в житті, як на довгій ниві, все є: і добре, і погане. Треба вміти цінувати добре і стійко протистояти поганому, зваживши всі «за» і «проти». Згарячу можна таких дров наламати.

Слухаючи мою спокійну мову, Оля плакала все тихіше й тихіше й нарешті затихла зовсім.

Найкрасивіша

Рая стояла біля відкритого вікна, за яким буяло веселковими фарбами літо. І хоча сонечко вже збиралося прощатися із землею на всю ніч, його ласкаві промені ще зігрівали Раю теплом, ніжно пестили обличчя, бавилися локонами її руського волосся, яке грайливими хвильками спадало на плечі. Але дівчина не помічала загравань променів вечірнього сонця, берізок за її вікном, які привітно махали гіллям, не відчувала пахощів улюблених квітів. Вона мовчки стояла й щохвилини запитувала себе: «Невже це правда? Хіба таке може бути? Я ж звичайна проста дівчина, не модниця, не красуня. Он скільки вродливих, готових виконати всі його забаганки, дівчат вертиться навколо нього. Еля, рудоволоса красуня з зеленими очима. І одягається як! Все на ній дороге, модне. І де тільки гроші бере на такий одяг та косметику! Вона аж мліє, коли він заходить у бухгалтерію. А він обрав мене. Чому? Може, дізнався, що дуже подобається мені і вирішив пожартувати, посміятися з мене? Але ж хіба так жартують». Ніхто не міг дати відповіді на її запитання-роздуми, і дівчина продовжувала стояти край вікна.

Рая росла в багатодітній сім'ї, яка ледве зводила кінці з кінцями. Тато заробляв небагато, а мама часто хворіла. Четверо дітей треба було одягти, і взути, і нагодувати. Тому про інститут Рая хоч і мріяла, бо вчилася в школі дуже добре, проте навіть не говорила. Після закінчення школи пішла в технікум і ось уже два роки працювала бухгалтером у великій будівельній конторі, допомагаючи своїм батькам ставити на ноги братиків і сестричку. Торік стала студенткою-заочницею економічного факультету одного з вишів. Вільного часу значно поменшало. Ніколи ходити на дискотеки, по кафе чи барах. У вільний час Рая працювала з підручниками, багато читала, ходила в читальний зал міської бібліотеки.

Одягалася дівчина скромно, але зі смаком. Була доброю людиною, завжди була готова прийти на допомогу. Чуйності та співчутливості їй не займати. Любила людей, а люди віддячували їй тим же. Намагалася завжди підняти настрої колегам, розвеселити, розраяти й допомогти знайти вихід із будь-якої ситуації. А от тепер їй самій знадобилася допомога, добра порада. Вона хотіла зрозуміти те, що сталося.

Одного дня в бухгалтерію зайшов молодий симпатичний хлопець. Від високого темноволосого молодика віяло мужністю та впевненістю. Раї він одразу сподобався, хоч він, здавалося, і не звернув уваги на скромну дівчину. Зразу підійшов до Елі. Це був випускник одного з профільних вузів. Хлопець приїхав працювати на будівництві. Майже щодня забігав до них у бухгалтерію. Любив жартувати, сміятися, а розмовляв переважно з Елею. Вона цим дуже пишалася й стала одягатися ще вишуканіше, ще

майстерніше користуватися дорогою косметикою. Ставилася до Дмитра(так звали хлопця), ніби мала на нього певні права. Рая спостерігала за ними й заздрила Елі. Кожного разу, як тільки він заходив, її сердечко стискалося й ніби хотіло вилетіти з грудей. Відчувала, що закохалася, але що хлопцеві до неї. Інколи ловила на собі його погляди, але мріяти про нього не сміла. Куди їй до Елі!

Жіночки з бухгалтерії, правда, подекували, що Дмитро заходить до них не через Елю, а через неї - Раю. Відмахувалася від них і втуплювалася в папери. Так пройшов майже рік. Рая леліяла своє кохання, але ніяких спроб завоювати хлопця не робила. А сьогодні до її столу підійшов він, її коханий. Рая аж знітилася.

- Раю, я хочу з тобою поговорити. Можна я тебе проведу? - запитав несміло.

Вона погодилася. Дорогою розмова чомусь не клеїлася. Підійшовши до під'їзду свого будинку (і чого він не на другому кінці міста), Рая зупинилася. Враз Дмитро, ніби зважившись і боячись передумати, швидко сказав:

- Раю, я все про тебе знаю. Виходь за мене заміж.

Поки Рая оговтувалася від почутого, хлопець зник.

Зайшовши в кімнату, дівчина мовчки стала біля вікна, подумки шукаючи відповіді на питання, які роїлися в її голові. Раптом тишу розвіяв дзвінок у двері. Рая пішла відчиняти. На порозі стояв Дмитро.

- Раю, ти найкрасивіша й найчудовіша дівчина. Я люблю тебе. Вийдеш за мене? - запитав ласкаво, простягаючи зашарілій дівчині букет квітів.

Зустріч

Надія сиділа в автобусі й задумано дивилась у вікно. На очах бриніли сльози. Ну, чому? Ну, чому все складається не так, як хочеш? Чому знову без вини винувата? «Як же мені не їхати на новосілля, коли це до рідного брата? Уся родина збереться. А ми? - подумки продовжувала розмову із чоловіком.- Причини не їхати немає. Не хочеш - не їдь. А я поїду. Одна.»

Виходячи з хати, усе ще чула крики й образи на свою адресу. За що? За що безглузді претензії, безпідставні звинувачення, постійні приниження? І як наслідок - небажання поговорити, порозумітися. Щось не так в їхньому з Миколою житті. А що не так?

Невеселі думки роїлися в голові, як бджоли у вулику. А за вікном автобуса цвів травень. Змійкою бігла назустріч заасфальтована стрічка дороги. Дерева обабіч шляху виставляли напоказ свої обласкані весняним сонечком молоді листочки. Зграйка тендітних берізок завмерла в чеканні подиху ніжного вітру. У квітниках цвіли тюльпани.

Аж посвітліло в Наді на душі. З ніжністю стала думати про своїх синочків, які так прагнуть добрих стосунків між батьками. Їм же потрібна любов обох: і батька, і матері.

За роздумами незчулася, як і приїхала. Зайшла у двір. І раптом: «Надієчко! Це ти?». Ніхто ніколи не називав її так, крім однієї людини, яку не бачила вже дванадцять років. Повернула голову на голос і застигла: на сусідньому подвір'ї стояв її Роман, її не така вже й далека юність, її перше й незабутнє кохання. Серце тьохнуло, забилося у грудях, ніби йому тісно там стало. Левде знайшла в собі сили сказати майже спокійно: «О, Ромо! Здравствуй. А ти чого тут?».

«А ми тепер із твоїм братом сусіди. Надієчко, я дуже радий тебе бачити». Але Надія вже не слухала, а поволокла свої ватяні, зовсім неслухняні ноги до братової хати. При-

вітавшись із родиною, перекинувшись двома-трьома запитаннями-відповідями, пішла оглянути щойно посаджений сад. Шукала самотності.

Сховавшись від людських очей, Надя пропускала через призму пам'яті картини минулого. Познайомилась із Романом, високим широкоплечим романтиком, ще навчаючись у школі. Якраз у травні. Мешкав він на хуторі за сусіднім селом, навчався в технікумі та готувався восени йти служити в армію. Закохалися один в одного відразу. Надія згадувала їхні романтичні побачення, перший несміливий поцілунок, слова кохання, такі щирі, гарячі й чисті. Як добре було їм разом! Обоє багато читали й часто обговорювали прочитане...

В армію не проводжала. Соромно було показувати свої почуття, та й дорога була неблизька. З війська Роман писав щодня. У гуртожитку, де мешкала Надя після вступу в інститут, дівчата жартували: «Якщо Надійці немає листа від Роми, значить, пошту ще не привозили». Після армії зразу ж запропонував одружитися. Звичайно, Надійка погодилася, хоч не знала, як буде поєднувати навчання в сусідньому місті із сімейним життям. Та все вирішилося на диво просто. Домовилися, що на канікулах після другого курсу одружаться.

Надійка ніби щось передчувала, нікому, навіть батькам, нічого не сказала. І мала рацію. При наступній зустрічі, яка відбулася через два місяці, Рома поставив вимогу своєї матері, щоб Надя залишила інститут.

Матері, зі слів Романа, треба невістка в хаті, бо хазяйство велике, поля багато, а робити нікому. Вища освіта тут ні до чого. Якщо ж Надія не погодиться покинути навчання, то Роман жениться на іншій, дочці подруги мами.

«А що ти скажеш, Романочку?» - запитала Надя. «Я мушу слухати маму», - була відповідь.

Ураз закам'яніло дівоче серце, захолола душа. Спромоглася лише сказати: «Ну, що ж. Так тому й бути». І пішла. Сліз не було. Здавалося, життя скінчилося. І ось ця зустріч. Для чого? Невже знову вернеться той біль, який ледве вдалося втамувати? «Ні, минулого не вернеш. Потрібно бути сильною», - подумала Надя.

...За столом усі сміялися, жартували, проголошували тости. Усі почувалися весело й невимушено. Та Роман не зводив погляду з Надії. Сидів навпроти й не міг надивитися. Надійка пломеніла від його погляду. Вона вже знала, що Роман із сім'єю перебрався з хутора в село, що мати його померла два роки тому, що в нього трійко діточок, що не дуже ладить із дружиною.

Пізніше, коли всі вийшли на вулицю, Роман підійшов до Надії й тихо промовив: «А я тебе й досі кохаю. Дуже жалкую, що так вийшло. Пробач».

«Є каяття, та немає вороття», - крізь сльози проказала Надя і, відвернувшись від Романа, пішла до гурту родичів...

Тетяна Кирильчук

Тетяна Кирильчук народилася 18 січня 1931 року в с. Рудня Шляхова Володарськ-Волинського району Житомирської області в бідній селянській родині. Після закінчення школи здобула вищу освіту в Рівненському вчительському інституті. Спочатку працювала вчителем історії, географії, української мови і літератури в Рясницькій восьмирічній школі, пізніше була завідувачкою районним методичним кабінетом, заступником директора з виховної роботи в Тучинській школі-інтернаті, директором Тучинської СШ. Нині, будучи на пенсії, очолює ветеранську організацію села Тучин. Друкувалася в районній пресі. Має відзнаку «Відмінник народної освіти».

Дитинство моє полинове

«Життя прожити - не поле перейти», - каже народна мудрість. Кожне покоління має своє життєве поле. Звичайно, щасливе те покоління, у якого це поле пов'язане з блакитним небом, неозорими ланами золотої дозріваючої пшениці, нескінченними зеленими рядами картоплі, буряків, голубим морем льону, золотистими литаврами соняшників, блакитноокими озерами й повноводними ріками, багатими містами та селами.

Моє покоління, покоління 1930-1950-х років, пережило гірке полинове дитинство, жах тоталітарного сталінського режиму, який приніс страшний голодомор, криваву війну, незчисленні страждання.

Народилася я на Житомирщині, в селі Рудня Шляхова Володарськ-Волинського району. Село маленьке, темне, забите, всього на 75 дворів. На все село два грамотні дядьки, але вони загинули невідомо де в безмежних сталінських таборах.

Як тяжко згадувати мені розповіді про той 1933 рік: в селі то тут, то там валялися трупи...

Я тоді була зовсім маленькою (мені ще не виповнилося й трьох років), та назавжди в серці моєму закарбувався той нестерпний, панічний жах голоду та смерті. А розповіді батьків та односельців я пронесла через усе своє життя.

У дні страшного розгулу голоду люди були ніби не в собі: кудись ішли-лізли, вишукуючи що-небудь їстівне. Їли тоді все: коріння, кропиви, листя липи, щавель, лободу, кору дуба, жолуді, викопували гнилу, мерзлу торішню картоплю. Кров холоне в жилах, коли згадує розповіді про те, що в сусідніх селах були випадки людодіства. Голод викликав страшну байдужість до світу, до життя, до самої смерті. Померлих не було кому ховати. У нас у селі були випадки, коли близькі привозили на кладовище покійника, а яма, яка була викопана з величезними зусиллями, вже заповнена іншими покійниками.

У рік Голодомору нас у родині було п'ятеро: батько, мати, старші брат (17 років) та сестра (14 років) і я. У перші роки радянської влади під час епідемії віспи померли немовлятами ще два мої брати. Батько з братом наймалися на таку-сяку роботу: їздили в ліс на вирубку й заготовлю дров, копали канави, наймитували в заможних родинах.

Сестра Марія днювала на межах і луках, збираючи кропиву та щавель. Батько і брат із заробітків приносили трохи пліснявої макухи з льону, грису, інколи чорного, як земля, борошна. Мати варила каламутну бовтанку з грису, затираючи її макухою, борщі з муки та кропиви. Як зараз бачу перед собою той обдертий хлів, де конала з голоду наша стара корівка Мушка, підв'язана до бантини під передні та задні ноги. Іноді матері вдавалося видавити з неї склянку-другу молока, яке, мабуть, і врятувало мені життя.

Хотілося вірити, що з Голодомором відійде назавжди у вічність усе лихе й недобре, та попереду нас чекало нове лихо - на селі примусово стали створювати колгоспи. Скільки зруйнованих родин і знівечених доль залишила по собі насильницька колективізація!

Для прискорення колективізації більшовицька партія кинула на село робітників, так званих уповноважених. Годі говорити про який-небудь сільськогосподарський досвід у цих уповноважених. За те, щоб підняти сільське господарство й відстояти лінію партії, вони готові були зі зброєю в руках розправлятися із «сільською контрою» - так називали всіх, навіть найбільш селян, які відмовлялися вступати в колгоспи.

Усе почалося з того, що в людей забрали абсолютно все: землю, реманент, заготовлені сіно та солому, худобу, яку зігнали в одне місце, побудувавши низьку до-вжелезну конюшню. Реманент та сіно з соломою склали просто неба. Зігнана худоба ревла, а кожен господар зі сльозами на очах біг і тягнув сіно-солому, підкладаючи своїй корівчині під ніс. Усе було розкидане, розтягнуте, реманент іржавів під дощем і снігом. Село було повною глухоманню: не було ні світла, ні радіо, ні годинників. Натомість біля конюшні була підвішена металева рейка, у яку той уповноважений чотири рази на день калатав, відмічаючи початок і закінчення роботи, а також обід... Боже сохрани, щоб запізнитися хоча б на п'ять хвилин! Із сталінськими законами «шутки були плохі». За запізнення бодай на п'ять хвилин давали місяць примусових робіт, а за жменю зібраних на колгоспному полі колосків - 3-5 років тюрми. Примушуючи йти в колгосп, людей катували по ночах, погрожуючи зброєю, зганяли в сільський клуб і примушували писати заяви. А оскільки серед моїх односельців грамотних не було, самі представники влади писали заяви й силою примушували замість підпису під ними ставити три хрестики. Мій батько, який усе життя наймитував, був пуповиною прив'язаний до свого маленького клаптика землі, не міг без болю дивитися на нові порядки, заведені в селі. Люди збайдужіли до своєї роботи: коли дзвонили в рейку на обід, вони кидали все на тому місці, де працювали (могли навіть покинути нерозпряжених коней у борозні) і розходилися по домівках, адже потрібно було вчасно повернутися з обіду. Батько не хотів йти до такого колгоспу, де все було нічиє. Таких, як він, називали одноосібниками і вважали мало не ворогами народу. Величезні податки, якими обкладали одноосібників, неможливо було сплатити. Тоді в них забирали все господарство, а самих вивозили до таборів. Моя родина двічі була обібрана до нитки. Забрали все: стару корівчину, коня, весь реманент, усе збіжжя, навіть відро та кухоль винесли з хати. А яка та хата була? У пам'яті моїй постає вона з маленькими віконцями, з глиняною підлогою. Батько двічі був засуджений за борги, кожен раз на шість років. Росла я без батьківської ласки, майже не пам'ятаю його. Під час відбування другого строку почалася Велика Вітчизняна війна. Усі, хто був засуджений не по кримінальних і політичних статтях, мали можливість повернутися додому. Батько додому не повернувся. Попри хворобу, він добровольцем пішов на фронт.

Родина в цей час жила дуже скрутно. Брат, коли забрали батька, п'ять років служив у Червоній армії на Далекому Сході, брав участь у бойових діях на озері Хасан. Сестра

вийшла заміж, а ми з матір'ю залишилися удвох. Не можемо без сліз згадувати ті страшні часи. У хаті був той же голодомор: ні зерна, ні борошна, ні картоплі не залишилося - забрали все. На пам'ять приходять спогади: удома закінчилися останні злиденні запаси, а бідолашна моя мати цілий вечір просиділа мовчки, спати ми полягали голодними. Вранці мати пішла до бригадира додому. Дорідна бригадирша саме витягла з печі свіжий хліб, ароматом якого була наповнена вся хата. Мама моя привіталася, а потім витягла з-під поли чистий рушник, взяла крайню хлібину, яка лежала на лавці, загорнула її в рушник і пішла з хати. Остовпіла бригадирша не зразу кинулася за нею з криком: «Тітко Михайлино, ви що робите?» У відповідь же почула: «А що я маю робити, коли в мене вдома пухне з голоду дитина, бо твій чоловік із такими, як сам, забрав у мене все? Сьогодні в тебе була, а завтра до головихи піду». Правда, другого дня нам привезли мішок жита, можливо, забраного перед тим у нас же. Разом із матір'ю ми у жорнах мололи, вірніше, дерли те жито й пекли чорні перепічки, які їли зі сльозами вперемішку.

Вижили тільки тому, що нам трохи допомагали батькові брати, їх усіх у родині було шестеро. Інколи вони ділилися з нами продуктами, допомагали й кінями, щоб виорати нашу невелику нещасну нивку. Якось восени мама орала дядьковими кінями поле, щоб посіяти озимину. До неї на поле прийшов фінінспектор і став вимагати, щоб вона негайно сплатила борги по податках. Мати стала просити його зачекати до наступного врожаю, бо платити було абсолютно нічим: батько продовжував сидіти в таборах, а брат - служити в Червоній армії. Фінінспектор почервонів від гніву, став кричати на матір і відбирати коні для сплати боргу. Мати тримала їх силою: «Не мої коні, чужі!» У запалі боротьби фінінспектор ненароком обдер собі руку й зло прошипів: «Будеш ти мене пам'ятати довіку, сільська контро!» А незабаром мою маму схопили й віддали під суд за те, що вона напала на посадову особу й скалічила її при виконанні обов'язків. Скоро відбувся й суд. І моїй нещасній матері присудили дев'ять років, як тоді казали, «дальніх таборів». Батько в таборах, брат в армії, мати під вартою. Я залишилася круглою сиротою при живих батьках!

Змушена була повернутися додому від свекрухи старша сестра, чоловік якої в той час воював на фінському фронті. Потяглися сумні, чорні, страшні від невідомості дні. Випадково матері вдалося втекти з-під варти, коли вони чекали відправки до таборів. Нещасна, вона переховувалася скрізь: по чужих хлівах і горищах, на болотах, у копицях сіна, боячись навідатися додому. Одного разу її материнське серце не витримало розлуки з дитиною і вона вночі таємно прийшла провідати мене та перевдягнутися. Зросивши всю мене сльозами, мати хотіла одразу піти з дому, та старша сестра вмовила її не йти, бо була ж глибока ніч. На світанку сестра приготувала їй поїсти, збрала вузлик. У цей час хтось почав сильно грукати у двері. До хати увірвався міліціонер. То сусідський хлопець випадково побачив матір у вікні, доніс голові колгоспу, а той негідник викликав міліцію. Нещасну, знесилену матір міліціонер повів у райцентр. По дорозі вона впала й втратила свідомість. Її напівживу привезли на випадковій підводі додому, де вона в нервовій гарячці пролежала більше, ніж півроку. Час від часу з'являлася міліція, але, бачачи, в якому вона стані, міліціонери йшли собі геть. Хтось підказав сестрі, що потрібно написати касаційну скаргу й подати до суду на перегляд. Незабаром матір викликали в сільську раду на виїзний суд.

Перед очима в мене й досі стоїть давня й тяжка картина. Батькові брати Давид та Савка спрягли своїх коней, на руках занесли на воза матір і відвезли разом зі мною та старшою сестрою на суд. Суддя, побачивши матір, яку дядьки вели попід руки, злісно

закричав: «Ви навіщо мені мерця сюди привели?» Мене залишили в коридорі, але коли я почула той крик, то вирвалася й побігла до матері, міцно вчепилася в її спідницю. Суддя розгнівався ще більше: «А дитину навіщо привезли?» Тоді сестра сказала, що дитина ця при живих батьках сирота: батько в таборах, брат в армії і її просто немає з ким покинути. Мати моя вже знала, як до них звертатися, і сказала: «Товаришу красний суддя, це я попросила, щоб мене привезли на пересуд. Якщо я буду знати, що на мене чекає, то, може, я виживу й швидше одужаю. Прошу пересудити мене». Не знаю, що вплинуло на суддю, але дев'ять років таборів замінили на рік примусової праці на кар'єрі, де видобували граніт, з яких був побудований і мавзолей Леніна.

Робота була каторжна. Матері потрібно було йти пішки сім кілометрів у сусіднє село Теренці, щоб на дев'яту годину ранку втрапити на роботу. Там, на околицях цього села, копали шурфи завдовжки три та глибиною півтора метри. Мама моя була підсобною робітницею: всю землю з відвалу, яку викидав копач, потрібно було відгребти та скласти по боках рову. Інколи серед граніту траплялися топаз і кварц. Щасливчиків, які знаходили дорогоцінне каміння, заохочували - могли дати зайву пайку хліба або відріз тканини. Від важкої, виснажливої роботи мати підірвалася і з страшною кровотечею потрапила до лікарні, де вона мало не вмерла...

Я, не дивлячись на малий вік, змушена була залишатися вдома сама та ще й виконувати всю хатню роботу. Голодну, обідрану, худу, як тріска, застав мене брат, який 1939 року повернувся з армії додому. До кінця життя не забуду цієї зустрічі. Зайшовши до хати, він підійшов до мене, привітався й запитав, чи я його впізнаю. Я відповіла, що не впізнаю, адже я була зовсім крихітною, коли він пішов в армію, у якій відслужив п'ять років. Він мене запитав: «Де батько?» Я відповіла: «В тюрмі». «А де мати?» Я відповіла: «На примусовці». Тоді він впав на руки на столі й заплакав. На другий день пішов за матір відбувати примусову працю. Із поверненням брата нам стало жити трохи легше. Та тривало це недовго. Страшним лихом на нас упала війна...

Лариса Ничипорук

Лариса Ничипорук народилася 28 вересня 1961 року в с. Тучин Гощанського району Рівненської області. Закінчила Рівненський державний інститут культури (спеціальність «бібліотекар-бібліограф») та Луцький державний педагогічний інститут імені Лесі Українки. На даний час працює вчителем історії та правознавства в Тучинській ЗОШ I-III ступенів. Лауреат районної краєзнавчої премії ім. Івана Шишка. Літературні твори друкувались у районній, обласній пресі, альманахах «Суцвіття» (2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012 рр.), «Тучинський передзвін» (2008, 2010 рр.), «Гостинець-2» (2010 р.).

Благаєм любити

Благаєм любити! Достукатись хочем в серця.
Хай кожна людина проникнеться з нами любов'ю,
Щоб з цим почуттям нам пройти до земного кінця,
Якщо ми не любим, ніколи не будемо з Богом.

Творець заповів: «У любові ви душу храніть!»
Апостол Павло теж навчав: «Без любові нам горе!»
Любов потерпить, не позаздрить, не вб'є і не злить,
Гординю зламає, пробачить і зло переборє.

Цю чашу любові ніколи не випить до дна,
У грішному світі багато нам треба змінити.
Ми вічність не втратим, коли буде з нами вона .
Нам з неба зірки промовляють: «Благаєм любити!»

Радість

Внукові Павлу

Знову радість у домі - лелека до нас прилетів
І подав нам на руки маленьке чудове хлоп'ятко.
Батько дивиться в небо - від щастя б, напевно, злетів!
Ой, спасибі, лелеко! Приніс ти нам сонце у хату!

Цього хлопчика ждала з любов'ю велика рідня.
В день Петра і Павла народитись - це благо і свято.
До апостолів молиться мама: «Хай син підроста!
Ви ж дорогу показуйте й сина любові навчайте!»

«З Днем народження, любий! - сестричка Ганнуса віта. -
Братик мій дорогий, ти чарівний липневий серпанок!
Ти промінчик яскравий, а я твоя ніжна сестра.
Підростає - і ми сонечко вийдем стрічати на ганок.»

Знов дитяtko у домі - й веселкою світ засміявся.
Звідусіль привітання лунають: «Рости! Будь здоровий!»
Наш маленький Павло народився, щоб рід ще тримавсь.
Ми ж підтримувать будем його і у ділі, і в слові.

Шкільний передзвін

Шкільний передзвін! Ти найкращий, як днина осіння.
Як квітів багато, і як шелестить падолист...
А школа стара, ніби вічна і добра царівна:
Красива сама і красивому хоче навчить.
Шкільний передзвін! Чую знову, як ноти лунають.
До школи іду, як у поле,- посіять зерно.
Втомилася. Чую. Та зерна уже проростають
Й надія бринить, що усе ж переможе добро.

Шкільний передзвін! Ти хвилюєш щораз мою душу.
З учительським хором співаю - і звук цей летить.
Так хочу, щоб нота добра дітям впала у душу,
А слово Людина нехай якнайвище звучить.

Шкільний передзвін! Не змовкай! Хай тривоги минають!
До праці зови, хай вирус довкола життя!
Ні кризи, ні біди шкільний передзвін не злякають.
Служити людині - його благородна мета.

Чутливі думки

Намагаюсь світ запам'ятати.
Кожну мить тепер я бережу.
Розумію - вже не так багато...
Тож шукаю істину й пишу.

Всі думки чутливі - всі до слова!
І палкі бажання враз зійшли.
Кожен вірш для мене - це підмога:
Там бринять мелодії душі.

Коли бачу сонце, місяць, зорі,
Виникає думка: «Божий світ!»

Зводять подих миті ці чудові.
Ах, яка життя коротка мить.

Намагаюсь світ я обійняти,
До берізки ніжної горнись...
Ах, як жаль, не вмію малювати.
Як же я красою поділюсь?

Вітер буйний все думки тривожить,
З подихом його кудись спішу.
День за днем, як сон, чомусь проходить.
Ах, коли ж я всім насолоджусь!

Мить життя! Продовжуйся, благаю.
Мені треба стільки ще віддати!
Я люблю, надіюсь і кохаю.
Й намагаюсь світ запам'ятать.

Ода пісні

Я так тебе люблю, українська пісню!
Для мене ти мов чистая роса.
Я чую у тобі високе й вічне.
І Україна завш в тобі жива.

Зворушиш серце, подруго ласкава,
І побіжить непрохана сльоза.
Моя країно, чом ти безталанна?
Чому в піснях не радісні слова?

Про колір чорний іноді співаю,
Про рідну матір - й серце защемить.
Коли «Кобзар» онукам я читаю,
То завжди стогне щось в душі й болить.

Вклоняюсь низько я оцим мотивам -
У них народу схована душа.
Ти ще не вмерла, рідна Україно,
Надією на краще ти жива.

Вставайте, браття! Всі заколядуєм!
Як будем разом, Бог почує нас.
І пісню кращу нам він подарує.
Співаймо разом! Бо прийшов вже час!

Як пісня ця полине над полями,
То сад вишневий знову розцвіте,

І усміхнеться доля нам із вами,
І день новий, всміхаючись, прийде!

Передзвін серця

Щемний серця передзвін - це Тучин мій.
Я закохана у тебе, серце мрій.
Я люблю твої простори й річки синь.
І за те, що тут живуть і донька, й син.

По лугах твоїх завітчаних пройдуся,
До землі тобі низесенько вклонюся.
Своїм внукам накажу тебе любити,
В честь твою коханому у дзвони бити.

Рідним обрям я радо посміхнусь,
В старім храмі я за тебе помолюся.
Моїх пращурів надія ти жива,
Ти найкращий, як бузок цвіте й весна.

Як же, любий, не співають тобі пісень?
Я щаслива тут зустріти новий день.
Тучин, я тебе не зраджу ні на мить!
Лиш для тебе працювати хочу й жити!

Фотографія

Тучинським учителям

На фото сива вчителька стоїть.
Хоч сива, та усміхнена й щаслива.
Дзвінок останній зупинив на мить,
А мить така красива і щемлива.

Яскраве сонце і в цвіту трава.
Дерева в зелені набрались сили.
«Бувайте, діти! Школо, теж бувай!»
А вчителька, хоч стомлена, - вродлива.

Вона так міцно держить свій букет.
Ті квіти - мов духмяний подих долі.
Поет про неї б написав сонет,
Якби в цю мить побачив біля школи.

Замовк дзвінок! Та ненадовго, ні!
Він лиш спочине й набереться сили,
Щоб восени покликали її,
Щоб знову мить прийшла така щаслива.

Мисливці

Мисливці веселі гурточком по полю ідуть.
В них думка одна: «У кого ж бо вони попадуть?»
Бува, по коліна у воду студену зайдуть
І в очеретинні качине яєчко знайдуть.

Там качку шукають. Невже їх не чує й дріма?
А потім за зайцем їх тиха, злодійська хода.
Аж сердяться часом, як в кого стріляти нема.
Це гра? Чи це бій? Ну, а може, це все жартома?

Стривайте, бійці, ну навіщо убивчий цей хід?
Он небо ридає!..І хоче так всіх захистить.
А, може, голодна така ця мисливська братва?
Чи це 33-ій? Чи щойно скінчилась війна?
Вбиваєте, хлопці?Невже лише, щоб закусить?
Природа помститься. Вона, як і ви, хоче жить.
В неділю церковнії дзвони молитися звуть
Мисливці ж і далі гурточком вбивати ідуть...

Без тебе

У пам'ять подруги-заробітчани

Осінь щедра знову всіх вітає,
Жовті барви розкидає скрізь.
Луг без тебе, подруго, зітхає,
І берізки шепчуть: «Повернись!»

Може, ти, як птаха чорнобрива,
Притомилась на чужій землі?
Як без тебе, рідна, незрадлива,
Жити і триматися рідні?

Де не глянеш - всюди твої руки.
І, здається, голос десь луна.
А твоїй матері такі муки -
На Голгофу вже зійшла вона.
Парк відчув, що ти із ним прощалась,
Він за тебе вітами тримавсь,
А горинська круча мов вклонялась
І просила: «Сили набирайся!»

Рідна моя, мила, пам'ятаю...
Ти лишила в серці гарний слід.

«Чом пішла від нас? - усе зітхаю. -
Чом так рано взнала вже той світ?»

Дочки і сини твої хрещені
Тужать: «Мами хресної нема».
А свята прийшли такі буденні,
І така холодна йде зима.

Доля тебе щастям обминула,
Недолюблена від нас пішла.
Хоч земелька рідна пригорнула,
Та зоря твоя, на жаль, зайшла.

Подрузі

Тетяні Прищепі

Ти - подруга моя. І дитинства, і юності спомин.
Не позаздриш, послухасш, радісну сповідь приймеш,
Заспіваєш не раз ще пісню, знайому до болю,
І у лузі завітчанім квіти в букети складеш.

На Огенок підем. Краєвид цей нам зцілює душі.
Там забудем про горе, хоч небо заплаче дощем.
Не старієм! О, ні! Ми ще юні з тобою, ще дужі,
Та у парк вже не йдем, лише поглядом сумно ведем.

Мабуть, щастя в нас є, бо про наших коханих ще дбаєм.
Дочекались онуків і мрії для них віддаєм.
Ще весна нас хвилює, про неї вірші ми складаєм.
І життя ще нас кличе й надію усе ще дає.

Ти у мене одна. І дитинства, і юності промінь.
Жить в любові тобі побажаю й мені побажай.
Який ніжний й солодкий, подруго, про молодість спомин.
Коли важко, то руку мою міцно-міцно тримай.

Лист до брата

Отцю Олександрю

Дорогий наш брате, Вас чекаєм.
Вся сім'я велика Вам радіє!
Добрим словом зустріч засіваєм.
Хай ця зустріч нас усіх зігріє.

Приїздіть! Обнімемо Вас радо!
«Замикнемо» у сімейне коло.
Ждемо Вашу мудру ми пораду.
Ждемо ми духовне світле слово.

Розкажіть нам про священства ношу.
Як в Волинськiм краї Вам живеться?
Запалити свiчку кожен може.
Вiдпустити гріх для Вас прийдеться.

Ваша радiсть - це чотири сини!
Донечка любов вiддати хоче.
Як, скажіть, дiтей Ви так навчили,
Що пішли по Вашій стежці, отче?

Спогади про них такі щемливі.
Подвиг батьківський для них пророчий.
Ваші вже сини (такі красиві)
В молитвах недосипають ночі.
Поетичний лист до Вас складаю
(На колінах Ви в молитвах, мабуть).
Помоліться і за нас, благаю!
Сумніви хай грішні всі зникають.

Ми Вам вдячні, наш духовний брате.
Ще нас довго грійте добрим серцем.
Шлях спасіння хочем побажати!
Все, що з Богом, хай Вам удається!

Мироносець

Мама сина учила молитись, сльоза аж текла.
У любові до праці зростала тямуща дитина.
Світ безбожний кричав: «Схаменіться! Бо Бога нема!»
Та сім'я не зважала й у храм дерев'яний спішила.

І так радiсно хлопчику в храм було двері відкриті.
Там молитва лунала під дзвони і душу будила.
Боже праведний! Чуєш? Я хочу тобі послужить.
Маю віру у серці й до тебе любов моя щира.

Річка Корчик гукала: «По мосту рівно пройди!
Та напийся моєї живої й святої водиці!
Он, синочку, дивися-стоїть, як оплот, монастир.
Він чекає на тебе, спіши куполам поклониться».

І звершилися монаха старого завітні слова
(Босий йшов по снігу й проповідував всім покаяння).
Став юнак мироносцем, хранителем душ і тепла.
І поніс по життю і молитву, й важке послушання.

В його імені зміст. У монаха жертвне буття.
Стать служителем миру Господнім
в наш час так не просто.
Літургія завжди буде мірять чернецьке життя.
А за добрі діла буде названий він Мироносцем.

Співачка

Ангеліні Ничипорук, співачці,
лауреату міжнародних конкурсів
духовної музики

Ангел з вічного неба злетів,
Щоб послухать, як жінка співає.
З її уст молитовний мотив
Божий світ пречудовий вітає.

Над лугами сопрано летить,
Над Дніпром стоголосо лунає.
Голос цей так чарівно бринить,
Голос цей так любити благає.

У цих нотах така висота,
Що, здається, й птахи заспівають.
І хоча у словах простота,
Та навколо усі завмирають.

Ця співачка-Волинська краса,
Свого краю невтомна царівна.
Її голос, мов квітки роса,
А душа материнська і вірна.

Хай божественний голос зліта,
Щоби душі людей засвітились,
Щоб від пісні дозріли жита,
А серця, щоб із Богом зустрілись.

Ностальгія

Мені часто сниться сільська бібліотека. Саме та, що знаходилася в парку, у господарському приміщенні Отвіновського, останнього тучинського поміщика.

...Іду доріжкою, яка стрімко веде в глибину парку до найкращого місця мого дитинства - бібліотеки. Мама пошила мені велику торбину для книг, і я йшла сюди, як до рідного дому, милуючись чудовим краєвидом навколо.

Проїшли роки, а я не можу забути цього місця. Тут були дива, які відкриваються тільки в дитинстві. Слово «бібліотека» я ставлю поруч із такими словами, як «мама», «добро», «любов», «Батьківщина».

Що ж це був за дім?

Старе, але досить велике й пристойне приміщення. Будинок із високими сходами, з двома читальними залами, величезним книжковим фондом. Там було красиво, чисто, затишно. Не забувся й досі запах нових книг і загадкові відчуття зустрічі з новим, красиві меблі й порядок у всьому.

Це була найкраща бібліотека в районі й одна з кращих в області, будинок якогось особливого затишку, чудове царство книг. Сотні тучинців приходили сюди, щоб насолодитися найчудовішим витвором людства - книгами, а ще спокоем, радістю спілкування з чудовими бібліотекарями, справжніми слугами народу. З повагою й любов'ю називаю імена цих жінок.

Це Німкович Галина Миколаївна (моя мама), Михальчук Любов Іванівна, Салій Галина Іванівна, Мосійчук Марія Федорівна, Степанюк Ольга Улянівна, які більше 40 років працювали тут і несли великий позитив людям. Вони були прості, чарівні, працелюбні, начитані, шановані й заслужені (див. фото).

Читачам підбирали книги, як ліки до серця, давали поради, інформували про новини. Скільки вдячних людей приходило сюди читати й відпочивати, тут народжувалась інтелігенція. Підшиті газети, гарно збережені журнали, грамотно складені каталоги - усе це було ознакою високого культурно-просвітницького рівня бібліотеки.

Проїшли роки. Старе приміщення потребувало капітального ремонту. Коштів влада не знайшла, і зникла історична споруда, духовна підвалина. Тучинці з сумом поглядають у парк, і щемить серце в кожного читача, що не збережено цього духовного острова. Заросли трав'ю колись протоптані доріжки, що вели до цього величного палацу книг, зникли й лавочки, де сиділи мої односельчани з книгами в руках. Я твердо знаю, що почуття жалю тривожить серця багатьох, хто сюди приходив.

І, можливо, їм, як і мені, сниться бібліотека.

Ольга Нікольська

Ольга Нікольська народилася 18 листопада 1988 року в селі Тучин. Закінчила Середньобільську загальноосвітню школу Амурської області Російської Федерації, а згодом факультет фізики і прикладної математики Володимирського державного університету. Аспірантка та викладач математики Володимирського держуніверситету (Росія). Вірші почала писати в школі, друкується вперше.

Там хорошо, где Родина!

Де родилася коза, там солодша лоза

О Тучин! Колыбель моя!
Ты - сказка без конца и края!
Ты - моё детство! Жизнь моя!
И как тебя мне не хватает!

Прекрасно небо над тобой,
Глазурь пушистых облаков.
И как ты свеж всегда весной!
Ты слаще самых сладких снов!

Я появилась здесь на свет!
И в моем сердце навсегда ты!
Прости, что уже много лет
Я уезжаю всё куда-то...

Но нахожу я радость там,
Где слово первое сказала.
И не прогнать любовь ветрам!
Быть летом лишь с тобою - мало!

Коль хорошо мне где-то будет,
То место Родиной не станет!
А сердце Тучин не забудет,
И дорогá о нём мне память!

29.08.2009.

***

Не знаю, як же дотерпіть до літа
Або хоча б до сніжної зими,
Коли увесь вже білим снігом вкритий
Мене зустрінеш біля церкви Ти!

Я пам'ятаю: снігу по коліна
Колись зимою в Тучині було.
Як всі дитячі згадки нині цінні,
Як боляче тепер, що все пройшло,

Що моя баба так вже постаріла,
Здається, що недавно лиш вона
В садочок на руках мене носила,
Коли була я геть іще мала.

Як впала, згадую, зламала руку,
Як плакала, коли кудись везли,
А потім гіпсом вдома в двері стукала.
«Заходь, заходь», - всміхалися мені.

Ще пам'ятаю добре, як два брати
З собою на ставок мене взяли,
Хоч близько це було зовсім від хати,
Ох, як влетіло всім нам трьом тоді.

Малі були і часто неслухняні,
Але і зараз: слухаємось ми?
Гуляємо і днями, і ночами!
Не бачим, як хвилюються батьки...

О Тучин рідний! Чистою природою
З дитинства ти іще мене манив!
Хотіла б тобі скласти гарну оду,
Хотіла б, рідний, та бракує слів.

13.08.2009.

***

Перрон. Вагон. Билеты. Поезд.
Вокзал. Метро. Уже темно.
Дорога дальняя домой.
Летишь, довольная собой.
Аэропорт. Посадка. Трап.
Багаж. Такси. Уставший сап.
В окне уже видна луна.
Во сне родные и друзья.

Приеду. Вещи разберу.
Потом по улице пройду.
Воспоминания нахлынут,
И слезы на щеке застынут.
Как время быстро пролетело.
Я мало что еще успела...
Но время никого не ждет,
Оно всё тикает, идет...

3.03.2006.

***

У каждого своя дорога,
По своему все идут пути.
Кому-то счастья в жизни много,
Ну, а кому и крест нести.
Ни у кого из нас нет права
Судьбу других людей вершить.
И никакая власть и слава
Не может это разрешить.
Не знаем мы, какая доля
Сегодня выпадет тебе.
Быть может, радость, может, горе
В твоей записаны судьбе.
А может быть, её и нету -
Вот той, что мы зовём судьбой,
И просто так живут на свете,
И жизнь течет сама собой.
Нет, вряд ли, если б это было,
Мы так бы жить бы не смогли.
И в мире есть такая Сила,
Которой говорим: «Спаси».
Не просто так живут на свете!
И может, есть она - судьба.
Мы за себя будем в ответе,
Ведь выбор есть у нас всегда.

12.09.2006.

Б.П.

Как ты красива и стройна!
Как ты прекрасна и неотразима!
Ты милое и чистое дитя!
Нельзя, не обернувшись, пройти мимо!
Черны, как ночь, твои глаза,
Полны огня и сильной страсти!
Не знают края, не имеют дна!

Глаза твои особой масти...
Брови, как крылья вольной птицы,
Парящей в синеве небес.
И это явь, это не снится.
А говорят, что нет чудес.
Ты - чудо Божьего творенья!
Ты - жемчуг моря дорогой!
Не может в этом быть сомненья!
Я знаю, быть тебе мечтой!
Бархат ресниц твоих пленит:
Движение их - взмах бабочки крыла!
Нежна, как шёлковая нить,
Жгучих волос твоих коса!
Цветок, несорванный в саду,
Сияющий, неповторимый,
Буду искать я и найду,
Чтобы ему дать твоё имя!
Ты необычна, так же, как оно!
Неординарное такое имя
Ты носишь! И носи его
Со скромной гордостью любимой!
Ты - тайна! Буря чувств! Волна!
Загадка под покровом ночи!
В твоих стихах и крик, и тишина...
И в них душа открыться хочет!
Ты радуешься тут, а там страдаешь...
И жизнь твоя - арена драм.
Но ты всё сможешь! И ты это знаешь.
Преодолеешь всё назло врагам.
И твоя жизнь в твоих руках!
Поэтому нельзя их опускать.
Ищи поддержку в Боге, маме и друзьях -
Они сильнее тебе помогут стать.

17.09.2009

***

Опускаясь с неба на землю,
Цвета розы снимая очки,
Ты пойми, что ты стала тенью
Безответной несчастной любви.
Слёзы осени капая тихо,
Потревожить тебя не хотят.
Боль твоя ведь ещё не утихла,
Лист души перечёркнут и смят.
Все слова в твоей памяти живы,
И многоточия, что между строк.

Ты не веришь, но всё это лживо,
Ведь иначе уйти б он не смог.
Поцелуи его помнят губы,
Вопреки и назло сердце ждёт.
Только тот лишь, кто искренне любит,
Все страдания эти поймёт...

4.02.2008.

***

Каким бы ни был бы твой путь,
Даже не думай, чтоб свернуть!
Какой бы трудной не была
Дорога дальняя твоя,
Знай: кто-то молится и ждёт,
И ты иди, иди вперед!
Да, это будет нелегко.
Храни спокойствие своё.
И даже если упадешь,
Поднявшись, ты опять пойдешь.
Падение не так страшно,
Лишь нужно встать после него.
Ошибки? Ты не бойся их,
А сделай выводы из них.
Смотри на цель и к ней иди,
Не бойсь ни горя, ни беды.
Не оминут коль стороной,
Поверь в себя и твердо стой
В тех испытаньях, что придут,
Тебя они пусть не собьют
С маршрута жизни твоего.
Придерживайся лишь его.
Иди вперед, иди всегда
И до победного конца!

15.11.2008.

***

Не огорчай меня, мой друг!
Прости, если тебя когда-то огорчала:
За горечь причиненных мук
Таких, что кровь порою застывала,
За ком, что к горлу подступал,
За легкомысленность и несерьёзность,
За то, что ты из-за меня страдал,
За быть с тобою невозможность.
Прости, что режу без ножа,

Что без наркоза задеваю за живое,
Что так горьки мои слова,
Что приняты они тобою.
Противоядие и яд.
Я два в одном: лекарство и отрава.
Они близки, лишь меру надо знать.
А я, наверное, не знала.
И такова моя натура -
Невинная овечка в волчьей шкуре.
Прости, прошу. Меня не огорчай.
Еще я говорю: «Прости». Еще не говорю: «Прощай».

12.05.2009.

***

Ти ж мій метелик маленький,
Де ти літаєш саменський?
А чи мене ти чекаєш?
Чи іншу квітку шукаєш?
Руки твої наче крила.
Чи не забули ту милу,
Що ніжно так обіймали,
В холод її зігрівали?
Де ти, метелик нічний?
Чи ще, метелик, ти мій?...

***

Мой запах ветер унесёт.
Ты потеряешь моё фото,
И память образы сотрёт,
Что были близки для кого-то.
Средь повседневной суеты
В потоке дел, забот, проблем
Забудешь вскоре меня ты,
Я стану для тебя никем.
В тот миг я грусть не прогоню,
Она одна отрадой станет.
Но первое твоё «Люблю»
В сердце любимой не завянет.
Давно известно се ля ви¹,
Шер ше ля фам² и дежа-вю³,
А по-английски вместо we⁴
Теперь лишь будет I and you⁵...

7.03.2009.

¹ - c'est la vie (франц.) - такова жизнь

² - cherchez la femme (франц.) - ищите женщину

³ - déjà-vu (франц.) - уже видел (ощущение того, что когда-то это уже происходило)

⁴ - we (англ.) - мы

⁵ - I and you (англ.) - я и ты

***

Любить, когда тебя не любят.
Не осудить, когда тебя осудят.
В житейском море разглядеть
Врагом поставленную сеть.
Найти слова, суметь простить,
Чтоб дружбу друга сохранить.
Заметить незаметное в большом,
Но важное, лежащее перед лицом.
Вниманием малое не обделить,
Исследовать его и изучить.
Увидеть в малом часть большого,
Быть может, малое - его основа.
Масштабно мыслить, рассуждать.
Реально жить, а не мечтать.
Обманом истину не заменить.
Подделку от оригинала отличить.
Желаемое за действительное не принять.
Душевного покоя в жизни не терять.
Не опоздать на помощь и успеть.
Все это я хочу уметь.
Не только это, многое другое
Хочу уметь, чтобы владеть собою.

15.11.2008.

***

Пока горя не увидел,
счастья не поймешь.
Армянская пословица

Хочешь быть счастливым?
Выучись сперва страдать.
И.С. Тургенев

А для счастья много ли надо?
Ты да я, или мы с тобой.
Только быть бы с тобою рядом,
Только был бы всегда со мной.
Но нужны, нужны «расстоянья,
Чтобы мучиться от разлук,
Чтобы помнить при расставаньи
Боль сведенных на шее рук».
Счастье - ждать и дожждаться милого.
Счастье - верность ему сохранить.
Не согнуть никакую силою
Тех, кто любит, не победить.
И если хочешь быть счастливым,
То выучись сперва страдать.

Ведь если б не было б отлива,
Прилива нам не увидеть.
Подарит ли любовь нам счастье?
Или несчастье принесет?
И каково ее участие,
Когда на сердце тяжкий гнет?
Облегчит ли она нам муки?
Иль солью раны нам натрет?
Поможет ли в часы разлуки,
Согреет ли она, поймет?
Любовь - и счастье и несчастье.
И день и ночь. Огонь и лед.
И режет сердце на две части,
И половину отдает.
Ей не страшны раскаты грома,
И не боится высоты.
Она пройдет чрез буреломы,
Чтобы прийти туда, где ты.
Преодолеет все преграды,
Что встанут на ее пути.
Нет лучше для нее награды,
Чем мир и счастье обрести.
Все трудности, что по дороге
Встречались ей, они нужны,
Чтобы сильнее была намного
И крепче стала нить любви.
И ты поймешь, что это надо -
Уметь бороться и искать.
Искать, чтобы найти отраду,
Отмучившись, счастливым стать.

15.11.2008.

Если бы ты знал, где искать...
Ты нашел бы лучше, чем я.
Ты, что не заставит страдать,
И не сможет жить без тебя.
Ты нашел бы нежный цветок,
Ласковый, изящный во всём,
Каждый бы его лепесток
Лишь с тобой хотел быть вдвоём.
Ты нашел бы радость, покой,
Долгожданный мир обретя.
Только это все не со мной,
Это с той, что лучше меня...
Если бы ты знал, где искать...
Ты нашел бы птицу свою,
С ней бы научился летать,

Ей сказал бы тихо: «Люблю...»
Не делил бы её ты ни с кем!
Знал бы: она только твоя!
Не было б обид и измен.
Лишь она была бы нужна.
Ты тогда не был бы со мной,
Если бы ты знал, где искать.
Ты её назвал бы весной,
И по ней лишь стал бы скучать.
Тихий голос, приветливый взгляд,
Добрая улыбка её,
Что о любви говорят,
Стали бы дороже всего.
Только это была бы не я.
Красивее бы ты отыскал
Ту, что мила и стройна,
О которой давно ты мечтал.
Что встречала б тебя, как заря,
Светом и сияньем души.
Словом теплым согревала б она
В твоём трудном жизни пути.
Руки бы другой целовал
И её назвал бы своей,
Защищал бы, оберегал.
Счастье нашёл бы ты с ней.
Если бы ты знал, где искать...
То нашёл бы лучше меня
Ту, что будет верить и ждать,
Сохранит любовь для тебя.

12.03.10 - 13.03.10

***

Весна! Весна... Пора любви!
И как подснежники - стихи...
Так робко и несмело из груди,
Как из-под снега, пробиваются они.
Цветут, и пахнут, и не вянут.
Быть может, близкими кому-то станут,
И чьей-то раненой душе
Напомнят также, как и мне,
Чувства знакомые до боли,
Но без участия нашей воли,
Как разума солнцезатмение,
Пришедшие без приглашения,
Ушедшие без разрешения...
На счастье или к сожалению...

12.03.10

***

Я ухожу. Взрываю все мосты.
Я нити рву. Я разбиваю все мечты.
Без компромисса. Нам не по пути.
Да, я актриса. Мне пора идти.
Я роль сыграла. Уступаю я.
А ты на сцене полюбил меня.
Но я актриса. Да и ты - артист.
И в чём весь смысл, лишь знает Сценарист.
Но мы свободны. Вольны выбирать,
Какую роль по жизни нам играть.

2010

За тобой сумую тільки!
Жити ще не знаю скільки...
Може, завтра не прокинусь
І з тобою не зустрінусь,
Сонця більше не побачу.
Я не знаю, чи заплачеш...
Не шкодуй мене, не треба!
Може, це є воля Неба...
Я не гірша всіх, не краща,
Я шукала своє щастя!
Я не встигла, то хоч ти
Будь щасливим на землі!
Не гукай мене, не клич:
Мене вкрила темна ніч.
Не шукай мене, не варто:
Не знайдеш мене на карті...
Час пройде, і все мине,
Серця рана заживе,
Тільки шрам тобі залишить...
Дихаю я все тихіше...
І нечутно, й непомітно
Стану для тебе повітрям,
Ніби ртуть, втечу з долонь,
Сяючи, наче вогонь!
Ляжу спати я... і ти.
Скажеш ніжно мені: «Спи».
Зійде сонце не мені...
Ти прокинешся. Я - ні ...

14.03.10

За тобой скучаю только!
Жить еще не знаю сколько...
Может, завтра не проснусь,
Нашей встречи не дождусь...
Моё солнце туча спрячет...
Не молчи, скажи, ты плачешь?..
Не жалею меня, не стоит!
Может, это Божья воля...
Я не выше всех, не ниже,
Я искала счастье в жизни!
Не успела, пусть тебе
Счастье светит на земле!
Не зови меня, прости:
Скрылась в тёмной я ночи...
Не ищи мои следы:
Их на карте не найти...
Время лечит, всё пройдет,
Сердца рана заживет,
Шрам оставит тебе лишь.
Я дышу всё тише... Тишь...
И неслышно, незаметно
Стану твоим свежим ветром.
Не сожмешь меня в ладонях,
Словно ртуть и как огонь я!
Лягу спать я... Ляжешь ты.
Мне шепнёшь на ушко: «Спи».
Забрезжит во тьме рассвет...
Ты проснешься. А я - нет...

14.03.10

Там, где яблоня цветёт,
Парень молодой
Любит ли меня и ждёт?
Помнит голос мой?

Там, где звёзд на небе много,
Месяц золотой
Провожал нас до порога
В тишине ночной.

Там, где церковь с куполами,
Где гуляли мы,
Где встречал меня с цветами,
Ещё помнит ли?

Где красивый лебедь белый
Нас с ним удивил,
Так загадочно и смело
К берегу подплыл.

Там, у школы где сидели,
Руки грел мои,
Где на ёжика смотрели
И смеялись мы.

Там, где слёзы расставанья
Не сдержала я,
Где с ним каждого свиданья
Я с утра ждала.

Там, куда меня влечёт,
Парень молодой
Любит ли меня и ждёт?
Милый мой, родной...

30.03.10

Любовь и сердце, разум и расчёт.
Всё это жизнь мою на части рвёт.
Ошибки, опыт жизненный, примеры,
Советы, наставления и вера...
Глас совести, привязанность и жалость
Во мне теперь сплелось, перемешалось.
И думаю, как можно дальше жить,
И как это внутри себя носить?

Остановиться надо, разобраться!
Это не может долго продолжаться!
Но нелегко найти простой ответ:
Готовых формул в жизни нашей нет!
Нет типовых задач. И даже многих,
Что в математике, нет аналогий.
Хотим так часто модуль применить,
Чтоб с минуса на плюс всё изменить.
И логике поддать всё невозможно.
Одним умом понять это так сложно,
Да и двумя-тремя, скажу, не легче,
Ведь каждому дано ещё и сердце,
Которое подчас всему назло
И ждёт, и любит, и верит все равно,
Хоть вопреки канонам всей науки!
Претерпевая боль души и муки,
Когда казалось: «Ну зачем всё это?!»,
Вокруг зима и не видать уж лета,
Надежды нет, и чудо вряд ли будет,
И однозначно разум часто судит,
Но сердце всё наперекор ему,
Противореча здравому уму,
И несмотря на всю свою абсурдность,
На видимую где-то ещё трудность,
Не понимая что-то до конца,
Законам не поддастся никогда!
И так я, не нашедши компромисс,
Буду страдать и мучиться всю жизнь...
Хотя и буду принимать советы...
О жизни смысл, ну, где ты?! Где ты? Где ты?..

30.03.2010

Подари мне белые тюльпаны!
Утром на рассвете принеси,
Положи их у калитки рано,
А меня, любимый, не буди...
Тихо посмотри, как сладко сплю я,
Может быть, сейчас мне снишься ты.
Знаешь, теперь милый, что хочу я?
Подари мне белые цветы -
Снежно-снежно-нежные тюльпаны
С мягким легким запахом зари!
Я тогда увижу, когда встану,
Лепестки большой твоей любви...

28.05.2010

Кто даже без слов по взгляду поймёт,
Кто любит, кому дорога...
Ещё раз спасибо, друзья!

Так много людей,
Кто в жизни моей
Сыграл свою роль.
Без них я - не я!
Они для меня:
Кто - радость, кто - боль.

В свои 22
Я что-то нашла.
Но и не без потерь
Жила я, поверь.
Крадётся уж ночь,
Гоню мысли прочь,
И верю, что всё
У меня хорошо!

Прощай, 22. Прощай и прости...
Приходят на смену мои 23...

17.11.2011 23:14

Роман Німкович

Роман Німкович народився 17 липня 1995 року, випускник Тучинської загальноосвітньої школи I-III ступенів.

У 2009 році став переможцем конкурсу «Наш край очима дітей», організованого Міжнародним громадським об'єднанням «Рівненське земляцтво». Нагороджений Грамотою та цінним подарунком за вірш «Україна». Призер II етапу Всеукраїнського конкурсу «Об'єднаймо ж, брати мої!», III етапу Міжнародного творчого конкурсу учнівської та студентської молоді ім. Т.Г.Шевченка. Призер конкурсу читців-декламаторів та юних поетів. Автор книги «Славний син свого народу».

Поетичні твори друкувалися в альманасі «Суцвіття» (2006, 2007, 2008, 2011, 2012рр.), районній газеті «Рідний край» та обласному щомісячнику «Зелені шати».

Лауреат літературної премії ім. В. Гуменюка (2012 р.).

Триптих «Україні»

На світі є країн багато,
А Україна – лиш одна,
Вона для мене – рідна мати,
Моя чарівна сторона.

Є в ній гаї, ліси, і гори,
І гарні ріки, і моря,
Поля є, і лани просторі,
І найродючіша земля.

О Україно! Рідна нене,
Як палко я тебе люблю!
Тобі вклоняюся доземно,
За тебе Господа молю!

***

Україно, моя рідна ненько,
Як дивлюсь на красу я твою,
То тріпоче у грудях серденько
І тебе я ще більше люблю.

Твої гори, високі Карпати,
Піднімаються геть до небес,
Ворогам тих вершин не здолати,
Бо сягають до хмар вони десь.

І широкі степи розляглися
По південних просторах твоїх,
Гучна слава звідтіль прокотилась:
Козаки гарцювали на них.

Україно! Краса твоя пишна
Розцвітає, як квітка в саду.
Будь багата, чарівна, розкішна,
Хай завжди буде все до ладу.

***

Дивлюсь я в майбутнє твоє, Україно,
І вірю, що станеш нарешті єдина,
Що зникнуть назавжди незгоди, розбрати,
Що знов «усміхнеться заплакана мати».

Бо ж в єдності сила всієї країни,
Не будем стоять ми уже на колінах,
Не будем просити ні світла, ні газу,
На рівень Європи піднімемось зразу.

І зазолотиться врожайно пшениця,
І чистою буде в криницях водиця.
На експорт ми овочі ще повеземо,
Бо є найчорніші у нас чорноземи.

Народ стане вільним, багатим, здоровим,
Бо рівень життя ми піднімем, обновим.
Побачать усі, в кого очі не згаслі:
Українці живуть, як вареники в маслі.

Два брати-зайці

Байка

Жили два зайці у лісочку –
Одної матері синочки.
Один – розумний і сміливий.
А другий – то хвалько лінивий.

І ось що трапилось улітку:
Попав сміливий заєць в сітку,
А другий став над ним сміятись
І все собою вихвалитись:

- Ну що, мій братику рідненький,
Розумний був, а став дурненький,
Попався в пастку, необачний,
Як біг за кормом ти, невдячний.

Мене б нічим не заманили,
Хоч як би всі цього хотіли...
Аж раптом постріл пролунав –
І другий заєць вмить упав.

Отож нічим не вихваляйся
І ні над ким не насміхайся,
Бо теж в біду потрапить можеш.
Й тобі ніхто не допоможе.

Спогади рибалки

Я проснувсь о шостій ранку:
Усе гарно так кругом,
Та ще довго до сніданку,
Я на озеро бігом.

Тільки-тільки сонце сходить,
Я вже з вудкою біжу,
Між дерев я бачу воду
І туди чимдуж спішу.

Швидко я прийшов на берег,
Усі снасті розмотав,
Накопав для риб принади,
На гачок їх нанизав.

Вудку я уже закинув,
Мить – і поплавок стоїть,
От тепер час ледве плине,
Поки хтось наживку з'їсть.

Поплавок ледь-ледь хитнувся,
Пішли кола по воді,
Кожен нерв в мені напнувся,
Похололо все в душі.

«Підсікати треба впору», -
Мов почув я батьків крик.
Поплавок зіп'явся вгору,
Похилився потім вбік.

Я тягнув його до себе,
Хтось боровся за життя.
– Хоч мені і шкода тебе,
Все ж таки рибалка я, -

І топчусь по квітучих головах.
Я уявляю, як плаче вся живність мала,
що живе серед зілля.
Своїми тяжкими ногами я руйную домівки мурах,
Коники-стрибунці тікають від мене у великому страху.
Ось на гірку піску вибіг байбак, побачив мене,
Свиснув і заховався у нірку.
Я звів погляд свій угору
І побачив там орла ширококрилого у його гордості.
Він не боїться.
І подумав я: «Людина - не всесильна».

Прощання зі школою

Минув останній наш урок,
Прощальний дзвоник пролунав,
І в світ широкий перший крок
Зробити нам вже час настав.

За парту ми не сядем вже,
У рідний клас не прийдем знов,
Та ми навіки збережем
До школи нашої любов.

Нам школа рідною була
Аж одинадцять довгих літ,
Міцні знання для нас дала,
Тепер готові ми в політ.

І хоч так сумно це казати,
Та ми говорим: «Прощавай!
Тебе ми будем пам'ятати,
І ти про нас не забувай».

Ярослав Переходько

Ярослав Переходько народився 12 листопада 1995 року, випускник Тучинської ЗОШ I-III ступенів. Дійсний член МАН, неодноразовий переможець та призер районних предметних олімпіад, літературних конкурсів «Перло многоцінне» та «Об'єднаймося ж, брати мої!». Твори друкувалися в альманахах «Суцвіття» (2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012рр.), «Проріст», районній газеті «Рідний край». Лауреат районної літературної премії ім. В. Гуменюка.

Яничар

Повість

Розділ I

Татари

Починався ще один літній ранок у подільському селі Гомилів. Схід сонця був того ранку просто таки багряним, наче провіщав біду. Та мало хто це помітив. Люди поспішали до церкви. Лунав церковний дзвін. Боже, що то за благодатний дзвін! Птахом підлітав він до небес, вбирав сліпучу красу сонця й розлітався над селом, лісами, лугами, кликав усіх: скоріше, скоріше! скоріше! служба Божа починається!

Ну, і як не відгукнешся на те запрошення? Усе село того ранку молилося в тісній дерев'яній церковці. Ніхто не смів і слова сказати, поки отець правив. Усі відчували благодать Божу, були найщасливішими в цілому світі! Так швидко минула рання, літургія, панахида... Закінчилася служба. Достойно проживши тиждень - шість днів працюючи, а сьомий віддавши Богу - люди поспішали відпочивати... Та ніхто з них не знав, що для багатьох це була остання служба в житті.

Ішла з церкви додому й сім'я сільського коваля Петра: сам дужий коваль, його молода дружина Настя та двоє синів - Юрій і Дмитро. Хлопці схожі як дві краплі води, і лише мама відрізняла Юру за родимкою на безіменному пальці лівої руки.

- А що то той піп співає? - допитувався Юрко.

- Виростеш, то й узнаєш, - відповів батько.

- А що то за люди у таких смішних штанях та на конях? - цікавився Дмитро.

- То, сину, козаки! Такі сміливі люди. Живуть за Дніпром і воюють із татарами.

- А що то «татари»?

- Нападають на села, грабують їх, людей в'яжуть і беруть у полон.

Так, розмовляючи, ішли до хати. Хлопці питали, а батько пояснював.

У селі тоді стояв козацький загін. Десь зовсім недалеко татари вже палили села, тому козацький старшина послав розвідника дізнатися, що там робиться. Усі з острахом і нетерпінням чекали його повернення.

Аж ось показався захеканий козак. Так це ж розвідник! Ледве вибігши із лісу, він загорланів:

- Татари!!! Татари йдуть!!!

Тільки з його вуст злетіли ці слова, як стріла прохромила козака наскрізь і він упав мертвий. А з лісу з дикими криками виїхали татари. Одрозу назустріч їм кинулися козаки. Вправно стріляючи й вимахуючи кривими шаблями, вони перебили добру сотню

бусурман. Та як би добре не билися козаки, проте татар було куди більше. Полягли славні захисники України, а татари почали грабіж села. На своїх швидких конях вони легко ловили втікачів.

Петро відчайдушно відбивався сокирою від татар.

- Біжи! - крикнув він Насті. - Бери дітей і біжи!
  - А ти?.. - жалісливо промовила Настя.
  - А що я?! Це вже моя смерть! - сказав, відчувши, що стріла впилася в його спину.
- Біжи, любя! Біжи!..

Петро впав, стікаючи кров'ю. Настя гірко заридала й побігла до дітей, та її збили з ніг.

Стогнучи від болю, вона ще побачила, як Юрка тягнули кудись іроди прокляті і як Дмитрик упав, підкошений арканом. Бусурмани палили хати, топтали окроплені потом городи, накидали аркани на дужих чоловіків і гарних жінок, дітей. Хто дуже пручався - гинув на місці. Якись татари забігли до церкви і, беручи все цінне, застрілили священника та полізли за дзвоном. І ось він знову задзвенів, але вже не піднесено. Коротко, жалібно.

- Мамо! Мамочко! Рятуй!

- Ох ви, голуби мої!

- Мамо! Матусенько!

- Ох ви, мої ластів'ята! Та люди добрі! Поможіть...

Пізно. Вже далеко татари, вже не видно ні їх, ні дітей. Навкруги тільки попіл згорілих хат.

Нема квітучого подільського села. Нема...

Розділ II

Степ

Який прекрасний літній степ! Після вчорашнього дощу вкрився він розкішним зеленим килимом. Майже скрізь видніються озерця квітів: дзвоників, гіацинтів, маків, тюльпанів та ще Бог знає чого, але найрізноманітнішого, найкрасивішого, найвигадливішого, яке може зростити кримське сонце. Який красивий край! Який прекрасний степ!..

А ці люди йдуть, похнюпивши голови. Вони байдужі до краси природи, що їх оточує. Це полонені татарського загону, який повертається додому.

Цей загін нещодавно кривавим рейдом обійшов Поділля й спопелив подільські села. Тепер обличчя татар виблискували радістю, вони шкірили свої рідкі й некасові зуби. Ще б пак! Коні прогиналися від здобичі. Там і тканини, і хустки, і хрести, і чаші церковні, і вироби металеві... Все це люд хрещений робив, вкладаючи свою душу.

Біля коней ідуть полонені. Дріботять своїми ніжками, стомленими від довгої подорожі, малі діти й красиві молодичі, яких «добрий» татарин часом посадить на коня, дасть відпочити, щоб ще, бува, котра не впала посеред степу, не захворіла, краси не згубила. А потім той «добрий» татарин зможе продати цю красу за більшу ціну на ринку в Кафі. Багато полонених чоловіків сковано чи прив'язано арканом, бо то тобі не дівка - залиш на секунду, а він дремене. І шукай вітра в полі. Отак і йдуть полонені, думаючи про свою долю, про свою далеку хату.

Татари ж почувуються просто чудово. Вже своя земля! За спиною Перекоп, Орбези, скоро на горизонті засиніють Кримські гори, а за ними Кафа. А там уже можна продати увесь цей «набрід» і заробити добрі гроші. Окремо йде купка людей, яких життя об'єднало спільними ворогом. Усі вони полонені одного татарина. Їх п'ятеро: підстаркуватий, але кремезний чоловік, чубатий хлопець у подертій сорочці, молода

чорноока жінка, мала руда дівчинка і найменший із цього товариства - Юрко, якого татари полонили в одному з останніх сіл - Гомилові.

- Ну, що? - звернувся старий здоров'яга до Юрка, який ішов поруч. - Втомився, хлопче, га?

- Та ні, дїду!

- Кого обманюєш? Бачу, що з ніг валишся. От проклята татарва! Ні на хвилину не зупинишся!

Хлопець боязко поглянув на татарина, що скавав недалеко попереду.

- Ти, хлопче, того татарина не бійся, він по-нашому ні бе ні ме! От тільки, як сова, очі витріщає і зирить навкруг... От проклята татарва! Я вже цей проклятий нарід знаю!.. Я ж, хлопче, уже втретє в полоні. Перший раз попав, коли з козаками ходили слободи неподалік Січі захищати. Добре їм тоді од мене дісталось, але все одно заарканили й потягли в Кафу. А то городище! Тобі й не снилось! А скільки людей наших там як челядь продають! Ой-ой-ой!

Чоловік продовжував розповідь, а Юрко уважно слухав. Йому й на думку не спадало, що в тому далекому страшному краї він буде пломеніти від сорому на ринку невільничому; що купить його начальник яничарської сотні й буде виховувати в ненависті до колись рідного; не знав, що побусурманиться і стане найжорстокішим воїном у цілій Османській імперії - яничаром на ім'я Юреддін...

Розділ III

Табір

Уже давно спекотне літнє сонце замінив сріблястий місяць, що цієї безхмарної ночі щедро дарував своє сяйво. Усе спало, лише пугикав пугач, перегукувалися сови й інколи лякливо здіймалися. Та не спала ця лісова галявина. Вона горіла сотнями вогнів багать і смолоскипів. Цих людей, що розвели багаття, здається, не хвилювало те, що зараз ніч. Вони спокійно варили їжу в казанах, розмовляли, сміялися (щоправда, стримано) й обмінювалися речами. Це - яничари, що були вислані візиром для прочищення дороги. Адже тут мав пройти сам султан! І до того ж татарські роз'їзди повідомляли про загін повстанців і ненависних гяурів-козаків, що йшов на з'єднання з австрійцями і, скоріше за все, невдовзі мав зустрітися туркам.

Начальником загону яничарів був Юреддін, найжорстокіший і, мабуть, найкращий воїн усієї Туреччини. Ось він зараз сидить біля багаття й розмірковує. Йому, напевне, як і іншим яничарам із загону, було не до вподоби це завдання. Його душа була в перших рядах авангарду, де вже велися бої. Проте він служив в особистій охороні самого «сонцесяйного» султана і мав би цим дуже пишатися. Адже він заслужив це місце у сотнях боїв у Лівії, Сирії, Єгипті, Угорщині і ще Бог зна де, куди б його не посилала Оттоманська Порта. Він мав уже чин аги. Зараз тут, на Поділлі, мусив бути в ар'єргарді й захищати та розчищати дорогу для султана від несподіваних нападів. Проте, можливо, і це ненадовго. Тому що ще не відомо, куди завтра піде султан. Юреддін же буде з ним...

Булькав казан, їжа смачно пахла. Повар зняв його з вогню і став розливати їжу воїнам. Усі дружно взялися посьорбувати смачну юшку та обговорювати свої проблеми. Те саме робили й біля інших багать. Табір яничар став схожим на одну велику сім'ю, що сіла за вечерю. Хоча, можливо, воно так і було, адже всі ці воїни родом із однієї багатостраждальної землі - Поділля.

Але недовго тривала ця ідилія. Табором пройшла звістка про повернення розвід-

ників. Новини принесли не найкращі.

- О Юреддіне! - мовив один із розвідників. - Ми виявили одразу за лісом село, досить велике, Гомилів, здається.

Юреддіна тіпнуло. Коли він почув назву цього села, йому наче мурашки по спині пробігли. Гомилів! Він перший раз топче ногами цю землю й перший раз чує цю дивну назву. Але чомусь це слово викликало в цього жорстокого воїна невластиві й незрозумілі для нього почуття. Почуття чогось знайомого, ба навіть рідного! Але водночас забутого й важкого. Останнім часом Юреддіну снилися дивні сни. В одних він іде з якимись людьми із білого дому з хрестом, тоді нападають якісь воїни й тягнуть його; в інших він бреде по степу, потім прикутий, як худоба, продається на ринку, потім важко працює, а тоді його катують і... Він не витримує й прокидається, вкритий холодним потом. Лікарі казали, що це марення від отруєної бедуїнської стріли, що вразила його в Лівії. Але він не вірив цьому. Просто не хотів вірити. І ось, можливо, це село криє в собі всі таємниці? Хто зна...

- З вами все добре, о Юреддіне? - перепитав розвідник.

- Так-так! - мовив Юреддін наче спросоння. - Продовжуйте.

- Так от. Ми виявили оте село і, слава Аллаху, нам вдалося піти непоміченими. Нам навіть вдалося вивідати в одного місцевого п'янички, що сюди, тобто в село, під ранок прибуде загін козаків і повстанців. Ці козаки уже об'єдналися з іншими загонами в попередньому селі.

- Тобто ти хочеш сказати, що тих козаків буде більше, ніж нас.

- У кілька разів. А ще те, що ці козаки можуть атакувати наші основні сили з тилу.

- Ну, що ж, - мовив Юреддін, - новини погані, але дивлячись з якого боку. Адже ми нарешті маємо шанс вступити у війну! Оголошуй клич! Ми здійснюємося. До ранку ми повинні зайняти те село й підготуватися до зустрічі з козаками. А ти здіймай табір і біжи до візира, розкажи йому про все й попроси допомоги. Але якнайшвидше!

- Воїстину! - крикнув розвідник і підняв табір.

Розділ IV

Село

Юреддін завжди вирізнявся з-поміж інших швидкістю й холонокровністю прийняття рішень. От і зараз після того, як він почув про те село й козаків, він, не вагаючись, підіймає табір і йде «звільняти» село від його жителів і лаштувати засідку. Якби на місці Юреддіна був хтось інший, той, напевне, дочекався б візира із військом і вже на милість великого візира залишив би цю ситуацію. Так зробив би будь-хто, але не Юреддін. Воїстину це найкращий воїн.

І ось яничари вже наближаються до села. Вони у своїх темних одяжах, із пов'язками на обличчі зовсім не помітні в темряві, і лише місяць може їх видати. Але він, на їх щастя, сховався за хмарами. Сьогодні навіть природа була на боці яничар!

- Полонених не брати! - мовив Юреддін. - Вбивайте всіх. Якщо будуть тікати - хай собі тікають! Але через годину це село має бути пустим! Зрозуміло?

- Так, - кивнули яничари.

Далі вони вишикувалися півколом і повільно, безшумно рушили. Убивши сторожів, яничари ввійшли в село. Біля кожної хати стояв в очікуванні сигналу воїн. Несподівано загавкали собаки й одразу затихли, але це не проминило мимо вух хазяїв. То тут, то там засвітилися лампи й напівсонні чоловіки та жінки вийшли на вулицю глянути, що ж сталося з тим псом. Тоді несподівано почувся голос Юреддіна:

- Алла! Вперед!

І почалося. Пролунали постріли мушкетів, глухі зойки вбитих і крики жінок. Яничари забігали в хати й починали різню. Людей вбивали тільки за те, що вони проживали в цьому селі, тому що так було наказано.

Юреддін сам приймав участь у цій січі. Він був прикладом справжнього турецького воїна, вірного тому, чому його вчили ще в дитинстві: бути жорстоким, безстрашним у бою, але покірним та вірним султану й Туреччині; суворо дотримуватися всіх заповідей та канонів мусульманства й безжально вбивати всіх, хто не сповідував іслам; бути кошмаром для ворогів і прикладом для своїх, він мав бути справжнім яничаром.

Юреддін наближався до наступної хати, де мав далі продовжувати криваву розправу. Від хати із сокирою в руках біг чоловік. Юреддін придивився, й обличчя цього підстаркуватого «невірного» здалося йому знайомим. Але лише на мить, адже пролунав постріл мушкета й чоловік уже лежав на землі мертвий, усе ще міцно тримаючи сокиру в руках. А Юреддін ввірвався в хату, де біля виходу стояли молода жінка з немовлям на руках і старша жінка. Ці люди намагалися втекти, але не встигли. Юреддін замахнувся своїм ятаганом, щоб нанести удар, та стара жінка кинулася йому в ноги.

- Мене вбий, а їх не чіпай! - скрикнула й схопила Юреддіна за ліву руку.

Раптом обличчя жінки перемінилося. На безіменному пальці цієї мозолястої, вкритої шрами, заляпані кров'ю руки вона змогла розгледіти родимку. Таку знайому родимку!

- Сину! - крикнула жінка. - Юро!..

Зразу запнулася, заплакала й почала цілувати руку свого сина. Її охопила радість - вона побачила сина, свого маленького Юру, якого татари забрали в полон. Юреддін, зачувши слова цієї жінки, на мить здригнувся, у нього щось всередині защеміло. Вона говорила мовою, якої він ніби й не знав, але якимось підсвідомо, напевно, розумів, що вона каже. Він зрозумів, що перед ним жінка, яка дала йому життя, - його мати. Щось почало робитися в його голові - промайнуло миттєво все його життя. Згадав усе: як його шляхом жажливих катувань змусили забути все, що було далеке й прекрасне. Тепер він міг пояснити ті дивні сни та видіння. Юреддіна охопили невластиві яничару почуття: страх і сором - неймовірний сором! Він уперше картав себе за скоєне. Адже всі ці люди, яких він наказав різати й сам різав, - його односельці! А той чоловік, що здався йому знайомим... О всемілостивий Аллах! Це батько! Його рідний батько!.. Голову, здавалося, розірве - біль був нестерпний... Тікати звідси! Швидше тікати!

Юреддін схопився за голову й кинувся з хати, лише сказавши остовпілим дівчатам і плачучій матері:

- Тікайте! Швидше тікайте!

Сам пробіг кількисот метрів і впав від жахливого головного болю. А його яничари уже завершували свою роботу.

Розділ V

Козаки

Юреддін сидів в одній із хат і роздавав накази. Голова вже не боліла, але йому було дуже млясо. Ці настирливі спогади й думки лізли в голову, а він супротивився, він не бажав усе згадувати, адже він яничар, воїн, ба навіть більше - найкращий воїн, і навіщо йому згадувати оте тяжке й далеке минуле? Навіщо ці спогади й думки лізуть у його голову, навіщо руйнують його життя?! Ідіть геть!.. Але думки продовжували мучити, дерти на шматки його ще не зовсім, як виявилось, закам'янулу душу. Навіщо він

прийшов у це село?

- О Юреддіне! Можна до вас звернутися? - мовив один із яничар.
- Говори, Мустафо!
- Що робити з тілами цих гяурів?
- Викопайте глибоку яму і скиньте!
- Добре, о Юреддіне!

Яничар вийшов. Несподівано Юреддіну стало погано. У його голові постали події ночі: плачуча жінка, яка назвалася його матір'ю, дівчата - його сестри, батько, що помер від його руки. Юреддіна мучив кожен цей образ. Це було з ним уперше.

Він вийшов на подвір'я, щоб поглянути, як іде робота. А вона вже зроблена! Уже вирито й розставлено усі пастки й окопи, підготовлено шанці, усі яничари стали на свої місця. Добре! Усе готове до битви із козаками.

- Усе! - мовив Юреддін якимось різко. - Відбій до перших променів сонця!

Але ці промені зійшли швидко, тому недовго яничари спали. Небо зранку було червоним, навіть багряним. Сьогодні точно проллється багато крові. Юреддін не зміг навіть подрімати. Він думав, багато думав. І скільки б протиріч не виникало в його голові, він визначив для себе одне: він ніколи не зрадить своїм принципам. І навіть ця зустріч з тими жінками і те, що він майже все згадав, не примусить його відректися від них. Він яничар! Він буде яничаром завжди!..

І от уже всі яничари на місцях: кілька біля пасток, інші в неглибоких окопах перед околицею села, а решта чекає за хатами. Усі завмерли в напруженому очікуванні.

Десь півгодини довелося чекати яничарам. А тоді із лісу розвідник подав умовний сигнал і всі міцніше вхопилися за зброю.

Юреддіну не терпілося зустрітися в бою з тими козаками. Адже по всій Туреччині ходили чутки, легенди, розповіді про цих мужніх захисників своєї Батьківщини, що заважали просуванню турецького війська на північ. Жінки лякали ними своїх дітей, воїни брали собі за приклад, а вельможі думали, як знешкодити їх. Оттоманська імперія була нажахана козаками. Величезні армії відправлялися на завоювання їхніх земель, але козаки, наче стіна, стояли за свою землю й одне за одним відбивали турецькі нашествия. Знаючи все це, Юреддін як воїн просто мріяв схрестити з ними зброю в бою. І зараз така нагода є.

Ось і вони... Бадьоро похитуючись на конях, проїжджає десь три сотні козаків, а далі за ними із лісу виходять піші. Нічого не знаючи, вони прямують у село, де їх чекає пастка.

Яничари чекали сигналу. Поки його не було, вони розглядали отих козаків, які були такою великою загрозою для Оттоманської імперії. І дивувалися: їхня кавалерія легка, а в піхотинців мушкети й самопали старі, шаблі, у порівнянні з їхніми, короткі, самі одягнуті в простий одяг, без броні. І як ці люди, озброєні посередньо, з легкою кавалерією можуть стримувати величезні турецькі армії? Яничари не могли зрозуміти. Ці козаки, мабуть, злі чаклуни. Та вони не врахували, що ці люди боролися за свободу своєї землі проти поневолювачів, а це надавало неабиякої сили.

Ну що ж, буде видно. Юреддін підніс руку - і яничари приготувалися. Козаки спокійно скакали прямо до пасток, навіть не задумуючись, чому в селі така тиша. А Юреддін у ту мить опустив руку й... почалося! Спрацювали пастки, і частину козацької кінноти було знешкоджено. Тоді з криком «Алла! Алла!» одна частина яничар почала обстрілювати козаків із окопів, а інша частина, на чолі з Юреддіном, при виході із села. Козаки від несподіванки кілька секунд остовпіло дивилися на турків, що вражали їх

побратимів. Вони не могли до кінця зрозуміти чисельність своїх суперників, адже частина яничар була в окопах. Проте козацькі старшини, оговтавшись, вишикували піших козаків у «козацьку лаву» і, осипаючи турків вогнем, повільно наближалися до них. Схаменулася й кіннота. Діставши шаблі, вона рушила на турків. «Ці козаки справді такі, як про них розповідають! - подумав Юреддін. - Б'ються, як шайтани!»

Тим часом яничари повилазили з окопів і тепер обстрілювали піших і кінноту, що наближалася. Після ще одного залпу Юреддін наказав відступати в село. Яничари сховали мушкети й дістали ятагани - зброю-гордість їхнього роду військ, що вирізняла їх серед інших.

У селі козацька кіннота втратила свої смертоносні властивості - швидкість і маневреність. До того ж ця кіннота була вже зовсім обезкровлена: частина потрапила в пастки, частина загинула від куль. Через це підготовлені яничари, хоч із втратами, але швидко розібрались із кіннотою. Але одразу за кінними в село ввірвалися піші козаки. І почалася справжня січа! Справжня, чесна битва. Лава на лаву рушили обидві сторони. Яничари вимахували своїми ятаганами й довгими шаблями, а козаки короткими шаблями і списами. І турки, і козаки билися добре, і ця битва затягнулася. Але яничари все ж почали переважати. Козаки, побачивши всю важкість свого становища, рушили з новим натиском. Але яничари не віддали своєї переваги й самі відповіли козакам наступом. Козацька лаву розбилась, і скоро останній козак із цього загону віддав своє життя. Яничари виконали обов'язок - шлях для султана вільний.

Розділ VI

Султан

Юреддін сидів на лавці й витирав багрян timer від крові ятаган. Сьогодні він пережив найбільшу в житті битву. Можливо, не через масштабність, а взагалі за босм. Козаки справді заслуговують усіх похвал. Але вони програли. Адже сьогодні був не їхній день, а день Юреддіна - день тріумфу його як начальника й воїна. День краху його як вірного слуги турецького султана. До Юреддіна наближався якийсь чоловік. Це був той розвідник, якого Юреддін послав до візира.

- Чому нема підкріплення від візира? - запитав сердито.

Розвідник знітився і, наче відчуваючи провину, промовив:

- А він її не посилав, о Юреддіне.

Юреддін аж підстрибнув на місці.

- Тобто? Як це не посилав?!

- А так. Але сказав, щоб ви продовжували задум і затримували козаків. Заради султана. Юреддін вибухнув гнівом:

- Цей боягуз залишив свої кращі сотні на погибель! Та хай його дружина не діждеться його з війни!.. Візир шайтанів!..

- І ще, о Юреддіне, - мовив розвідник, - султан, зачувши про це й про козаків, наказав змінити шлях.

Юреддін більше не міг стримувати емоцій:

- Змінив дорогу... Змінив дорогу!?!.. Тобто я наказав перерізати все село, робити засідку, битися з козаками, класти свої голови заради того, щоб султан змінив дорогу? Для цього?

Емоції переповнювали його, а слова самі вилітали з уст. Він знав, що не має права так висловлюватися про самого султана та ще й при розвідникові, але щось перевернулось у його свідомості. Він відчував гнів і ненависть і не бажав ні бачити султана,

ні служити йому. Але сталося так, що наступного дня султан покликав свого воїна і Юреддін змушений був явитися перед його очі, де після важкої розмови було вирішено, що він із власного бажання йде із поста аги!

Розділ VII

Зустріч

Юреддін сидів біля багаття й думав. Уже йшов третій день його служби в авангарді війська як простого солдата. Він за цей час, усе обдумавши, зовсім зневірився у своєму яничарстві, втратив сенс свого існування. Події останніх днів змінили його, хоча він і не бажав цього. Ночами душу ятрили спогади про те село, татар, степ та образи уже мертвого батька, плачучої матері, переляканих односельчан. Він вимолював прощення за содіяне: хоч убив багатьох «невірних», та вбивство батька - це смертний гріх. Юреддін не хотів жити взагалі. І він би покінчив життя самогубством, якби не його принципи, хоч і зражені, обпльовані, але принципи, через які він не міг переступити.

Юреддін сидів, і різні думки роїлись у його голові. Напевно, він би просидів так цілий день, якби не помітив метушню в таборі та якісь веселі вигуки. А причиною цього стала дівчина-втікачка із села, пограбованого напередодні, яку зловили двоє вояків. Ну, і одразу почали «ділити » здобич. Дівчина пручалася, захищалася, та вояків це тільки смішило й вони глузували з неї. До тих двох приєдналися ще троє. Вони почали штовхати заплакану, налякану дівчину один одному, при цьому голосно сміючись, вигукуючи якісь непристойні слова.

Юреддін зовсім не подобався подібні речі, а зараз це ще й заважало йому думати.

- Відпустіть її негайно, - мовив, підійшовши ближче.

Вояки перестали сміятися й розступились. Юреддін уже не мав формальної влади над цими яничарами, але він досі користувався у більшості з них великим авторитетом.

- А чому це ми маємо її відпускати? - мовив один із вояків, який міцно тримав дівчину в руках. - Хто ти такий, щоб віддавати накази? Ця дівчина - моя здобич! Що я захочу, те з нею й зроблю, а ти мені не указ.

Усі завмерли в очікуванні, що буде далі, бо знали гарячу вдачу Юреддіна. А він, недовго думаючи, ударив вояка так, що той перекинувся на землю, спльовуючи кров і зуби. Дівчину Юреддін покликав до себе і... О Аллах! Що скоїлось у душі суворого яничара! Він відчув якісь невідомі й невластиві йому до цього почуття, щось запалало всередині. Стало якось приємно й легко, щось ніби піднесло його над землею. Великі чорні очі, червоні вуста, біле личко, обрамлене чорними кучерями, коса до пояса, фігурка - все зачарувало сильного воїна. І навіть це лахміття, що було на ній, не спотворило її юної краси. Не дивно, що воїни так билися за неї. Юреддін не міг відвести погляду від дівчини, а вона соромливо опустила очі.

- Як тебе звуть?- тільки й зміг вичавити із себе Юреддін, бо де й поділася його хоробрість.

- Марія, - тихо промовила дівчина і вся затремтіла чи то від холоду, чи то від страху.

- Ти вся тремтиш. Ти змерзла? - запитав Юреддін, знімаючи свого кожуха. - Куди ти прямувала?

- У село недалеко... Там брат... - ще більше ніяковіючи від уваги, яку приділяв їй цей солдат, відповіла дівчина.

- Ходімо, - мовив Юреддін.

Марія покійно попрямувала за ним. Юреддін вивів її за табір і мовив:

- Іди!.. А кожуха можеш залишити собі.

Марія привітно глянула на нього й сказала:

- А ти хороший... - і пішла.

Хороший?! Юреддін хороший?!.. Вперше й востаннє він чув про себе таке.

Розділ VIII

Засідка

Загін яничарів переходив через ліс до сусіднього села. Він був частиною довгої валки, яка тягнулася через цей ліс і складалась із загонів турецького авангарду.

У селі вони мали з'єднатися з іншими частинами й рушити далі. Загін мав дві гармати, що значно сповільнювали рух.

Юреддін був у цьому загоні. Подія минулого дня, зустріч із Марією, повернула його до життя. Він знову став відчувати радість кожного дня й важливість своєї служби. Проте досі не міг забути зраду султана й своє рідне село. Це залишило глибокий слід, мабуть, до кінця життя.

Загін спокійно рухався далі, але Юреддіна щось насторожило. У лісі якось не так. Він наказав зупинитися, прислухався. І між сотень звуків лісу почувся різкий хрускіт гілляччя й удар металу об дерево. Зразу ж автоматично схопився за ятаган. Інші воїни, що дивилися на нього, зрозуміли пересторогу й теж узялися за зброю. Запала тиша. І раптом пролунав постріл із мушкета, а з лісу на своїх прудких конях вискочили козаки.

- Засідка! - пролунало в загоні.

- До зброї! - крикнув Юреддін.

Не встиг він цього вимовити, як із обох сторін вибігли козаки. Вони зімтали яничарів зі свого шляху, і ніхто не міг дати їм гідного опору. Це була помста за Гомилів.

Юреддін бився, як лев. Хоч на нього напали зненацька, хоч був оточений кількома козаками, та так би бився ще довго, але його положила куля із мушкета. Юреддін упав. Настав і його час. І тут, на смертному одрі, він молив Аллаха не за свою душу, а за свою матір, сестру, брата і Марію... Особливо за Марію, що змусила його відчувати те незбагненне почуття. І, востаннє підвівши погляд, побачив красивий подільський краєвид. «Спасибі тобі, о Всемилостивий Аллах, що дозволив мені померти на рідній землі!» - подумав, коли душа покидала тіло.

Було ж йому всього тридцять.

Богданна Прокопюк

Богданна Прокопюк народилася 20 квітня 1992 року. Студентка Національного університету водного господарства та природокористування (факультет менеджменту). В університеті веде активну творчу діяльність, є учасником фестивалів та конкурсів. Автор та виконавець власних пісень. Лауреат конкурсу «Прем'єр-ліга». Переможець музичного конкурсу естрадного співу «Музичне перевесло». Закінчила музичну школу с.Шубків (з відзнакою). Переможець обласного літературного конкурсу «Перло многоцінне» (2010 р.). Поезія друкувалася в альманахах «Суцвіття» (2006, 2007, 2008, 2009 рр.) та «Тучинський передзвін» (2008, 2010 рр.), газетах «Рідний край» і «Менедж-інфо».

***

Дихай мною.
Я - твоя весна.
Кароока пристрасть.
Ти в полоні.
Ти п'янієш від мого вина
І згораєш полум'ям
Червоним.

Я б тебе обняла

Я б тебе обняла. Але я за екраном.
За вікном перший сніг... У душі перший сніг.
Обняла б. Я клянусь. Я не хочу обману.
Але ти не прийдеш. Не прийдеш, хоч би й міг.

Я б тобою жила. Я б тобою горіла.
Але ти відречешся. І знищиш мости.
Я б тебе обняла. Та тримати не зміла б.
Все одно ти світанком захочеш піти.

Как ты...

Целуешь пальцы её отчаянно,
И обнимаешь плечи хрупкие.
Ты проиграл. Влюбился нечаянно.
Только она безразлична жутко.

А помнишь, бросал ты сердцами влюблёнными,
Ночью играя телами юными?

Такіє, як ты, стаюць абречённымі.
Вот і іграй тэперь рванымі струнамі.

***

«Я» і «Ты» - то окремі паняття, на жаль.
Адже «Ми» - то лексичны недолік.
У великому тэксці, фармаце «Прощай»,
Надрукована помилка долі.

Шаслівый

Стіскала тэлефон в руках
І мліла,
Мліла,
Мліла
Від пекла у його очах.
Надсію травіла
Себе. Весь світ.
І рвала в кров
Уламкі пам'яті, розмов.
І зі стіною размовляла.
Бісілась. Плакала. Крочала.
І так шалена все ж хотіла,
Щоб він і без неі був шаслівый.

И может, я поддамся...

Лови меня. Играй. В моих глазах
Чернеет искусительница-ночь.
Разбей границы. К чёрту тормоза.
Нажми на газ. И все запреты прочь.

Вдыхай мой запах. Мучайся. Ищи.
А я - твой жар. Я буду убежать.
И, может, я поддамся. Но, увы,
Не знаю я. И ты не можешь знать.

Племінніку

Я для тебе, радосте маленька,
На світанку щастя принесу.
Сплячого укутаю тепленько,
Усміхнусь, з щоки зітру сльозу.

Ты проснешся. Віченькі відкриеш.
В них, невинних, бачу цілий світ.

Ангел мій, так широко ти радієш,
Що, здається, все віддам тобі.

Скільки снігу! То зима чарує.
На дворі - усмішки, шум і крик.
Я ж для тебе всю любов відкрию
В перший у житті твій Новий рік.

***

Торкнутися б. Ти - мов із світу оптичних ілюзій.
Набір із емоцій, відтінків і купи ролей.
Здається, що золото в косах, хоча вони русі.
І небо в зіницях, хоч синій твій колір очей.

Перехрестя

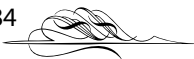
Той погляд був ув'язнено-відвертим.
У ньому грали літні акварелі.
Вогонь твоїх очей пила б до смерті.
Хоч вбий, але життя без них - пустеля.

Врятуй мене, бо я вмираю в муках.
Я в перехрестях болю загублюся.
І йдуть за мною. І беруть за руки.
А я безсило вслід тобі дивлюся.

Орхідеї

Лежали на асфальті орхідеї...
Тендітні тільця на жорсткому тлі.
Така була в художника ідея -
Такий сюжет йому в душі болів.

З прохожих дехто думав: «Як банально».
А хтось хотів писати про це вірші.
...А то не квіти...То його кохання,
Що на асфальт хтось викинув з душі.

Микола Прокопюк

Микола Прокопюк народився в с.Тучин у 1960 році. Закінчив Тучинську СШ, Рівненський автотранспортний технікум. На даний час - приватний підприємець. Депутат Гошанської районної ради двох скликань. «Людина року-2006» в Гошанському районі. Одружений, дружина Світлана - педагог. Разом виховали двох доньок. Вірші почав писати в зрілі роки, виконує під супровід гітари власні пісні. Друкувався в альманахах «Гостинець-2» (2010 р.), «Тучинський передзвін» (2008, 2010 рр.), «Суцвіття» (2011 р.), газетах «Вільне слово», «Рідний край», «Дзвін незалежних», «Незалежні». Переможець районного літературного куонкурсу до Дня закоханих (2011 р.). Автор книги «Мамина криниця» (2011 р.)

Я і ТИ

Прости мені...За все мені прости -
За те, що я - це Я, а ТИ - це ти,
За сірі дні і недаровані свята,
Прости мені недоціловані уста,
За пустоту і холод на душі,
За не тобі написані вірші.
За твої сльози, й тонку зморшку на щоці,
І за неусмішку у тебе на лиці.
За черствість, зашкарублі почуття,
За втрачені даремно дні життя...
... МИ нероздільні в небі два світи -
Це Я і ТИ.

17.03.2010

Вимирає село

Вимирає село. Стариків одиноких чимало,
Що з хатами старими родились на зламі століть.
Не щадила їх доля, добряче життя поламало,
Та не хоче село вимирати, стоїть.

Недалеко криниця, та важча дорога щоразу,
І неповне відро вже не хоче тримати руку.
Безпорадні й безсилі, ковтають на долю образу,
Висихає у зморщі сльозина гірка.

Ще сусіди, шкодуючи, куплять крупи та олії,
Та хлібину з крамниці у хаті на стіл покладуть,
І пшениці із маком товченим несуть на Вілію...
Та й посидіти просто під вечір ідуть.

Розлетілись по світу і рідко відвідують діти,
Присилають нечасті листівки батькам здалека.
Та яке там приїхать... Часом забувають дзвонити,
А старенькі батьки все чекають дзвінка.

По італіях, польщах, чужинах дітей покидало,
Намагаються в світі десь кращої долі знайти.
А чи дітям своїм, Україно, ти мачуха стала,
Що втікають від тебе в далекі світи?

Вимирає село...

10.11.2010

Я прошу

Ти побудь зі мною, моя доле,
Біля мене сядь, поговори.
Розділи мої тривоги й болі
І мої печалі забери.

Відпусти мене, моя печале,
Душу не ятри мені щодня.
Дай мені до берега причалить,
Випити любов мою до дна.

Полони мене, моя любове,
Серце мені міцно зав'яжи.
Кетягом багряно-каліновим
Полум'я у серці збережи.

Не покинь мене, моя надіє,
Будь зі мною всюди і завжди.
Твій тонкий промінчик мене гріє,
Береже від горя і біди.

Віро, моя пристань непорушна,
О моя святине й твердь моя!
Ти мені освітлювати душу
Будеш, доки жити буду я.

2010 р.

Збудую дім

Возвеличу
Малих отих рабів німих!
Я на сторожі коло їх
Поставлю слово.
Т. Г. Шевченко

Десь у глибоких закутках душі
Збудую я сторожку невелику,
Там буду доживати собі віку,
Писатиму я там свої вірші.
На покуті я слово оселю -
Для слова місця вистачить і шани.
Прикрашу його прозою й віршами,
Римовану доріжку простелю.
А біля слова пам'ять хай живе -
Про вічне й добре треба пам'ятати,
Про колискову, що співала мати,
І про міцне коріння родове.
Біля дверей я совість покладу,
Щоб не пускала в душу словоблуддя,
Знімала із очей липку полуду,
І жити буду з совістю в ладу.
Я працю оселю на видноті,
Хай музу береже мою і ліру,
Хай береже любов, надію й віру -
Щонайдорожчі цінності в житті.
І ямби, і хореї оселю,
Нехай живуть у злагоді і мирі.
І почуття - відкриті, добрі, щирі -
Із друзями нарівно поділю.

Я світлий дім збудую у душі...

Січень 2011 р.

Спогади про літо

Дрімає на осонні в'язка тиша.
Хитаються гарячі небеса,
Ліниво вітерець траву колише.
Згорає літня квітнуча краса.

Завмерло все. Немає порятунку.
Млоїться міражами далечінь.
Мов золотом найвищого ґатунку,
Залита піднебесна височінь.

Пече вогнем немилосердна спека,
Нема спасіння вдень і уночі.
А прохолодна осінь десь далеко
Несе свої набридливі дощі.

Сльотавою імлою оповита,
Покриється туманом далечинь.
Ми знову - парадокс! - захочем літа,
Чекати будем сонця у душі.

Жовтень 2010 р.

О Жінко!

Земля без Тебе - тільки півпланети.
Життя без Тебе - тільки півжиття.
Тебе в віках оспівують поети,
Нема без Тебе світу майбуття.

Богиня, берегиня, людства Мати,
Мадонна, німфа - як Тебе назвуть?
Яких чудес найкращих побажати,
Яку ще зірку із небес дістать?

О Жінко! Ти - як дивна Афродіта,
Що із морської піни возстає!
Благословенням Божим оповита,
Хай святиться в віках ім'я Твоє!

2010 р.

Кредо

За В. Висоцьким

Я не люблю життя наполовину
І не люблю, як повний перебор.
Я не люблю, коли стріляють в спину,
Тим більше, коли постріли в упор.
Я не люблю холодного цинізму,
Не вірю в словоблуддя я, і ще
Для мого невластиво організму
В житті ховатись за чийсь плече.
Я не люблю зарозумілість ситу,
І зло бере, коли невинних б'ють.
Коли без слова «честь» хтось хоче жити,
Коли у душу лізуть і плюють.

Я не люблю обставин збіг фатальний,
Не втомлююсь ніколи від життя.
Я зневажаю жести театральні
І не люблю дешеві почуття.
Я не люблю, коли я не співаю,
І плакати в житті я не люблю.
Ніколи легкий хліб не вибираю
І за себе я Бога не молю.
Коли я бачу злобу і свавілля,
Тоді я повстаю, і неспроста
Я не люблю насилля і безсилля.
...Бо через це розіп'яли Христа.

2011 р.

Срібне весілля

Голову схилиш мені ти на плечі,
Ніжно розтанеш на грудях моїх.
І наші руки, мов крила лелечі,
Переплетуться в обіймах палких.

Приспів:
Срібне весілля, срібне весілля,
Наші роки пливуть, як вода.
Срібне весілля, срібне весілля,
Лиш наречена така ж молода.

Ти ніби вчора стоїш на світлині -
Плаття весільне і біла фата.
Пахнуть чарунком мені і понині
Твої солодкі медові уста.

Приспів.

Двадцять п'ять весен і літ пролетіли,
Серце і радість, і щем огорта.
І відлітають, мов лебеді білі,
За виднокрай наші юні літа.

Приспів.

...А ти й сьогодні така ж молода.

08.10.2010 р.

Дочці Богданні на День народження

Вже манять необхіджені дороги
В нове життя, в небачені світи.
Свій перший крок від рідного порога
Ти зробиш і поспробуєш іти.

Добро і злоба, сонце і тумани
Стрічатись будуть у твоїм житті.
Владеш не раз, а потім знову встанеш,
Допоки твердо станеш на путі.

А як змужніють за спиною крила,
Лети в безмежжя молодих доріг.
Лети до сонця, скільки стане сили, -
Лиш повертайсь на батьківський поріг.

20.04.2011 р.

Елегія

Великі руки, мозолясті й важкі,
Тримали ніжно квіти польові.
Букетик сплівши з польових ромашок,
Сиділа жінка в шовковій траві.

Засмагли щоки, риси за grubілі,
Обвітрені негодою уста.
Дивилися з долонь ромашки білі,
Немов невинна молодість свята.

Лице сховавши у терпке причастя,
Упившись вдосталь запахом п'янким,
Завмерла у короткій миті щастя,
На мить забувши клопоти мирські.

Забула всю важку сільську роботу,
Одноманіття і буденність днів,
Життєві негаразди і турботи,
Лиш теплий спогад на душі щемів.

Згадалось...! солодкий поцілунок,
І мерехтіння змовницьке зірок,
Медових вуст коханого чарунок,
І первістка несмілий перший крок...

З весняним вітром відлетіли діти,
І вже живе вдовою кілька літ.
Душа її, щаслива лиш у квітах,
Бентежить, жаріє і болить.

Минула, промайнула хвиля щастя,
Затихла, наче вітер у траві...
...Лишень великі руки мозолясті
Тримають ніжно квіти польові.

08.2011 р.

Присвята внукові

Ще такі непевні в тебе ноги
І такий несмілий перший крок.
Але ти вже вирушив в дорогу,
Що веде крізь терни до зірок.

Тішуся, милуюся тобою,
Пригортаю міцно до грудей.
Ти і я - мужчини ми обоє,
І в обох нас серце молоде.

В хаті ти тепер найголовніший,
Міцно все прибрав собі до рук.
Виростає, крокує вперед сміліше,
Перший і найстарший мій онук!

12. 2011р.

Золото осені

Який чудовий світ у золоті осіннім,
Напоєне повітря запахом землі.
Я воздаю хвалу небесним шатам синім,
І з неба мені тихо вторять журавлі.

Приспів:
Золото осені стелиться
Краще усіх прикрас.
Мов золота хурделиця
З неба вкриває нас.

На струнах павутин тихенько вітер грає,
Виспівують свою мелодію дощі.

А я кохаю осінь, а я тебе кохаю,
І золото осіннє дарую від душі.

Приспів - 2 р.

11.2011 р.

Горіла книга

Після заметілі, снігу та морозу,
Як лягла відлига і туман поплив,
За стареньким садом у кінці городу
Вогнище господар вранці запалив.

Загорілось вогнище молодим завзяттям,
Дим змагався з іскрами весело в борні.
І поміж сміттям, що тліло у багатті,
Загорілась книга факелом в огні.

А вогонь спокійно, впевнено, уміло
Вершив свою справу, він не поспішав.
Корчилось в агонії книги біле тіло,
Догорала книги болісно душа.

Хтось не так давно безсонними ночами
На сторінку чисту душу виливав.
А тепер вогонь масними язиками,
Подихом гарячим книгу обнімав.

Згасло вже багаття. Іскри між зірками
Попелом холодним вітер роздував.
...Як раніше, хтось безсонними ночами
На сторінку чисту душу виливав.

2011 р.

Валентина Родомазова

Валентина Родомазова народилася 15 грудня 1957 року в селі Моквин Березнівського району Рівненської області. У 1975 році закінчила Тучинську СШ, пізніше - Рівненський кооперативний технікум.

Довгий час проживала в Тучині, нині проживає в Італії. Написанням віршів захоплюється з юних літ. Друкується вперше.

Заробітчани

А, сестри! Сестри! Горе вам,
Мої голубки молодії,
Для кого в світі живете?
Ви в наймах виросли чужії,
У наймах коси побіліють,
У наймах, сестри, умрете!..

Т. Г. Шевченко

Віки пройшли... Проте, тим паче...
Шевченко і тоді вже бачив,
Що рабство є, було і буде.
І рабствують українські люди
По цілім світі. Й горе нам -
Українським сестрам і братам.
Самі себе не поважаєм
Й зневагу ми від інших маєм,
Хоч кращі ми від них в стократ.
Та кожен з них принизить рад
Тебе, раба. І зневажають,
Хоч у душі ж бо добре знають,
Що грамотніші ми і кращі,
Робочі люди, не ледащі.
І запитав часом Кармела:
«А як по-українськи «бела»?»
Кажу, що гарна, і за мить
Не може слово повторить.
А як повторить, скаже: «Харна».
І не трудись поправить, марно.
Тут ви як «валянки». Вони -
Як в дикій Африці слони.
А ми ж повинні пам'ятати

Слова, і цифри, і цитати.
Ще й скажуть: «Ти тут довго так,
А не говориш ще ніяк»,
Бо ж мова їхня легка й гарна,
А наша груба й нечупарна.
Та кожен з них враз замовкає,
Коли я пісню заспіваю
Про неньку, милого... Й завжди
Прохання: «Ти переведи,
Про що ця пісня гарна, мила?»
І переводжу, хоч не в силах
Я передать оту красу,
Що в пісні, в голосі несучу.
Нема таких чужинських слів,
Щоб передать український спів.
Тут не співає соловейко,
Й вечірня зірка не встає,
Й вечерять мати не дає...
Сама вечерять подаю,
Сама готую, прибираю
І спокою в душі не маю.
Нема родинного тепла...
Ось фотографії взяла.
Онуків щебету немає...
Згадаю - й серце завмирає.
Чи довго ще отак страждать?
Від дум не хочеться і спати.
Сім'я й родина так далеко.
Не знаю, чи летять лелеки,
Щоб тугу рідним передать
Чи з вітром пісню заспівати.
І сльози градом: «Боже, Боже!»
Я знаю: плакати негоже,
Ще треба трохи потерпіть,
Ще треба грошей заробить,
Щоб вдома хоч не бути рабами,
Щоб діти не пішли з торбами
По білим світі. Й горе нам,
Українським сестрам і братам.
Нема, нема у нас гордині,
Тому ми є раби понині.

9-10.03.2005 (день народження і день смерті Т.Г. Шевченка)

У ГОСТЯХ

Зацвіли квітки духмяні,
Я в гостях в своєї мами.
У тій хаті, що зростала,
Де під вербами стрічала
Ясні зорі, сонця схід
І мрійливих дум політ.
Так, це сон, це ностальгія,
Хоч в душі ще є надія,
Що зустріну маму люблю,
Обнімати її буду,
Цілувати, пригортати,
Хочу все їй розказати:
Як люблю і як сумую,
Бо й в годиноньку лихую
Не пускають нас кордони
Й недолугії закони.
Як в дитячій грі колись,
Страх із відчаєм сплелись.
Треба ж крила зберегти,
Щоб дорогу віднайти
Й прилетіти знов до хати,
Де нас будуть зустрічати.

Батьки

Для всіх батьки – це найдорожчі люди.
Куди не йди – вони з тобою всюди.
Думки й молитви звернуті до тебе,
Тому любить і шанувать їх треба.

Вони безперестанку молять Бога
Про кращу дочкам і синам дорогу.
А вибір залишається за нами.
Чи свій. Чи той, що вимолвила мама.

Мов оберіг в житті і мама, й тато.
Для нас вони дали всього багато.
За це ми дякуємо їм уклінно
І берегти їх маєм неодмінно.

Їх сивина - недоспанії ночі
За необдуманії витівки дівочі.
І не одна ще срібна волосина
Добавилась, коли хвороби в сина.

Мов пори року, проліта життя,
Й весна минула, й осінь золота.
І літо тепле вже давно пройшло.
Шануймо їх, щоб пізно не було.

Немало відлетіло в далеч літ.
Вже обліта з голів сріблястий цвіт.
Зима прийшла. Й немає вороття...
В онуках й правнуках продовжиться життя!

СИНОВІ

Ти до рідної хати вернувся.
Світ неначе ожив, стрепенувся.
Я ж, мов пташка, до тебе все лину,
Сину мій, сину мій, любий сину.

Вже позаду далека дорога.
Знаю, треба тобі допомога,
Я потрібна тобі в цю хвилину,
Дорогий мій синочку, мій сину.

Знаю, клопоту зараз багато.
І немає, на жаль, поруч тата.
Ти ж дорослішай кожну годину,
Ти розважливим будь, любий сину.

Як спіткнутись тобі де прийдеться,
Біллю в серці мені це озветься.
Пам'ятай це завжди, без упину
Найдорожчий мій, любий мій сину.

Я гордитися хочу тобою,
І підтримать своєю любов'ю.
Я душею до тебе все лину,
Сизокрилий мій соколе, сину.

Матусі

Матусю, гарна, люба, мила,
Ви віддали всі свої сили,
Щоб нас доглянуть і зростить.
А чим ми можемо заплатити?
Лише любов'ю і теплом,
Лише повагою й добром.
І розуміємо з роками:

Ніхто нам не замінить мами.
Не дасть сердечного тепла,
Як рідна матінка б дала.
В піснях оспівана, як пташка,
Як біла вишенька. Як важко!
В словах не могу передать.
І плакати хочу, і ридати,
Як здумаю, що не побачу
Матусю-сонечко, і плачу,
І сльози градом, мов струмки,
Біжать до гіркої ріки,
Що зветься горе, далі в море.
Чужу я матір доглядаю,
Моя ж без мене там вмирає.
Щоб знали Ви, рідненька ненько,
Який я біль несу в серденьку.
Як хочу ніжно Вас обняти
І руки Ваші цілувати,
Та я в далекій стороні.
Як важко, рідна, тут мені.

Смуги

Життя проходить так, як хмарка лине:
То сонце вигляне, то знов хмарина.
І серце, як пашина, в грудях б'ється,
Ну, а душа то плаче, то сміється.

Чого в житті - добра чи зла є більше?
То краще нам. А то раптово гірше.
«Є смуга біла й чорна», - кажуть люди.
Це так було, і є, і завжди буде.

Погане тягнеться, мов довга полоса.
Та десь в душі той вогник не згаса,
Що ніжно й гарно зветься так - НАДІЯ.
І про життя хороше знову мрієм.

Все має свій початок і кінець.
І чорного завш більш, хай йому грець!
Та після ночі, знаємо усі,
Засяє сонце в світлій полосі.

Радіймо, що є хліб й до хліба є,
Й здоров'я джерельцем тихеньким б'є.
Та пам'ятаймо всі, що кажуть люди:
«Шануймося, бо завжди так не буде».

Тамара Савонік

Тамара Савонік народилася 3 грудня 1973 року в селі Тучин Гоцанського району Рівненської області. Навчалась у Тучинській середній школі. Вищу філологічну освіту здобула в Рівненському державному педагогічному інституті. На даний час працює вчителем української мови та літератури в Рівненській гуманітарній гімназії, виховує двох доньок. Поетичні твори друкувались у районній пресі.

Дитячий сміх

Сьогодні сніг струсили снігопади.
Сніжинки тихо сипались до ніг.
І з кожною із них на землю падав
Іскристо-лагідний дитячий сміх.

Трусивсь, сідав, спадав, лягав на плечі
І опускавсь дорослим на уста...
Й затримався тоді на хвилю Вечір,
Шукаючи Дрімоту для kota.

Одна сніжинка впала на долоньку -
Завмерла Мить... І зупинився Час,
Застигли білі коні в посторонках,
І вічності вогонь на мить погас.

А дівчинка сміялась дзвінко-дзвінко,
Тулила диво дивне до щоки.
Вона одна лиш знала, що сніжинка -
Чарівна казка неба у руці.

2001 р.

Дош

Сірий спокій, сірий сум,
Сірий день і сіре небо.
Сірі струмені дощу
Сірі обняли дерева.

Сірий жах, як сірий сон,
Заповзає в сірі душі.

Небо плаче в унісон--
Дощ наповнює калюжі.

Дідові думи

Жовті очі ромашок зоріють зі стиглого жита.
Причались волошки край шляху в ногах споришу.
І виспіває жайвір так пісню, що хочеться жити,
А літа срібноносі вже кличуть його за межу.

Пролетіла весна дивним квітом і яблунь, й калини.
Літо пестило сонцем, всміхалось очима дітей,
А тепер загляда в шибу осінь задумлива й гине,
Й досить швидко зима усе білим навкруг замете.

Розлетілися діти по білому світу далеко,
Підрастають онуки і дідові радість несуть,
А над хатою з сумом летять із дитинства лелеки...
Тож любімо життя, пізнаваймо складну його суть.

2005 р.

Колискова

Відліта сірим птахом день,
Десь за обрієм губить сонце--
Тихо зоряна ніч прийде
І постукає у віконце,
Доням очі закриє сном,
Колискову їм проспівась,
А старесенький сивий гном
Кольорові сни розгадає.

Останній вальс

Осінній вальс кленового листя,
Осінній сум підкрався так близько,
Танцює Осінь в огнях зорепаду
Останній вальс осіннього саду.

Опало листя і вкрило дороги,
І сірий спокій стелився під ноги,
А мрії високо у небо летіли
І вірити в смерть ніяк не хотіли.

Стомилася Осінь - вінок скидає,
Уже сиві коси дощем спадають.
Туман розкинув своє покривало --
І жовтого кольору як не бувало.

Як сумно стало, і тихо, і дико,
І скрикнув сад розпачливим криком,
Злетіли ворони до мокрого неба...
І все завмерло, немов так і треба.

2003 р.

Осінь

Відцвіли давно вже чорнобривці,
Сік п'янкий у яблуках гуде.
Осінь - жовтокосу чарівницю -
Легінь Жовтень під вінець веде.

А за нею - найбагатше віно:
Золото у косах, зорепад...
Танцю дикому немає спини,
Як немає вже шляху назад.

Не вернеться вже до літа стежка,
Не заграють соти у меду.
Лиш садів задумливі оркестри
Проводжають Осінь-молоду.

Сага про колос

В усій красі буяє щедре літо.
Дзвенить коса в руках у косаря...
І жити хоче стиглий колос жита,
І сік землі у зерна набира.
Він хоче жити в пишнім короваї,
Весільним гостем гордо постає,
Він новостворену сім*ю вітає,
Їй заповіт батьків передає.
Зернята зронить в скибу наситиму,
А як вже вийдуть в поле жниварі,
Новий врожай у засіки нестиме
І працю буде славить на землі.

2005 р.

Надія Степанюк

Надія Степанюк народилася в 1959 році на Львівщині. Після закінчення школи та технікуму зв'язку працювала у Львові на військовому заводі ВО «Полярон», пізніше - у відділенні зв'язку смт Красне Львівської області. Нині проживає в с. Тучин. Друкувалася в періодичній пресі.

Мій Тучин

У мальовничій затишній місцині,
У вільній, незалежній Україні,
В Поліській краї, де льони синіють,
В житах-пшеницях маки пломеніють,
Там, де цвітуть волошки сині-сині,
Купаючись у росах при долині,
Розкинулось село у різні боки,
Що виросло й зміцнилось через роки.

Це - Тучин.

Малесенька перлинка між лугами
Над Горинню з стрімкими берегами.

Село живе. І сіється, і жнеться.
Хто як працює, так тому й живеться.
Хто ходить в мирі і про ближнього подбає,
То тому і Сам Бог допомагає.
Живуть тут люди чесні, справедливі,
Охочі до роботи, не лінівні,
Приємні люди, що і говорити,
І хочеться в селі такому жити.

Це - Тучин.

Малесенька перлинка між лугами
Над Горинню з стрімкими берегами.

А навесні, коли все оживає,
В садах квітучих Тучин потопає -
Вишневі хороводи в білих барвах,
І яблуневий цвіт рожевий в травні,
Каштанів квіт, мов урочисті свічі.
Як хороше у надвечірній тиші.
Спрямовую свій погляд в небеса.
О Господи, яка навкруг краса!

Мій Тучин.

Малесенька перлинка між лугами
Над Горинню з стрімкими берегами.

А влітку липи пахнуть, як цвітуть,
І полонять чудовим ароматом.
Для бджілок - трудівниць нектар дають.
Внесеш стільник - а запах на всю хату.
А де луги, там череди пасуться,
І пахне сіно, складене в копицях,
А з-під землі живі джерела ллються,
Яка смачна й цілюща в них водиця.

Це - Тучин.

Малесенька перлинка між лугами

Над Горинню з стрімкими берегами.

А як нарешті осінь вже настане,
Пройдусь неспішно парком величавим...
Мене він стріне на своїх дорогах,
Розстелить лист-доріженьку під ноги.
Багряне листя, жовте, золотаве
Алеї і доріженьки встеляє...
Дивлюсь у сині чисті небеса.
О Господи, яка навкруг краса!

Мій Тучин.

Малесенька перлинка між лугами

Над Горинню з стрімкими берегами.

Моя Україна

О, послухай, плането Земля,
Як співає моя Україна!
В неї голос - як спів солов'я,
В неї мова - як квіт на калині.
Як струмочок веселий біжить
І мелодію творить з камінням,
Як луна роздається в блакить -
Це співає моя Україна!
О, послухай, плането Земля,
Як говорить моя Україна.
Зачаровано ллються слова,
Мова в неї тоді лебедина -
Затишають поля і ліси,
Гори, ріки, луги і долини,
Шум дібров в оксамитній імлі,
Як говорить моя Україна.
О, послухай, плането Земля,
Як сумує моя Україна.
В неї голос - як крик журавля,
В неї мова також журавлина.
Вона тужить, як чаєчка та,
Що в квилінні аж крилами б'ється!

Голос в неї - надривна струна,
Мова в неї - як зболене серце.
О, послухай, плането Земля,
Як в молитві моя Україна
Перед Богом своїм промовля,
Мова в неї тоді як в дитини:
Вся в смиренні й чеканні вона,
За синів і за дочок всіх просить,
Щиро ллються в молитві слова -
А Бог чує... І втішить... І простить...
О, послухай, плането Земля,
Як радіє моя Україна!
Голос в неї - це чиста сльоза,
Мова в неї - це чиста перлина.
Урочиста й велична вона
В чистоті, як роса на світанні.
Голос в неї - з серпанку луна,
Мова в неї - пташок щебетання.
Королева широких ланів,
Бистрих рік і глибоких озер.
Голос в неї - це птаха політ,
Мова в неї - це ластівки злет.
О, послухай, плането Земля:
Співає, говорить,
Сумує, тужить,
Молиться, радіє...
Це все - моя Україна!
О, послухай, плането Земля...

Зимова рапсодія

Владним поступом сніжним крокує у січні зима,
То насипле нам снігу, то вітром студеним повіє,
То морозом скує гладь води у озерах й ставах,
То сховає усе в сніжно-білій своїй заметілі.
Розгуляться їй є де - он луг коло Горинь-ріки
Спочиває до літа. І поле у сні спочиває.
І не чують вони, як над ними дмуть сильні вітри,
А зима знов над ними в веселому танці кружляє.
Нагулявшись доволі, летить ще зима до села,
Вже притишена втомою і вже спокійна й іскриста,
Ледве подихом віє, усе ж іще гарна така,
Приміряє до себе багряне з калини намисто.
Білим саваном вкриє дбайливо поля і луги,
На дахи на хатах, на паркан сніжну шубку накіне.
Не забуде заглянуть в дрімаючі сонні сади,
Господинею легко, чудесно й натхненно полине.

Ось накинє на яблуню легку, розкішную шаль,
Не забудє вона приголубить іще й горобину,
Подарує троянді сріблясту прозору вуаль.
На вишневім пеньочку присядє зима, відпочине...
Крізь дрімоту побачить, як вулики дружно стоять -
Ці маленькі фортеці для Божих комах-трудівничок.
- Як ви там? - запитає вона. - Чи не холодно вам?
І готує вже одяг із сяючих сніжних спідничок.
Ось і вечір надворі. Стемніло усе вже кругом.
Місяць зоряне військо своє знов на небо виводить.
Тихо всюди. Над лугом, над лісом, уже й над селом.
Спить зима. Спить зима... А можливо, зима тихо ходить.

На перший дзвоник

Віддзвеніло літо,
Хоч цвітуть ще квіти
І духмяне сіно
Склали в оборіг.
Хоч шумлять тополі
Й верби над водою,
Кличе вже нас осінь
На шкільний поріг.
Вчителька стрічає,
Дзвоник залунає.
З перших - вже останній,
Аж на серці щем...
Нам вже рік останній
Бути з вчителями.
І бринить сльозинка,
Й котиться з очей...

Привітання до Дня вчителя

Я сьогодні щиро вас вітаю,
Дорогі й шановні вчителі.
Щастя і здоров'я вам бажаю,
Радості і миру на землі.
Я дарую вам цієї миті
З свого серця іскорку тепла,
Часточку небесної блакиті,
Квіточку, що в полі зацвіла.
Я дарую сонячний промінчик,
Декілька краплинок з джерела,
Гроно ягід з нашої калини,
Що в саду, за хатою, зросла.

Щиро я вітаю вас сьогодні,
Хай вас Бог усіх благословить,
Хай серця наповнить милосердям,
Душі чистотою хай вкрасить.
Хай вас Бог усіх оберігає
Від тривоги, горя і біди,
Хай ще більшу мудрість посилає
На усі подальші роки.

Моїй першій вчительці

Шановна вчителько моя!
У цей святковий день осінній
Вітання Вам приношу я
І побажання щастя, мрії,
Здоров'я, миру і добра,
І нових звершень досягнути.
Для Ваших учнів все життя
Учителем найпершим бути.

Тебе люблю

Тебе люблю, чому - сама не знаю,
В очах у мене ти весь час стоїш,
Без тебе я життя не уявляю,
Тебе спішу побачити скоріш.
У сни приходиш ти до мене часто,
І летимо ми у прекрасний світ,
Але він падає кудись стрімчасто -
І відлітає сон, як маків цвіт.
Я прокидаюсь - і тебе немає,
Шукаю поглядом своїм твоїх очей
І не знайду... А ранок вже співає
Про діамант барвінкових ночей.

Казкові почуття

Райдуга має сім кольорів.
До тебе я маю сім почуттів:
Любов і пристрасть,
Доброту й повагу,
А, якщо снишся,
Дівочу наснагу,
Тремтливу ніжність,
Жагучу ласку.
З них я для тебе

Зроблю справжню казку.

Любов, яка ти?

Любов, яка ти? О кохання, де ти?
Ти марево чи перелітний птах?
Це ти звучиш в мелодії сонету?
Це ти приходиш у ранкових снах?
Любов, яка ти?
- Чиста, як лілея,
Що вмита росами в ранковому саду,
Я трепетна, п'янка, як орхідея,
До тебе непомітно підйду.
Я невідкупна і нелицемірна,
Жертовність покладу я на вагу,
Я безкорислива, надійна я і вірна,
І вірність свою свято бережу.
У чистоті, мов роси на світанні,
Несу я світло з темряви ночей.
Незаплямована чужими я руками
І ласим поглядом похитливих очей.
Без фальші, без лукавства я, без бруду,
Без розрахунків жадібних й черствих,
Без підлості... Там жити я не буду.
Я в почуттях глибоких та ясних.
Хоч мене грубо і цинічно відкидають,
Плюють в лице і дико реготять,
На п'єдестали свою нищість піднімають
І прокладають у безчесті своїм шлях,
Та все ж живу я вічно і безсмертно.
Хто цінить ці високі почуття,
В тому я житиму й ніколи не померкну,
Знайду я місце у таких серцях.

Відгук на збірку «Травневі каштани» Надії Янчук

Надієчко, шановна, дорога,
Каштани в травні - дивоквіту трунок,
Яка поезія доступна і жива.
Я щиро дякую Вам за дарунок.
Ви долі просите синам у Бога,
Здоров'я, щастя і родинного тепла,
Щоб легкою була в житті дорога,
Сини - це Ваші вірні два крила.
Як чайка чаєняток піднімає

І в світ готує, ставить на крило,
І від життєвих негараздів захищає,
Благословляє тільки на добро.
Такі ми матері - усе для діток:
Ласкаве слово, хлібчик з молоком,
Цукерка з маминих долонь, що пахнуть літом,
І поцілунки у синці, що над чолом.
Із дня на день, а потім з року в рік
Ростуть і все мужніють наші діти.
Упевнений тепер у них політ,
Вже нам вони дарують радо квіти.
Як вирости сини. А Ви ж то як?
Для себе чи устигли щось надбати?
- Та так... Мені би аркушів, пера
І мрії у вірші свої складати.
Така буває доленька у нас,
Жіноча доля - звична, не примхлива.
Одного хочу Вам, Надієчко, бажать,
Щоби любов до Вас прийшла, як злива.
Щоб змила сум, тривогу, біль з душі
І в серці розлилася водограєм,
Й лилося щастя, як рясні дощі,
Цього я щиро Вам, Надієчко, бажаю.
Пишіть і далі ще свої вірші -
У них життєва вся Ваша дорога -
Це подих серця Вашого й душі.
Це є талант у Вас. Талант від Бога.

Чим може вимірятися Твоя любов

Чим може вимірятися Твоя любов?..
Хіба що глибиною вічності..
Чим може осягнутися Твоя пролита Кров?..
Не вистачить у людства вдячності..
У кого блиск і чистота Сльози
Неперевершена?
У кого істина Життя
Висока і довершена?
Хто в величі і простоті Своїй
Створив красу земну?
Хто виставив стільки добра
На противагу злу?
Вдихнув Свій Дух, Своє Життя
На землю, ріки, небеса,
Окрилив мрію розпростертою..
Для птаха Ти дав крила і політ,
Для лілії дав сніжно-білий квіт,

Людині ж душу дав безсмертную...

Чим може вимірятися Твоя любов?..

Подяка Богові

Доньці Зоряні

Коли я зранку прокидаюсь,
Вже світить сонечко в вікні,
Новому дню я усміхаюсь.
Як не подякувать Тобі?
Коли в дощі, а чи в морози
Я йду до школи день при дні,
Ти бережеш мене в дорозі.
Як не подякувать Тобі?
Коли щодня мій любий тато
Встає раненько, до зорі,
Щоб нас зростить, нагодувати,
Як не подякувать Тобі?
Коли матуся моя мила
Дає ще теплий хліб мені
(Вона в нас добра, ніжна, щира),
Як не подякувать Тобі?
Коли вночі лягаю спати
І сяє зіронька вгорі,
Спішиш мій сон оберігати.
Як не подякувать Тобі?

Новорічне

Доньці Діані

Місяць ясно світить нам угорі,
Місячною стежкою Новий рік
Тихо-тихо спуститься до землі,
Помандрує в сніжній і густій імлі
По містах і селах, по гаях,
По степах і горах, по ярах
Тихою ходою, неквапливим кроком.
З Новим роком!

***

Синові Богдану

Срібляться в інеї ялинки,
Вкриває землю білий сніг,

Крізь мережані павутинки
В вікно заглянув Новий рік
Із подарунками малечі.
В великій вовняній торбинці
Горішки, яблучка, цукерки -
Для всіх у нього є гостинці!

На Новий рік

Нестримно плине в вічність часу лік,
Нанизуючи дні, як намистинки.
Прощається зі мною Старий рік,
Під ноги мені стелячи сніжинки.
І в місячному сьайві в вишині,
Як стрілки зйдуться в дванадцять ночі,
То дзвін курантів сповістить мені,
Що йде вже Новий рік. Зустріти хочу.
Подякую Всевишньому за все,
Що в тому році дарував для мене.
А що ж мені рік Новий принесе,
Чи здійсняться бажання сокровенні?
До мами я тихенько пригорнусь
І перед Богом стану на коліна,
До Нього тихо й щиро помолюсь,
Щоб Він зберіг мене і не покинув.
Ще попрошу у Нього за сиріт,
Щоб дав їм в цьому році маму й тата,
За немічних, за хворих, за калік,
Щоб дав здоров'я, радість і достаток.
Ще попрошу у Нього я за мир,
Щоб завш було над нами Його Око.
І як устану зрештою з колін,
То рідних привітаю з Новим роком!

Колядочка Лілечки

Мене звати Лілечка,
Маленька християночка.
Я колядочку співаю
І новину вам звіщаю,
Що в цей день у грішнім світі
Народився нам Спаситель.
Він був менший, аніж я, -
В сповиточку Немовля.
Він прийшов навчати, прощати,
Від гріхів людей спасати,

Тільки серденько схили
І колінця приклони.
Якщо буду я смиренна,
Буду вслід іти за Ним -
Буду я благословенна
Любим Господом моїм.

Любій матусі

Донечці Лілечці присвячую

Матусенько, я так тебе люблю,
Що з неба хочу сонечко дістати,
Чи хоч промінчик, чи ясну зорю,
Щоби тобі одній подарувати.
За те, що ти тихесенько вночі
Підходиш, щоб мене не розбудити,
Поправиш ніжно ковдру на плечі
Й за мене станеш Бога ти молити.
Щоби Він дав здоров'ячка мені,
Щоб я росла розумна і слухняна.
За все, рідненька, дякую тобі,
Цілую Тебе ніжно-ніжно, мамо!

Пісня до Дня вчителя

Однокласникам Зоряни

Сяє сонечко жовтневе променисто,
І біжать за синій обрій ручаї.
А калина роздає своє намисто,
Водограєм розсипаючи до ніг.

Приспів:
Ручаї, ручаї
Вдаль біжать у імлі,
У імлисту даль біжать
І вже не повернуться назад.

День в нас радісний сьогодні і чудовий,
Синє небо, хмари в вишині.
Урочиста, вся у квітах, наша школа,
Своє свято зустрічають вчителі.

Приспів:
Вчителі, вчителі,
Ви для нас дорогі,

Ви шановні і поважні,
Нам пробачте, що ми неухажні.

Розливається по школі шум і гамір,
Розсипається дзвінкоголосий сміх.
Ми сьогодні щиро-щиро вас вітаєм
І бажаємо вам многих-многох літ.

Приспів:
Многих літ, благих літ,
Щоб Господь вас беріг,
Щоби щедро Він воздав
За ваш труд і за старання вам.

Григорій Токарець

Григорій Токарець народився 12 листопада 1958 року в с. Новоселиця Малинського району Житомирської області. Закінчив Тучинську середню школу в 1976 році. Навчався у мореходній школі м.Лієпая (Латвія) і по закінченні служив три роки у Військово-морському флоті (м.Севєродвінськ Архангельської обл.). Пізніше працював на Іжорському заводі в Ленінграді. У 1982 році повернувся в Україну й працював слюсарем-монтажником на будівництві в Рівному. З 1990 р. - на роботі в Тучинській лікарні. На даний час - пенсіонер.

Поезією захопився в шкільні роки. Друкувався в районній газеті «Рідний край», альманасі «Гостинець» (2010 р.).

* * *

Моя любов до тебе не прийшла,
Моя любов за ненависть сильніша,
Моя любов притулку не знайшла,
Бо серцю ти давно за всіх миліша.

Моя любов - як промінь сонця вранці,
Моя любов - як пісня солов'я,
Моя любов - немов вино у чарці,
Моя любов - це тільки ти і я..

* * *

Ничего не бывает хуже,
Чем любить... и любимым не быть.
Иль труднее быть преданным мужем
И жену за измену простить?

* * *

Я знаю, ти моя не будеш,
Але жевріє ще надія,
Що ти мене колись полюбиш,
Я так давно про цеє мрію.

Я мрією живу про тебе,
Невже усе це пропаде...
Похмурим стало моє небо,
В моїй душі вже дощ іде...

* * *

Я люблю, и нету печали,
В мою жизнь ты влилась рекой.

Я хочу, чтобы снова все знали,
Что в жизни была ты со мной.

Всё при виде тебя замирает,
Я теряю последний покой,
С каждым днём я всё больше страдаю,
Я болею... болею тобой.

Мне глаза твои снятся ночами,
Вижу в них я небесное дно.
Мне и звёзды, и птицы кричали:
- Подойди, постучи ей в окно.

Ты прости для меня эту слабость.
Что не сделаешь ради любви?
Позови же любовь, моя радость,
Через день, через год - позови.

Хочешь, стану твоею тенью?
Или островом среди льдов?
Воспевать соловьиною трелью
Буду верную нашу любовь.

Я хочу виноградом обвиться
Над твоим прохладным окном.
Ни в кого не смогу так влюбиться
Или думать о ком-то другом.

Назову тебя солнышком ясным
Среди туч грозowych и снегов.
И я верю: всё будет прекрасно,
Будет счастлива наша ЛЮБОВЬ!!!

* * *

Я иду по вечернему городу,
По зелёным проспектам иду,
Потерял я любовь свою смолоду,
А теперь я её не найду.

Вспоминаю сегодня я встречи,
Безответно люблю до сих пор.
Вспоминаю последний наш вечер,
Неоконченный наш разговор.

И подкралась ко мне уже старость,
Угасает огонь мой в крови,
А мне нужно какую-то малость -
Только чуточку нежной любви.

Не плач...

Не плач, коли в душі тривога,
Не плач, коли на серці біль,
За тебе я молюся Богу,
Прийду на поміч звідусіль.

Ти в кожному кроці, в кожному русі,
З тобою буду я завжди.
На світі мало справжніх друзів,
Що в скруту подадуть води.

Жорстокий світ, шалений світ
Радіє гривні і рублю,
Але колись, на схилі літ,
Скажу тобі, що я люблю.

Ти - подих мій, жива вода,
Ти панацея від усього.
Яка б не сталася біда -
Ти послана для мене Богом.

Цілуючи твої долоні,
Тебе нікому не віддам,
Навіть коли біліють скроні,
Моя любов ще молода.

Не плач, кохана, все минеться,
Всі негаразди - тимчасові.
Ще доля нам обом всміхнеться,
Бо сила наша у любові.

То ж посміхнися, я прошу,
Хай сумнів пропаде між нами,
Твої я сльози осушу,
Бо я кохаю до безтями

* * *

Як птахи відлітають в вирій,
Так ти летиш в далекий край.
Залиш удома свої мрії
І рідний дім не забувай.

Там дуже добре, я це знаю,
Лиш ностальгія верх бере.
Згадай, що тут тебе кохають,
І це кохання не помре.

Воно живе, як світ небесний,
Як сонце, небо... і зірки.
В воді, в вогні воно воскресне
І буде жити ще віки.

* * *

Мій вік тебе, мабуть, лякає,
В роках різниця - це не жарти.
Та тебе я завжди чекаю,
Хоч знаю - биті мої карти.

Боротись буду до кінця,
І ні на крок не відступлю.
Може, з'єднає Бог серця
Тому, що я тебе люблю.

Найкраща ти на цьому світі,
У тебе я давно в полоні,
Хоч серце не зумів зігріти,
Зігрить попробую долоні.

Мої думки не мають впину,
Біжать вони, як з гір вода.
Ніколи тебе не покину,
Навіть як прийде в дім біда.

Для мене - мила ти, чарівна,
Можливо, ти любов остання.
Колись приїду я у Рівне,
Чекай мене, моє кохання.

* * *

Вернулись мрії вже додому,
Я відчуваю в серці втому,
Печаль і сум тривожать душу,
Чому тебе любити мушу?
Чому тебе не можу кинуть?
Любити важко, легше згинуть.

А може, це і є кохання?
Коли є зустріч, є прощання,
Коли є сльози, і є щастя,
Й надієшся, що все удасться.
Коли це світле почуття
Прекрасним робить нам життя.

То хто мені тепер розкаже?
Хто всі кінці в мотузку зв'яже?

Мабуть, про це ніхто не знає
Крім того, хто давно кохає.
Одвіт самому слід шукати,
І серця свого запитати.

Скажи, серденько, що з тобою?
Сказало тихо: «Я з любов'ю,
Люблю я жінку, як перлину,
Красиву, ніжну і єдину,
Її я бачу завш у сні,
Але вона не любить, ні!

В собі ношу свої бажання,
Надіюсь на її кохання.»
Така вже доля в нас жорстока,
Живемо сіро, однобоко,
Забули про любов, про віру,
Навчилися тільки лицемірить.

Отак і пролетить життя,
Підемо безслідно в небуття.

* * *

Мелькают дни... проходит лето,
Скоро уедешь ты домой,
И не найти уже ответа,
И не увижусь я с тобой.

Ты замужем, а я ревную,
Смеёшься ты, а я грущу.
Судьба сыграла шутку злую,
Вовек себе я не прощу.

Моя любовь - журавль, что в небе,
Твоя любовь - в руке синица.
Может, любимым я и не был,
Зато навек сумел влюбиться.

Люблю тебя всем откровеньем,
Всем сердцем, и душой, и телом,
Ты расцвела, с благоговеньем
Играя чувствами умело.

Я упрекать тебя не стану,
Тебя любя, я все пойму.
Зализывать на сердце раны
Придется снова одному.

* * *

Мои стихи совсем просты,
Нет в них любви и нет объятий.
Что ж, не сбылись мои мечты,
И путь мой в жизни непонятен.

У каждого свои дороги,
У каждого свои пути,
Таких, как вы, найду я много,
Таких, как я, вам не найти...

* * *

...Пригорнуся ніжно я до тебе,
До плечей губами доторкнусь,
Зорями, що падають із неба,
Я до твого серця увірвусь.

Я твій сум розвію в чистім полі,
Вітром теплим душу огорну,
Щоб була щаслива твоя доля,
Подарую квітку весняну.

Поцілую тебе, моя пташко,
І піснями серце звеселю.
В твої коси заплету ромашку
І промовлю: «Я тебе люблю!»

* * *

Моя любовь - до последнего выдоха,
Моя любовь - как ночная звезда.
Из любви, как из смерти, нет выхода.
Ты так далеко... а приедешь... когда?

Я скучаю... и тело в агонии -
То в холодном поту, то надеждой света.
Я люблю тебя, клянусь своим именем,
Ты спасаешь меня, как спасают дитя.

Как много всего предстоит ещё вынести,
Но тебя об одном, дорогая, прошу:
Мою любовь из рук ты не выпусти,
А выпустишь...- я сам ее задушу...

Тебя здесь нет

Тебя здесь нет,
Живу как перед казнью,

Без всякой мысли я гляжу на свет.
Все позабыв, душа в болото вязнет,
Мне плохо здесь - тебя со мною нет.

Ты далеко... я говорю с собою,
Люблю тебя, всю жизнь свою кляня.
Тебя здесь нет -
И всё в душе пустое,
Но ты, родная, вспоминай меня.

Душе моей грозит кровопролитье,
Оно придет - пиши иль не пиши,
Я лишь в тебе нашел свое открытье.
Ты мне нужна
Для жизни и души.

Все нити рвутся,
И придет стихия,
Любовь несёт не тьму, а ясный свет.
Когда-нибудь приеду я в Россию
Тебя увидеть, ведь тебя здесь нет.

Надія Янчук

Надія Янчук народилася 25 березня 1961 року в с.Шубків Рівненського району, мешкає в с.Тучин Гощанського району Рівненської області. Закінчила Тучинську середню школу (із золотою медаллю), Рівненський педагогічний інститут (дошкільне відділення). По закінченні два роки працювала вихователем Гощанського дитсадка «Малюток». Більше чверті віку працює завідувачкою Тучинського дитячого садка-ясел «Дзвіночок».

До поетичного слова долучилася з дитинства. Друкується в районній, обласній, республіканській пресі, фахових журналах «Дошкільне виховання» (2011 р.), «Палітра педагога» (2011 р.), альманахах «Суцвіття» (2007 р.), «Вчительська доля» (2010 р.), «Гостинець» (2010 р.). Є автором книг «Травневі каштани» (2010 р.), «Казочка про неслухняного їжачка» (2011 р.), співавтором «Свята і розваги в дитячому садку» (2010 р.), автором проекту літературно-мистецького альманаху «Тучинський передзвін» (2008, 2010 рр.). Пише любовну лірику, вірші на різні теми, байки, казки, пісні, не вигадані історії, статті.

Член Національної спілки журналістів України, переможець обласного конкурсу НСЖУ «Кращий громадський кореспондент Рівненської області» (2010 р.), районного конкурсу-ярмарки педагогічної творчості в номінації «Дошкільна освіта» (2010, 2012 рр.), обласного літературного конкурсу «Перло многоцінне» (2010 р.). Поезії та пісні неодноразово звучали на районних, обласних мистецьких фестивалях «Юна зірка», «Вифлеємська зірка», «Поліський краю дорогий», «Учитель року», «Весняний первоцвіт», «Різдвяні канікули» (м.Львів), на хвилях гощанського та рівненського радіо «Край» («Невичерпна криниця», «У дзеркалі слова»), рівненському телебаченні «Рівне-1».

Член літературно-мистецького об'єднання «Веселка» при Гощанській районній газеті «Рідний край», Міжнародного громадського об'єднання «Рівненське земляцтво». Учасниця народного самодіяльного хорового колективу «Явір і Яворина».

***

Я йду дорогою прямою,
І шлях цей вбік хай не зверне.
Не хочеться мені спокою.
Фортуно, не покинь мене.

Я хочу обіграти світ,
Щоб став він веселішим,
Щоб ви не знали горя й бід,
Щоб кожен був добрішим.

І хоч під гору важко йти -
Та гору ту здолаю!
Не обмину я висоти -
І вірю в це, і знаю.

***

Розхристана осінь
Прикрила крилом
Одинокє серце,
Що блукає світом
У пошуках щастя.
Колючі краплі дощу
Шмагають в обличчя,
В душу, замерзлу
Від холодних почуттів.
А вона вперто йде
Через мокру пелену
У сіру безвість
З надією і сподіваннями...

09.04.2011

Все для тебе

Я прокинуся сьогодні
На світанні
І скупаюся у радості
Й коханні.

Я щаслива, рідний, бо тебе
Люблю,
В твоїм погляді іскринку
Я ловлю.

І лукаві, ніжні бісики
В очах,
І усмішку загадкову
На вустах...

Ти заглянь мені у душу,
Зазирни.
У глибини мого серденька
Пірни.

Моє личко ти похмуре
Розсміши,

У обіймах лиш палких
Не задуши.

І що думаєш про мене -
Розкажи.
У розлуці ж не сумуй
І не тужи.

Із доріг далеких радо
Зустрічай,
Про любов мою, прошу,
Не забувай.

2008 р.

***

Стоїть хатина пустою
Далеко край села.
Не вийде баба з хусткою,
Що внучка привезла.

Не засміється соняшник
В городі під вікном.
І не засвітить сонечко,
Як в юності було.

І баба добрих яблuchок
З садка не принесе.
Лиш спомин, тепла згадочка...
Болить душа за все...

Не повернуть минулого,
І баби вже нема.
Стоїть хатина пустою,
А на душі - зима...

2010 р.

***

Мовчить душа, заціпеніла.
Немає більше слів.
Лиш тінь твоя мене будила
Серед тривожних снів.

Нічна примара шепотіла:
- Я тут, іди сюди!
Та в снах бентежних я губила
Твої зникаючі сліди.

Серпень 2010

***

Ти поза зоною моєї любові
І ласки у вічному чеканні,
А я поза зоною твоєї досяжності
І твого розуміння,
Бо високо я літаю у хмарах,
А ти дивишся вниз, під ноги.
Я так хочу спіймать жар-птицю,
А ти цього не розумієш.
Я пишу тобі мелодію свого серця,
А ти, певно, насміхаєшся з мене.
Ми такі різні і далекі-далекі...
Але мене тягне до тебе магнітом...

Травень 2010 р.

50 на порозі

П'ятдесят нині вже на порозі,
Їх зустріну на крилах пісень.
У задумі, і щасті, й тривозі
Розпочну ювілейний свій день.
Вранці сонцю всміхнусь, помолюся:
Дай міцного здоров'я мені!
До синів своїх я прихилюся
І радітиму з ними весні.
А душа моя юна не плаче,
І у далі незвідані мчить.
Моє серце, нестримне й гаряче,
Чесно й гідно старається жить.
П'ятдесят! Це багато чи мало?
Не рахую я пройдених літ,
Щоб кохання іще не зів'яло,
Чарував білий яблуньки цвіт!

Березень 2011 р.

Мінлива осінь

Листочки клена шепочуться тихо,
Осінь чарівна - для серця втіха.
Осінь багряна нишком крокує,
Ніжно красою око милує.

У небі високім вирію ключик
Настрій душі моєї озвучить.
Ділиться осінь бабиним літом
І хризантем неповторним цвітом.

Ще нас порадує щедрим врожаєм,
Золотом лісу, полем безкраїм.
Пригорщі ягід, грибів принесе.
Любим цю осінь ми понад усе.

Та не завжди така осінь привітна,
І не завжди усмішкою квітне.
Вмиває осінь рясно дощами,
Ніби сумує, плаче із нами.

Вітром холодним не раз так повіє,
Що і кохання душу не гріє.
Бувають сніги, сильні морози,
Іній, туман, буревії, грози.

Мінлива і різна осінь буває,
Холодом, зливами нас лякає.
Грім, блискавиця трясуть небеса.
...У кожній порі є своя краса.

2008 р.

***

Хай холод і кригу розтоплять акорди
Моїх почуттів у глибинах душі.
Я ще вірю тобі, відчуваюся гордо,
Це для тебе сердечні пишу я вірші.

Квітка пристрасті

Квітка пристрасті жагуча
Полонила моє серце,
Тільки ти на тій планеті,
Де ці квіти не ростуть.
Ти живеш у своїм світі,
Де любові нема місця,
Де скувала крига душу
І вітер боляче шмагає,
Дає вічності хвилини
Зрозуміти, чим живу я.
Та весна перемагає!
Дає скрипку мені в руки,
Щоб мелодією тою
Твою кригу розтопила
Квітка пристрасті жагуча...

2010 р.

Свіча пам'яті

Свіча пам'яті
мерехтить на вікні.
Жовтогарячі відблиски
обпікають душу
жахливими спогадами.
Чорні, лякливі тіні
колись живих
виринають із забуття.
Гостре лезо бритви
ріже перекручену
історію на шматки.
Свіча пам'яті знову
плаче гіркими сльозами,
а безжальний вітер
розносить її по всій Україні
з надією на прозріння...
Полум'яні сльози падають,
лишаючи страшні рани на землі.
І ми гоїмо, гоїмо їх
щирою молитвою
за безневинно померлих
у муках і стражданні...

Листопад 2010 р.

***

Загадала бажання сьогодні...
Не боюся піти у безодню,
А боюся «непонятым быть»,
Просто так по течению плыть».
Не жахає мене порожнеча...
Підніматись над хмарами - втеча
Від самої себе, від обману,
Лицемірства, що точить рану,
Співчуття, що засмучує душу...
Чому ж нині каятись мушу?
І чи прийде колись прозріння?
Що ж, потрібно набратись терпіння...

11.11.2011 р.

***

Едельвейсів квіти ніжні
Знов наснилися мені.
Їх голівки білосніжні
Танцювали уві сні.

Дивовижна, незбагненна
Танцю квітів таїна.
Наче мрія сокровенна,
У душі бринить весна.

***

Ні, ти не білий, пухнастий...
Ні, це не про тебе!
І виграє сніг сріблястий,
І усміхається небо.
Зимова пороша приспала
Твої почуття колишні.
Надію у мене забрала...
...Осипався цвіт тої вишні,
Де ми стояли з тобою
І щастя лилось через край.
Лишилася я із журбою,
І ти мене не втішай...

***

І співа тихенько сину мати:
Люлі, люлі, любий, пора спати.
Довгождане карооке диво,
Хай життя твоє буде щасливим.

Ты – мой кумир

Ты мой кумир!
Ты - рыцарь мой
В ночных загадочных виденьях.
Твои глаза - в окошке свет,
Желанный свет, а не затменье.

Ты - тот огонь,
Что меня жжет.
Душа открыта нараспашку.
Твои глаза - в окошке свет -
Мир превращают словно в сказку.

Ты - мой волшебник,
Лекарь мой!
Поэт, что дарит вдохновенье.
Твои глаза - в окошке свет
Надежды сладкой озаренье.

06.06.2010 р.

Зоряна ніч

Місячне сяйво літньої зоряної ночі огортало їх захисним покривалом від лукавих поглядів зустрічних поодиноких перехожих. Вони йшли, узявшись за руки, у цю зоряну ніч, притулившись один до одного, лиш чути було биття їхніх сердець. Так було і в тисячі інших пар, і ще до них, колись і тепер, але їхня несподівана й неочікувана зустріч була особливою, бо вона була тільки їхньою.

Мабуть, це зрозуміли не тільки вони, а й тополі при дорозі, що тихенько шелестіли листям. Їм весело підморгували фари машин, що минали їх на шаленій швидкості. Їх лоскотав ще теплий вітерець, хоча легкий серпневий туман над рікою вже сповіщав, що скоро повіє холодом.

Їй так було добре, любо з ним іти в ніч, що не хотілося думати ні про минуле, ні про майбутнє, а тільки насолоджуватися неповторними хвилинами щастя.

Він дивився їй в очі ласкаво й ніжно, певно, хотів знати, що там у їх глибині, у її душі, у її думках. А їй не треба було нічого думати, говорити, бо їй було добре з ним мовчати.

Тихо плюскотіла Горинь, а прибережні верби заховали їх у своїх розпущених косах від далеких зірок, що підглядали за ними. Задоволена усмішка блукала в кутиках її губ від ніжних поцілунків, лагідних дотиків його сильних, упевнених, міцних рук, на які вона хотіла б опертися.

Зоряна ніч заколисувала їх хмільними чарами, зваблювала й манила, нашіптувала слова любові й кликала в невідоме. І вони вже не йшли, а летіли на крилах кохання в цю зоряну ніч...

Казка для дорослих про її щастя

Ще з дитинства Вона чула фразу: «Діти - це наші квіти!». Із її пам'яті ще не стерлося: «Усе найкраще - дітям!». І Вона мріяла рости, леліяти ці квіти, тому вивчилася на Садівницю, і це було найбільше її щастя.

Вона роками намагалася, щоб її перша клумба стала чарівною оранжереєю-казкою, великою й світлою, щоб її квіточкам не було тісно, холодно, некомфортно, а жилося вільно, безпечно й весело.

Садівниця кожен день із радістю поспішала до своєї оранжереї й клопоталася, щоб її малесеньким квіточкам, яких уже виросло багато-багато, дати для росту все найкраще: частинку свого тепла, ясного сонечка, чистої водиці, блакитного неба, яскравих вражень, духовної та тілесної їжі, щоб їхній квітник був теплим, затишним, захищеним від бурі і грози, холоду і вітру, образ і непорозуміння.

Та її, випещену небайдужим серцем і душею клумбу, доля чи недоля вирішила випробувати на міцність. Її дітище, її життя, її оранжерея, її сад із колючими трояндочками, безтурботними ромашечками, голосистими дзвіночками, заплаканими братками садовими, смішними пальмочками, серйозними майорами, прекрасними чорнобривцями, ніжними лілеями, блакитноокими барвінками, розхристаними айстрами та серйозними хризантемами стали перекотиполем. Із одного місця на інше в пошуках кращого майбутнього Садівниця із своїми Садівниками тягли терпляче непідйомного воза чийсь байдужості та лицемірства, черствості та безпечності, інколи й насмішок та зверхності.

Але Вона, Садівниця, мала стійку вдачу й не втрачала надії, що нарешті прийде час і вийдуть із Великих теплих будинків Великі люди, які допоможуть їй захистити

ці вразливі від непогоди й надзвичайних ситуацій квітоньки, Вони знайдуть і дадуть можливість Садівниці вирощувати в новій оранжереї багато нових квітів, і Вона зможе переконатися, кому ж у нас має бути все найкраще. Тоді Вона буде щасливою!

Осінній етюд

Моя незахищена, мрійлива, наївна душа шукає прихистку у твоїй теплій долоні, а подих загадкової осені крізь пелену туману навіює мені якісь спогади з минулого й сум. Жовто-зелене листя падає нам під ноги, встеляючи стежку, якою ми йдемо у світ гармонії, музики й краси.

Ми вслухаємося в звуки неповторної мелодії, яку тільки нам складає осінній вітер на пару з бабиним літом, димом незагашеного багаття чужих почуттів і зіркою, що падає з неба. Я загадую бажання, щоб ця ідилія раптово не зникла, не розчинилася в буднях, лишилася гарною згадкою в серці серед непорозуміння й нещирості, зарозумілості й образ.

Так буде, бо ми цього захотіли на хвилі кимось запланованої, непередбачуваної нашої зустрічі, яка яскравим метеликом промайнула так швидко, що я не змогла нічого зрозуміти.

І ми далі крокуємо незвіданими стежками рука в руці, вдихаючи аромат цієї прекрасної пори - золотій осені, проводжаючи одне одного ласкавим поглядом, відчуваючи такий ніжний щем, що хочеться плакати. Але я тримаюся, тому що так треба.

12.10.2011 р.

***

Завмираю від подиху твого, що пахне весною. Тріпочу на вітрі крильцями, як метелик, у безодні хаотичних думок. Це ти спонукаєш мене летіти до блаженства й спокуси через мрії і сподівання.

Я не обертаюся назад, де твоя тінь лоскоче моє волосся, а пронизливо дивлюсь у далечінь, ніби хочу спіймати ту мить, що дає насолоду і спокій моїй душі. А ти віддаляєшся все далі, і я не в силі тебе наздогнати.

Зупинися, мить!

Листопад 2011 р.

Тарасові Шевченку

Пісня

Слова Надії Янчук, музика Алли Буби

Ти в зажурі стоїш на кручі,
Там, де рідна твоя земля,
Де Дніпро пропливає ревучий,
Що видніється іздала.
Несуть хвилі тяжку твою думу
Десь далеко, не видно кінця,
І приносять пригорщі суму,
Огортаючи щемом серця.

То безмежний промінчик надії
У Шевченковім слові живе.
І здійсняться Поетові мрії,
Ми збудуєм життя нове!
Є у єдності сила народу!
Бо так нам ще Кобзар заповів.
Тож запалимо свічку свободи,
Щоби дух боротьби вічно жив!

Ти в зажурі стоїш на кручі,
Вітри буйні нашіптують сни,
Й плачуть - стогнуть верби плакучі
В сподіваннях, чеканні весни.
Ми славу Поета і волю
Несемо в полум'яних серцях,
Пошануймо Тарасову долю,
І славмо Україну в віках!

Шепчуться тополі в Бережанському краю

Пісня

Слова Надії Янчук, музика Тетяни Мазур

У садах, долинах стеляться тумани,
Стали до нападу ворожії стани. 2 р.

Хлопці молодії держать оборону,
Стрільці січовії Війська-Легіону. 2 р.

В Бережанському краю шепчуться тополі,
Що на них чекає у тяжкій неволі? 2 р.

Воронії коні топчуть сльози-роси,
На полях Лисоні зів'яли покоси. 2 р.

Ой, страшна війнонька, чорний крук кружляє,
Плаче дівчинонька, матінка страждає. 2 р.

Земля ця святая кров'ю багрянє,
Липа Золотая серденько зігрє. 2 р.

Журавлями линуть стрільців вбитих тіні,
Не даймо загинуть рідній Україні. 2 р.

Хай же процвітає вільная держава
І горя не знає. Навіки їй слава! 2 р.

Українська мова

Пісня

Слова Надії Янчук, музика Володимира Климюка

Українська мова,
Мова барвінкова,
В лузі запашному квітка польова.
Поруч ти зі мною,
Чаруєш красою,
У серцях гарячих ти жива.

Мово пустотлива,
Дзвінка і грайлива,
Мелодійна, легка, сонячна й проста.
Веселково-ніжна
І морозно-сніжна -
Ти лікуєш серце і уста.

Приспів:
Мово лебедина,
Ти одна-єдина,
Ти як соловейка пісня у гаю.
Мово калинова,
Дивна, загадкова,
Рідну свою мову я люблю.

Мово моя рідна,
Тиха і погідна,
Шлю тобі найкращі завжди я слова!
Люба, гарна мово,
Повторю я знову:
Ти твориш нечувані дива.

Українська мова
Легідна, святкова,

Й будеш ти з народом завжди навіки!
Тож шануймо мову,
Бережімо мову,
Що дали навіки нам батьки!

Приспів.

Учителю мій

Пісня

Слова Надії Янчук, музика Володимира Климюка

Посміхається радо учитель,
Перше вересня йде на поріг,
Будем знову ми жити й творити,
Зустрічаючи учнів своїх.

Приспів:

Учителю мій,
Вам низенько вклоняюсь
За істинний шлях,
Що вказали мені,
За мудрі поради,
За щиру турботу
Хай Бог посилає
Вам блага земні!
Учителю мій,
Вам низенько вклоняюсь
За істинний шлях,
Що вказали мені,
За мудрі поради,
За щиру турботу
Вам зичимо блага земні.

А вже осінь туманом зустріла,
Знову учні спішать на урок.
І учителя посмішка мила
Принесе дітям щастя й добро.

Приспів.

У серці педагога звучить своя струна.
Кожен із вас неповторний, не схожий ні на кого.
Ви торкаєтесь серцем до душі своїх учнів і те зернятко,
що ви плекаєте, виростає у буйний колос.
Вірте ж у мрії і не скоряйтеся долі!
Ой, як віддано вчитель працює,

У неспокої ночі і дні.
Всі знання свої щедро дарує
І радіє прийдешній весні.

Приспів.

Гімн дитячого садочка

Слова Надії Янчук, музика Миколи Андрійчука

В Тучині «Дзвіночок» - це наш другий дім,
Весело й затишно нам живеться в нім.
Раненько встаємо йти у дитсадок,
Нас тут дуже люблять, малих діточок.

Приспів:
Розбуди, розбуди
Мене ти, матусю,
Піду я в дитсадок,
Грамоти навчуся.
Малювати, рахувати,
Пісеньки співать.
Будь спокійна, мамо,
Іди працювать.

Нашим вихователям ми помічники,
Слухаєм уважно вірші та казки.
Вмієм чергувати, іграшки складать,
В танці запальному гарно танцювать.

Приспів.

Все про край наш рідний радо вивчим ми,
Виростемо всі ми чемними дітьми,
Тож дзвени, «Дзвіночку», розцвітай наш сад,
Дитячий садочок рідний для малят.

Приспів.

Золоте сузір'я

Пісня

Слова Надії Янчук, музика Володимира Климюка

«Золоте сузір'я» знову розцвіта,
Веселкою грають прийдешні літа.
Хоч полудень віку раптом завітав,
Та душа в нас юна, до небес зліта.

Приспів:
Небайдужі люблячі серця
Хай «Сузір'я золоте» єднає!
Келихи іскристого вина
На вечірній вогник всіх скликають.

Як же не зібратись нам у тісний круг?
Радісні обличчя друзів і подруг,
І нові знайомства, вражень повен міх.
Ми не пустим старість до нас на поріг.

Приспів.

Попливли за обрій молоді роки,
Але не старіють прекрасні жінки,
Тому не рахуйте ви жіночих літ,
Краще подаруйте зірковий політ.

Приспів.

Сильні половини, як же ми без вас?
Просимо уклінно в цей святковий час:
Запаліть багаття в душах молодих,
Полум'я кохання хай не згасне в них!

Приспів.

Запрошуємо й вас до «Веселки»

Пісня

Слова Надії Янчук, музика Алли Буби

На нашій славетній гощанській землі,
Відомій не тільки Вкраїні,
Мистецтво в пошані із давніх давен
І квітом рясніє понині.

Приспів:
Запрошуємо й вас,
«Веселка» хай єднає,
А пісня українська
Митців усіх скликає.

Тут радість дарують усім землякам
Натхненні письменники краю,
Художні шедеври малюють для вас
І музику серця складають.

Приспів:
Запрошуємо й вас,
«Веселка» хай єднає,
А пісня українська
Всім душі звеселяє.

Хай барви «Веселки» приносять у дім
«Гостинці» багаті щороку.
Читайте, співайте, Україну любіть,
Міцного здоров'я нівроку.

Приспів:
Запрошуємо й вас,
«Веселка» хай єднає,
А пісня українська
По краю завш лунає.

Яблунька юна у нашім саду

Присвячується дітям - Юлі й Вані

Пісня

Слова Надії Янчук, музика Миколи Андрійчука

Яблунька юна у нашім саду
Вже одягла білосніжну фату.
Яблунька ніжна - розвій пелюсток -
Кличе гостей у весільний танок.

Приспів:
Люба невісточко,
В вальсі кружляй,
Донечко люба,
Ти завжди кохай
Щастя обом загадай.

Дзвони врочисто дзвенять в небесах,
Усмішка мила сія на вустах.
І наречений кохану стріча,
Бо запалала любові свіча.

Приспів.

Ось короваї хрещені несуть,
Хай же рівнесенько стелиться путь.
І рушничок вишиваний до ніг,
Не забувайте батьківський поріг.

Приспів.

Благословення вам щиро ми шлем,
Мудрі життєві поради даєм,
Рясно хай яблунька родить плоди,
Щоб не зазнали ви горя й біди.

Приспів:
Діточки рідні,
Щасливо живіть,
У морі життєвому
В парі пливіть,
В серці кохання несіть!

Моя ти Волинь

Присвячується Степану Кривенькому -
автору пісні «Волинь моя»

Пісня

Слова Надії Янчук, музика Володимира Климюка

Люба Волинь заспіває тобі
І струною у серці озветься,
Зустрічатиме радісно день навесні,
Земля сонячна нам усміхнеться.
Калина цвіте у зеленім гаю
І шепочеться з росами в тузі,
А ми пісню співаємо щиро твою,
Де купається сонечко в лузі.

Приспів:
Моя ти Волинь,
Синь волошкова,
До мене прилинь,
Зоря вечорова,
Веселка барвіста, чудова.

Як передать цю Волині красу:
Шум лісів і озер вишиванку...
Рідна земле, тобі у піснях я несу
Свою щиро любов на світанку.
Сняться мені солов'ї у саду
І лани золотого колосся,
Я прийду ще до вас,
Я прийду, я прийду,
Бо люблю свою землю і досі.

Приспів.

Травневі каштани

Каштани травневі свічки запалили,
Як сніг первозданний летить білий цвіт.
І я під пелюстками білої зливи
Ловлю у долоні цей сріберний світ.

Як хвилі на морі, танцюють пелюстки,
Листочки грайливо про щось шепотять.
Вслухаєшся нишком, і радості згусток
Наповнює душу, і мрії летять.

Між свічок і листя – бджолине роздолля,
Свій голос вплітає в їх пісню і джміль.
Здається, природа колише тут долі,
І всіх огортає коханням тут хміль.

Золото кленове

Золото кленове стелиться під ноги,
Загадала щастя, парком ідучи.
Десь уже далеко сумніви й тривоги,
Мов у піднебессі журавлів ключі.

Запросила в казку золота алея,
Хороше мені тут з осінню пройтись.
Повернутись в дитинство, мов маленька фея,
Над буденним світом хочу вознестись.

Відгуки про творчість учасників літературно-мистецького колективу «Тучинський передзвін»

***

«Поетична збірка Надії Янчук із весняною, веселою назвою «Травневі каштани» побачила світ ще у 2010 році. У цій збірці тучинська поетеса збирила 62 власні доробки, які вишиванкою-словом оспівують красу рідного краю, найсвітліші, найчистіші людські почуття: материнську любов, дружбу, добро, кохання, вірність, щирість. Кожним словом поетеса закликає нас не бути байдужими, кожним рядком змушує задуматися над суєтою днів, кожним віршем повноплинною Горинню заставляє нас вийти з берегів буденності, сірості. Урешті-решт переступити через «моє» і плекати «наше».

Вірші, написані пером Надії Янчук, просякнуті сонячним світлом та голубінню неба, омиті вранішніми росами та завітчані рідним словом.

Окрасою збірки стали колядки та щедрівки, які з задоволенням виконують дітлахи, прославляючи Господа Бога та причащаючи своїми голосочками хати-господи мешканців наших сіл. Частина із них уже стали народними. А це найвища честь для будь-якого автора.

Не залишать байдужим читача і пісні поетеси, а слова: «Мамине серце, мамине серце світить і гріє. Хто ж так іще в світі оцім любити вміє?» змушують найчерствішу душу заплакати.

Утім, авторка «Травневих каштанів» ще має місце для поетичного росту, удосконалення своєї майстерності, адже її збірка - лише один із перших кроків на довгому і широкому шляху. Тож з роси й води вам, Надіє Володимирівно! Нехай ваші «Травневі каштани» зацвітають щороку, проростають щирим українським словом та заколосять-ся щедрою нивою - повнозерним колосом-словом. Будьте!»

Олександр ФОРМАНЧУК,

член Національної спілки журналістів України, голова Гощанського районного літературно-мистецького об'єднання «Веселка».

***

«Слава про книгу «Тучинський передзвін» пішла Гощанським районом зовсім нещодавно. Творчий доробок плеяди талановитих авторів з села Тучин тісно пов'язаний з самим селом. Перший альманах вразив навіть спокушеного поціновувача книг. А вже цьогоріч сільські митці представили публіці другий літературно-мистецький альманах.

«Тучинський передзвін» побачив світ насамперед завдяки завідувачці Тучинського дитячого садка-ясел Надії Янчук. Вона запросила стати співавторами книги своїх земляків. Цим талановитим та щирим особистостям вдалося зробити те, чого так довго прагнули.

«Я все думала, як зібрати людей, які люблять наше село і хочуть зробити щось для нього, - каже пані Янчук. - Знайшла тучинців, які друкували свої роботи, або просто люблять творити на папері прекрасне, й об'єднала їх. Я дуже вдячна, що ці люди підтримали мене».

Одна зі співавторів альманаху - українознавець, делегат Всеукраїнського конгресу українців у Києві, педіатр Тетяна Мазур є великою шанувальницею української пісні. Любить не лише співати, а й писати музику та ноти. «Місяць заглянув у наше віконечко, зіронька в небі палає. Спи, мій малесенький, доки ще сонечко десь під горою дримає», - слова з її «Колискової для сина» змушують тріпотіти серця навіть затятих скептиків.

Першопрохідцем на небі місцевої поезії є тучинець Микола Жакун - поет, краєз-

навець, літератор, автор багатьох пісень про Тучин, учитель місцевої школи. А його музою є дружина Марія. Це подружжя літераторів відоме у рівненському краї. «Коли читаєш вірші Жакунів, то переживаєш разом з ними, радієш і смієшся», - каже пані Янчук про своїх колег.

Пісня «Тучинський передзвін» на слова й музику талановитого Миколи Прокопюка вже стала візитною картою колективу сільських поетів. «І юні, й сивочолі із завзяттям крокуємо крізь терни до зірок», - вливали душу в спів митці на презентації свого другого доробку.

«Тучин - чарівна перлина, Тучин - краса неземна, Тучин - моя Україна, рідна моя сторона», - проймає душу односельців одна з композицій пісняря Миколи Прокопюка.

«Це дуже цікава особистість», - кажуть про пана Миколу односельці. Це обдарована людина, яка ще всі свої таланти не повністю розкрила, але вже сміливо стає в ряд із іншими місцевими талантами. Він радує тучинців своїми самотутніми та мелодійними піснями, а цьогоріч став переможцем районного конкурсу до дня заохочаних.

«У цьому жіночому оточенні себе прекрасно почувую, - посміхається чоловік. - Чесно кажучи, почав писати пісні, вірші років вісім тому, але в останні півтора-два роки щось послужило особливим поштовхом до мистецтва. Напевно, це вік, або переміни в житті. Можливо, це батькове коріння спонукало. Якийсь пагінець, якась гілочка молода, яка пробивається з черствих буднів, не дає заспокоїтися, не дає сіро проживати життя».

«Ти - чоловік. Ти - кредо світу. Ти створений, щоб бути сильним», - стверджує чарівна поетеса Богданна Прокопюк, донька пана Миколи. Юна дівчина не лише захоплюється поезією, а ще й пісні пише, які сама й виконує. Пісня «Лебідка» про українських жінок-заробітчан, яку Богданна виконала разом із татусем, змусила до жалю стискатися серця слухачів.

Наталія Бенькалович любить осінь. Можливо, тому більшість її ліричних творів торкаються цієї прекрасної пори: «Осінь-чарівниця все фарбує, забирає в сонечка тепло».

Про Галину Кирильчук, вчительку англійської мови у місцевій школі, жителі села відгукуються з великою повагою. Коли люди познайомилися з її творами в альманахах «Суцвіття», «Тучинський передзвін», газеті «Рідний край», то поглянули на жінку з іншого боку. «Падає, падає, падає сніг - чи то на сльози, чи, може, на сміх», - малює словами зиму пані Кирильчук.

Не словами, а пензлем змальовує красу села молода, але талановита художниця Тетяна Ничипорук. Та ще й вчить мистецтву місцевих школярів - окрім того, що викладає фізику, веде гурток малювання. Сама зізнається, що Тучин їй малювати легко, оскільки навкруги села чудесний краєвид.

Любов до рідної землі та нестримне бажання бути почутими лише надихнули цей колектив залишити по собі згадку в рідному селі та знову випустити «Тучинський передзвін». Ці люди задзвеніли у дзвони, а передзвін, сподіваємося, підхоплять і нащадки».

Олександр Ліфун, журналіст.

«З легкої руки поетеси Надії Янчук тучинці «крокують до зірок», газета «Літопис Заходу», 22.04.2010 р.

***

«Перечитавши поезії з «Травневих каштанів», стає зрозумілим безмежжя душі Надії Володимирівни, яка в творчому пориві летить за незвіданий барвистий обрій, без упину, не оглядаючись. І разом з тим ходить по землі. А так і має бути. Бо черпає вона серед людей собі матеріал для творів, вчиться на своїх і чужих помилках, намагається зробити цей світ кращим, яскравішим, без сумнівів, суму й болю.

І де беруться в тендітній жінці сили не тільки витримати життєві перипетії, подекуди боротися за виживання у цьому складному світі та ще й при цьому творити, - таємниця.

Її поезія натхненна, просякнута коханням, яке приходиться у житті до кожної людини. Потрібно тільки його вчасно розгледіти і... втримати.

Надія Володимирівна цінує кожен прожитий день, вписуючи його в нетлінну історію

рідного краю, а відтак - усієї країни. Вона - українська пташка, яка щечече чарівними поетичними рядками, які рівнесенько лягають у філософській книзі, назва якій «життя».

Олена Кузьменко, журналіст.
«Її душа, мов дзвінкоголоса пісня,
лине у незвідану й безкраю далечинь»,
газета «МНС-Інфо», листопад 2010 р.

***

«У Шубківській школі нещодавно відбулася цікава зустріч із нашими сусідами-літераторами, поетами, краєзнавцями с.Тучин Гощанського району.

Мені вдалося побувати на презентації нової книги-альманаху «Тучинський передзвін-2» у с.Тучин, де я мала змогу познайомитися з цими закоханими у рідний край людьми. Автором проекту альманаху є уродженка с.Шубків - завідувачка Тучинського дитячого садка-ясел «Дзвіночок» Надія Янчук.

Співавторами книги стали люди різного віку, захоплень і професій. Учасники літературно-мистецького колективу «Тучинський передзвін» відгукнулися на наше запрошення приїхати в Шубківську школу зі своїми творами до учнівської молоді, вчителів із метою познайомити присутніх зі створенням книг, які труднощі були на цьому шляху, як кожен автор розуміє своє бачення любові й милосердя до ближнього, до рідного краю. Свої почуття автори передають шляхом фотографії, художніх картин, пісень, прози і поезії. Це люди-подвижники, які свій вільний час, якого ніколи не вистачає, присвячують хорошій справі виховання підростаючого покоління у дусі патріотизму, віри, любові.

Я вважаю, що майбутні покоління ще оцінять їх прагнення зберегти пам'ять про вдомих людей краю, забуті імена, а поезії, пісні будуть використовуватися як на уроках, так і в повсякденному житті. Зустріч залишила незабутні враження.

Ми в свою чергу побажали літераторам творчих здобутків, натхнення, успіхів і порадли за їх досягнення. Така співпраця працівників бібліотеки, школи, місцевих талантів дають свої плоди. Молоді люди мають прислухатися до порад, побажань. І впевнена, що стануть добрими, людяними, гідними громадянами нашої країни».

Тетяна Дралата, завідувачка публічно-шкільною
бібліотекою с.Шубків, Рівненського району.
«Нові книги нашого краю», газета «Слово і час», 07.05.2010 р.

***

«В обласній книгозбірні для юнацтва відбувся семінар бібліотекарів Рівненщини. Його своєрідною родзинкою стала презентація книги поетеси з Тучина Надії Янчук «Травневі каштани».

Присутні на зустрічі познайомилися з жінкою, яка за допомогою слова прагне відтворити навколишній світ. Та й сама є цілим світом - щедрим, обдарованим, багатограним.

Підтримали поетесу й земляки. Так, викладачка Гощанської школи мистецтв, солістка хору «Чорнобривці» Лідія Ткачук виконала пісню, слова й музику якої створила Надія Янчук.

Своїми враженнями про нову книгу поділилися члени Національної спілки письменників України Петро Велесик (він, до речі, є редактором «Травневих каштанів») та Юлія Бондючна.

Підтримати поетесу прийшли і її колишній учитель Віталій Новак, народознавець Тетяна Мазур та ще багато шанувальників поезії. Привітав також авторку начальник управління освіти та науки Рівненської ОДА Іван Ветров».

Валентина Горицька, бібліотекар Рівненської державної
обласної бібліотеки для юнацтва.
«Свято поезії», газета «Рідний край», 27.11.2010 р.

***

«Історична повість «Яничар», написана учнем Тучинської ЗОШ I-III ст. Ярославом Переходьком, визнана кращим учнівським прозовим твором у рідному Гоцанському районі та Рівненській області. Наступний етап конкурсу - Всеукраїнський.

Серед перемог Ярослава - першість у конкурсах «Єднаймося ж, брати мої» та «Перло многоцінне». Хлопець захоплюється історією, літературою та англійською мовою. Навчаючись у МАН, він працює над науковою працею, є учасником літературного гуртка, друкує свої доробки в альманасі «Суцвіття». Серед опублікованих творів юного літератора фантастичні повісті «Герої меча і магії», «Герої чарівного світу: магічні речі», оповідання «Вода» та повість «Яничар».

Анастасія Адамчук, журналіст, «Яничар» підкорив Рівненщину», газета «Вільне слово», 09.12.2010 р.

***

«Зібрання творів місцевих авторів презентували у селі Тучин Гоцанського району. Альманах «Тучинський передзвін-2» хоч і вийшов меншим накладом, аніж попередня частина книги, але поєднав у собі ще більше творчого різноманіття.

- Після роботи над першим альманахом навіть об'єдналися у літературно-мистецький колектив «Тучинський передзвін». Працюємо із задоволенням, адже наша справа дозволяє пізнати творчу Гоцанщину, іншими очима поглянути на мешканців села, - розповідає Надія Янчук.

На презентацію альманаху приїхали знані в області поети, прозаїки, публіцисти, дослідники культурної спадщини.

Автори альманаху переконані, що це видання не останнє. Адже творчості і натхнення тучинцям не бракує. А ще сподіваються, що до авторської групи долучаться інші, молоді місцеві таланти».

Ірина Ничипорук, журналіст, «Творчий Тучин об'єднався в альманасі», газета «Рівне вечірне», 22.04.2010 р.

***

«Вихід альманаху «Тучинський передзвін-2» став барвистою веселкою після тривалої грози. Та якщо веселка втішає наш зір ненадовго, то книга моїх друзів ще довго милуватиме душу віршами та піснями.

Наодинці із авторами я писав щирі зізнання у любові, наодинці із авторами я співав пісні і малював картини, робив краєзнавчі розвідки і знову поринав у поетичні рядки. На жаль, корабель моєї душі швидко промчав літературним морем моїх друзів. Що бачив я у ньому дивного? Та все. Бо немає такої теми, такої проблеми, яку б вони не змалювали у своїх творах.

Вихід будь-якої книги - це вже свято для кожного із нас. А коли виходять у світ такі книги, як «Тучинський передзвін», то порівняти таку подію можна лише зі святкуванням Різдва чи Великодня християнином.

Знайте, Ви - творці вічного і прекрасного. А я пишаюсь тим, що знаю кожного із вас поіменно. Не зупиняйтесь на досягнутому. Творіть і у подальшому».

Олександр Форманчук, член Національної спілки журналістів України, голова районного літературно-мистецького об'єднання «Веселка». «Мені радісно за моїх друзів», газета «Незалежні», №2, 2010 р.

***

«Повірте, мої рядки надзвичайно потрібні кожному, про кого йде мова...

Тучин. Мальовниче українське село. Нові будинки, чепурні сади.

Втім, не лише це. Ростуть у селі високі паркани, перегороджується, заростає щоліта

споришем земля, стежки, що ведуть навпростець до сусіда, затихає колективна пісня. Веселий жарт людського гурту, забувається солов'їний голос у калиновому гніздечку...

Майже не чути на вулицях найчистішої у світі української пісні.

Село Тучин без пісні? Слава Богу, ні! Бо живуть тут ще небайдужі люди, які оберігають символи свого духу від забуття і сірості. Ці люди - аматори тучинської художньої самодіяльності. Оті небайдужі, котрих так не вистачає сьогодні.

У кожного з них є свій дім, який теж обгороджений парканом, сім'я, робота, клопоти, переживання. Та знаходять вони час і приходять до профспілкової організації Будинку культури, віддають довгі-довгі години та й себе пісні.

Багато років минуло відтоді, як створився чудовий колектив ентузіастів, котрий брав участь у численних концертах, десятках оглядів, знімався в «Сонячних кларнетах», вітав гостей села, славив і вклонявся людям праці, веселив і чарував співом пісень, колядок.

Все це - праця, натхнення людей, яких, на жаль, так мало зараз і яким так рідко кажуть оте чарівне слово - дякуємо.

І ось зараз я дякую вам, дорогі мої колеги, любі мої самодіяльні артисти. Я дякую вам від свого власного імені, бо знаю, як і ви, що ентузіазм - це прекрасно, але все ж таки кожен з вас чекає доброго слова і уваги.

Спасибі вам, невтомна Марія Федорівна Моїсеєва - більше двадцяти років не розлучається з піснею і колективом. Вам, шановний Микола Вікторович Дем'янюк, за творчі пошуки. Спасибі невтомному подружжю Чучків, сім'ям Ничипоруків, Гайденків, співочим сестрам Струк, Павлюк, талановитим майстрам слова - Тетяні Макотері і Андрію Жданюку, дзвінким голосам Петра Миколайовича Головайчука, Тамари Василівни Родчиної, Надії Володимирівни Янчук, Валентини Андріївни Горайчук, Зої Михайлівни Стригун, Вікторії Йосипівни Юрчук, закоханим у народну музику Михайлу Дмитровичу Галайчуку, Віталію Пилиповичу Струку, Володимирі Даниловичу Онуфрійчуку, Миколі Вікторовичу Прокопюку, Миколі Миколайовичу Андрійчуку, Анатолію Миколайовичу Ліванчуку.

Всіх вас, друзі, давно треба назвати поіменно, всім давно вже треба було сказати дякую. Адже на вас уже десятки років тримається художня самодіяльність села».

Лариса Ничипорук, учителька Тучинської школи.

«Спасибі вам, ентузіасті!», газета «Радянське життя», 21.02.1991 р.

***

«Перші весняні дні разом із лагідним сонячним промінням принесли читацькому загалу району радісну звістку - знову розцвіло «Суцвіття», літературно-мистецький альманах, в якому представлені нові твори вчителів та учнів Тучинської ЗОШ I-III ст.

На сторінках книги автори порушують складні морально-етичні проблеми сьогодення, оспівують неповторну красу рідного краю, витоки національної духовності, почуття дружби, кохання.

Нагадаю, що засновником і впорядником цього річного альманаху, як, утім, і чотирьох попередніх, є відомий літературознавець і поет Микола Жакун. Найпершим помічником і редактором є його дружина-поетеса Марія. Своє дітище, «Суцвіття», вони плекають із відданістю, як ніхто. Для учнів школи та педагогів підготовка нового видання є завжди святом.

Цього разу в альманасі в одному ряду стоять твори Миколи та Марії Жакунів, Л. Ничипорук, Г. Кирильчук, В. Стефановської. Необхідно сказати, що твори вчителів позначені особливою проникливістю та дохідливістю змісту, влучними римами, цікавими темами й сюжетами, динамічними, зворушливими інтонаціями. Читаються вірші настільки легко, що складається враження, ніби ти їх співаєш. Саме так педагоги цієї школи надихають своїх учнів творити, бути активними в усьому.

Крім літературних творів, у книзі є чудові фото В. Ткачука, декоративна кераміка О. Серкова.

За традицією, є й гість «Суцвіття» - мешканка Тучина О. Литвинчук.

Уражають глибиною філософської думки твори поетеси Б. Прокопюк, творчі доробки О. Сороченко, Я. Переходька, С. Стичаковської, Л. Табекової. Старшокласники сміливо висловлюють свої найпотаємніші думки, уміло користуються перейнятими у своїх наставників азами віршованої творчості. Цікаво читаються поезії молодших школярів Ю. Продай, Л. Бенькалович, Д. Сачука, А. Чорної, А. Дукс, Г. Васильчук, Ю. Юрчук, І. Сачук.

Художньо оформив видання В. Никитюк. Книга розрахована на широкий читацький загал. Читачі всіх вікових категорій знайдуть у «Суцвітті» щось своє, потаємне, задушевне, ліричне.

Члени районного літературно-мистецького об'єднання «Веселка», шанувальники українського слова радо вітають своїх колег із таким вагомим здобутком. Ми бажаємо цвісти вашому «Суцвіттю» не один рік, а многая літа».

Надія Янчук, член районного літературно-мистецького об'єднання
«Веселка». «Знову розцвіло «Суцвіття»,
газета «Рідний край», 27.03.2010 р.

***

««Осінь муза» - це друга збірка поезій Марії Жакун. Лише перегорнеш перші сторінки - і бачиш людину, яка залюблена у свій рідний край, захоплюється навколишньою природою, висвітлює почуття дружби й кохання, осмислює духовні цінності та зазирає в глибини людської душі. Теми віршів збірки настільки близькі пересічному читачеві, що їх не лише хочеться прочитати. А й перечитати ще й ще раз.

Ця збірка включає в себе як вірші, так і поеми, у яких талановита поетеса розповідає нам про свої переживання, про сутність буття, про призначення людини, милується осінніми барвами, ділиться спогадами, звертається до Творця.

Твори вирізняються образністю, витонченістю, довершеністю, душевною теплою. Так і хочеться відчутти «ніжний незвичний аромат» її «Конвалії», «подивитись, як духмяна калина уже знов одягнулася в цвіт» («Діалог»), посумувати й поплакати з «Дощиком», пустотливо погратися з «Весняним вітром», почути, як «на дворі шепече щось золоте листя» («Осінь депресія»).

Поетичні твори Марії Жакун, учительки мови й літератури, із задоволенням читають не тільки дорослі, а і її учні. Ось як вона стає на захист мови: «Мова наша рідна, барвінкова, цінний дар далеких поколінь. І від нас залежить, чи чудова наша мелодійна, гарна мова розігнеться й встане із колін».

Дуже ліричні й задушевні вірші про кохання, друзів, онуку. У цих творах розкривається глибинна суть жінки - коханої, матері, подруги, звичайної людини, яка ділиться з нами частинкою свого серця. Це «Друзі», «Не зовсім», «Зустріч», «К...», «Сон», «Одно-класникам».

Як влучно авторка у своїх «Заповітах» відмічає:

Коли робиш добро,
То не завжди тебе розуміють.
Бачать користь затаєну,
А не твою чистоту.
Люди, може, по-іншому
Й мислити вже не уміють...
І усе ж виявляй доброту!

Марія Жакун пише цікаво як про серйозні, так і про смішні речі. Не всі мають сміливість винести на суд читача своє сокровенне, а треба. Щоб навчитися розуміти один одного, співпереживати, допомагати.

Авторка щиро дякує за спонсорську допомогу у виданні цієї книги однокласнику Віктору Семенюку. Доповнюють чудові поезії в книзі малюнки, виконані Наталією Дуб-

цогою з Тучина.

Літератори району, колеги по перу щиро радіють за Марію й бажають їй подальшого творчого натхнення, розмаїття тем, удалих віршів та - найголовніше - нових поціновувачів і шанувальників її поезії.

Надія Янчук, член Національної спілки журналістів України, від імені членів «Веселки». «Нова творча ластівка прилетіла в Тучин», газета «Рідний край», 23.01.2010р.

***

«Нещодавно світ побачила книга-«первісток» поета, барда з Тучина Миколи Прокопюка «Мамина криниця». Уже в перших рядках книги автор звертається до нас з такими словами:

Пиши, поете. Оду сотворяй
Коханню, сонцю, вічності, Вітчизні.
Свою високу суть не забувай -
Служити слову до кінця. До тризни.

І в цих словах весь Микола Прокопюк - людина слова, честі, любові до свого народу, малої батьківщини й Вітчизни. 32 творчі доробки автора увібрала в себе «Мамина криниця». Здається, що це не багато. Але повірте, це не так. Вірші маестро насичені такою енергією, такою силою козацького духу, напоєні щедро любов'ю й сонячним теплом, що їх дійсно краще не читати, а співати. Утім, майже всі твори Миколи Прокопюка уже стали піснями. А кілька пісень вважаються народними. Серед них славнозвісні «Мамина криниця», «Батьківська хата», «Лебідка», «Як покличе Господь», «Тучинський передзвін». Це далеко не весь перелік пісень пана Миколи, які стали надбанням нашого народу. І це не пафосні слова.

Мало якому авторові вдається так тонко підмітити, записати і, саме головне, заспівати про біль рідної землі, про стогін занедбаного села. А Прокопюк це робить легко, лише одним доторком до струни гітари, яка й озвучує всі його твори.

У переносному значенні слова «ковтаючи» сторінки «Маминої криниці» не можна насититися щирим словом справжнього сина українського народу, а що вже казати про витонченість кожного віршованого твору. Хіба ж можуть залишити когось байдужими слова про маму:

Заберу вустами втому під очима,
Обцілую руки мамині святі.
Помолюся Богу за тебе, єдину,
Найдорожчу жінку у моїм житті!

Із болем у серці згадує поет про рідних батьків та про батьківську хату, хоча швидше, це слова про нашу Україну:

Вже хтось інший шепоче в тій хаті молитву...
Нерозумні ми діти, її продали.

Не просить автор у Бога нічого, окрім «любіві, щоб достойно прожити на грішній землі».

Бо є для кого жити. Поряд та, на яку «ніжно вишня одягла свою фату із білих пелюсток». Поряд кохана дружина. Полетіли птахами-лебедицями в світ доньки. І їх прохає-закликає батько-поет:

А може, б ти приїхала в село,
Де малиновим цвітом пахне ранок,
Де сонячним промінчиком світанок
Пробуджує ще сонне джерело?

І, перефразувавши рядки першого в книзі твору «Слово про слово», скажу:
У книзі цій немає сірих слів,

Ти сотні раз відміряв кожне слово.
То ж хай «Криниці маминої» спів
Озветься радістю нам знову й знову.
Ти ниву добром-словом засіваєш,
І Бог тобі добро сторицею верне.
І коли знову ти на сцені заспіваєш,
Вогонь у душах людських спалахне.

Олександр Форманчук, член Національної спілки журналістів України,
голова районного літературно-мистецького об'єднання «Веселка».
«Мамина криниця», газета «Рідний край», 26.03.2011 р.

***

«Травневі каштани» - так називається книга нашої землячки Надії Янчук з с. Тучин. У анотації до неї зазначається: «До першої книги поезій Надії Янчук увійшли поезії про кохання, вірші, у яких авторка робить спробу осмислити суперечливу дійсність, слова пісень, які завдяки місцевим композиторам лунають у рідному краї, а також колядки і щедрівки, створені поетесою».

Поетичний первісток Надії Янчук складається з чотирьох розділів. Усі твори - емоційні, глибокого змісту. Спонукають до роздумів, несуть місцевий колорит мови:

Кличе додому вишня
Поглядом ніжно-сумним,
Юності спогад колишній
Лишиться в серці моім.

Найхвилююча в збірці - лірика про кохання, юності дні, рідну природу. Є у книзі й філософські поезії: «Що краще?», «Наречена була гарна», «Хмуриться небо» та ін.

Є у «Травневих каштанах» і поезії-настанови, як от:

Не в моді зараз щирість і повага.
Все гроші, гроші...
Скрізь їх перевага.
Задумаймось!
Хай кожен схаменеться!
Підлота бумерангом повернеться.

На закінчення скажу: Надія Янчук відбулася як поетеса. Бо її поезія хвилює, змушує замислюватися над суттю життя і світу, вчинками і помислами. Хочу побажати їй - творити і надалі!»

Анастасія Нагорна, учениця Київського ліцею «Універсал».
«Травневі каштани», газета «Слово і час», 24.09.2010 р.

***

«В обласній книгозбірні для юнацтва відбувся семінар бібліотекарів Рівненщини. Його своєрідною родзинкою стала презентація книги Надії Янчук з Тучина «Травневі каштани». І хоча надворі осінь, у залі панувала справді весняна каштанова заметіль.

Авторка розповіла про те, як працювала над книгою, а її землячка, викладач Гоцманської школи мистецтв, солістка хору «Чорнобривці» Лідія Ткачук, виконала пісню, слова і музику якої створила Надія Янчук.

Перед присутніми своїми враженнями про нову книгу поділилися письменник Петро Велесик - редактор «Травневих каштанів» та Лілія Бондючна, а також лікар, народознавець Тетяна Мазур з Тучина та колишній вчитель авторки Віталій Новак.

Ведучою презентації була провідний бібліотекар Галина Лукашевич, яка свої роздуми про книгу дуже цікаво підсилювала майстерним читанням поезій збірки.

Без сумніву, в осінній настрій учасників семінару презентація книги Надії Янчук вне-

сла весняні нотки».

Петро Кам'янський, журналіст. «Семинар з презентацією»,
газета «Зелені шати», 29.10.2010 р.

***

«Шановна Надіє Володимирівно!

Найщиріші вітання Вам та авторам проекту з нагоди презентації альманаху «Тучинський передзвін».

Життєдайне Слово наповнює душу людську теплом і силою, дає терпіння і мудрість, надихає на благородні вчинки і подвиги. Започаткування проекту - справа нелегка, але така потрібна і важлива нам, педагогам, батькам, усім тим, хто пов'язаний із Дитиною, з її внутрішнім світом, мріями, прагненнями.

Нехай ваша творчість слугує вихованню юного українського покоління!

Щиросердно бажаю Вам та Вашим колегам міцного здоров'я, щастя, злагоди і непохитної віри у себе та майбутнє України».

З повагою,
начальник управління освіти і науки Рівненської облдержадміністрації
Іван Ветров, 2008 р. Факс-телеграма.

***

«Шановна пані Надіє!

Щиросердно вітаю Вас із виданням Вашої книги «Травневі каштани»

Слова, окрилені натхненням, породжують у людських серцях любов, тепло, надію, змушують людські душі прагнути до Духовного, Красивого, Вічного.

Бажаю Вам, аби Ваші вірші і надалі мали магічну силу поезії, манили до себе читачів, котрі б гарними відгуками за Вашу плідну працю словнювали серце піднесенням.

Нехай Бог дає сили, здоров'я і натхнення творити ще на багато років життя».

З повагою,
начальник управління освіти і науки Рівненської облдержадміністрації
Іван Ветров, 28.09.2010 р. Факс-телеграма.

***

«Надіє Володимирівно! Шановний колективу альманаху «Тучинський передзвін!».

Повернувся з презентації вашої книги повний вражень про прекрасну підготовану програму заходу, надзвичайне декламування віршів усіма вами, від ангельського співу та спілкування зі справді цікавими, непересічними особистостями.

Мені здається, що ви ще самі цілком не усвідомлюєте, яку корисну справу робите для усього нашого суспільства. Робите безкорисно. Більше того, вкладаєте у книги не лише свої кошти, а й душі та серця. Цим буденним, і в той же час святковим кроком, ви перетворюєте Тучин із села на місто творців. Згуртувавшись, ви йдете попереду всіх, підтримуючи одне одного та щодалі, то більше розквітаючи пишним поетичним цвітом. Я б хотів би, щоб ваш приклад став дуже «заразним», навіть пандемічним у літературно-мистецькій царині. Щоб вас наслідували і слухали не тільки ваші колеги по перу із району, а й звичайні мешканці вашого села, усіх сіл нашої Погорини. А «Тучинському передзвону» бажаю наступне: «Розвиватися, міцніти, квітнути і в подальшому наповнювати наші читацькі душі теплом та сердечністю, добром та надією. З роси і води вам, дорогі митці».

Володимир Коташевський, житель с.мт. Гоща.

***

«Відбувся завершальний етап III конкурсу валентинок від читачів «Рідного краю».

Переможці конкурсу валентинок - Микола Прокопюк (с. Тучин), Раїса Коротюк (с. Кринички) та Олена Ярощук (с. Симонів). Дзвін келихів із шампанським на якусь мить поєднав авторів любовної лірики та «ріднокраївців». Хоча чому на мить? Ми завжди були і, я впевнений, будемо єдиним цілим. Адже служимо - кожен у міру свого вміння - його величності Слову.

Ми знаємо: у «ріднокраївців» побільшало друзів, які завжди гостинно чекають на них у всіх куточках Гощанщини. Отож радо вітаємо віртуозів красного слова на сторінках газети.

Ось так йтимемо разом далі. В єдиній шерензі: поети, письменники, журналісти, митці. Нам є чого прагнути разом: довершеності поетичного рядка, досконалості прозового слова. Наостанок хочеться не лише подякувати авторам за їхню любов до поезії, а й сказати щирими словами М. Вінграновського: «Ми є. Ми тут. Ми - цілий світ!».

Олександр Форманчук, член журі конкурсу. «Ми є. Ми тут.

Ми - цілий світ!», газета «Рідний край», лютий 2011 р.

*Автор проекту висловлює щире подяку співавторам,
а також усім благодійникам за сприяння у виданні цієї книги.*

Враженнями про книгу ви можете поділитися за тел. 0 (67) 79-54-791,
e-mail: nadiya_yanchuk@i.ua

Зміст

Гімн літературно-мистецького колективу «Тучинський передзвін»	3
Наталія Бенькалович	4
Мама	4
Бо ми такі	4
Зайві слова	5
Самотність	6
В'ячеслав Вінічук	7
Тучинська дивосинь	7
Тучинське Погориння в іменах	11
Марія Жакун	14
Все відцвітає	14
Дзвінки	15
Моїм другим батькам	16
Спориш	17
М. Г.	17
К... ..	18
Віра	19
Блудний син	19
«Є іще для кого в світі жити»	21
Незабудки	20
Сенс життя	21
Микола Жакун	23
Афера	22
Сторож	23
Дзвоник	25
Печінка	26
Веранда	27
Радикуліт	28
Ростислав Журомський	29
А мама – найсвятіше	29
Віддам тобі	29
Літа минають	30
Жінці	30
Мама	30

Галина Кирильчук	32
Берізка і дубок.....	32
Випусникам 2009 року	33
Гумореска	34
Літній ранок в Україні.....	35
Чотиривірші	36
«Відцвіли вже мої хризантеми в саду»	36
Як на довгій ниві.....	37
Найкрасивіша.....	38
Зустріч	39
Тетяна Кирильчук	41
Дитинство моє полинове	41
Лариса Ничипорук	45
Благаєм любити	45
Радість.....	45
Шкільний передзвін	46
Чутливі думки	46
Ода пісні	47
Передзвін серця	48
Фотографія	48
Мисливці.....	49
Подрузі	49
Без тебе	50
Лист до брата	50
Мироносець	51
Співачка.....	52
Ностальгія	53
Ольга Нікольська	54
Там хорошо, где Родина!.....	54
«Не знаю, як же дотерпіть до літа»	55
«Перрон. Вагон. Билеты. Поезд»	55
«У кожного своя дорога»	56
Б.П.	57
«Опускаєсь с неба на землю»	58
«Каким бы ни был бы твой путь»	58
«Не огорчай меня, мой друг!»	58
«Ти ж мій метелик маленький»	59
«Мой запах ветер унесёт»	59
«Любить, когда тебя не любят»	60
«А для счастья много ли надо?»	60

«Если бы ты знал, где искать...».....	61
«Весна! Весна... Пора любви!».....	62
«Я ухожу. Взрываю все мосты»	63
«За тобой сумую тільки!»	63
«За тобой скучаю только!».....	63
«Там, где яблоня цветёт».....	64
«Любовь и сердце, разум и расчёт».....	64
«Подари мне белые тюльпаны!»	65
Прощай, 22.....	66
Роман Німкович	68
Триптих «Україні»	68
Два брати-зайці	69
Спогади рибалки	70
Карпати.....	71
Людина — не всесильна	71
Прощання зі школою	72
Ярослав Переходько.....	73
Яничар	73
Богданна Прокопюк	82
«Дихай мною»	82
Я б тебе обняла	82
Как ты...	82
««Я» і «Ти» - то окремі поняття, на жаль»	83
Щасливий.....	83
И может, я поддамся...	83
Племіннику.....	83
«Торкнутися б. Ти – мов із світу оптичних ілюзій».....	84
Перехрестя.....	84
Орхідеї.....	84
Микола Прокопюк.....	85
Я і ТИ	85
Вимирає село.....	85
Я прошу	86
Збудую дім	87
Спогади про літо	87
О Жінко!.....	88
Кредо	88
Срібне весілля	89

Дочці Богданні на День народження	90
Елегія	90
Присвята внукові.....	91
Золото осені	91
Горіла книга	92
Валентина Родомазова.....	93
Заробітчани.....	93
У гостях.....	95
Батьки	95
Синові	96
Матусі	96
Смуги	97
Тамара Савонік	98
Дитячий сміх.....	98
Дош.....	98
Дідові думи.....	99
Колискова	99
Останній вальс	99
Осінь.....	100
Сага про колос	100
Надія Степанюк.....	101
Мій Тучин	101
Моя Україна	102
Зимова рапсодія.....	103
На перший дзвоник	104
Привітання до Дня вчителя.....	104
Моїй першій вчительці.....	105
Тебе люблю.....	105
Казкові почуття	105
Любов, яка ти?.....	106
Відгук на збірку «Травневі каштани» Надії Янчук.....	106
Чим може вимірятися Твоя любов	107
Подяка Богові.....	108
Новорічне.....	108
На Новий рік	109
Колядочка Лілечки	109
Любій матусі	110
Пісня до Дня вчителя	110

Григорій Токарець	112
«Моя любов до тебе не прийшла»	112
«Ничего не бывает хуже».....	112
«Я знаю, ти моя не будеш».....	112
«Я люблю, и нету печали».....	112
«Я иду по вечернему городу»	113
Не плач... ..	114
«Як птахи відлітають в вирій»	114
«Мій вік тебе, мабуть, лякає»	115
«Вернулись мрії вже додому»	115
«Мелькают дни... проходит лето»	116
«Мои стихи совсем просты»	117
«...Пригорнуся ніжно я до тебе»	117
«Моя любовь – до последнего выдоха».....	117
Тебя здесь нет	117
 Надія Янчук	 119
«Я йду дорогою прямою».....	119
«Розхристана осінь»	120
Все для тебе.....	120
«Стоїть хатина пустокою»	121
«Мовчить душа, заціпеніла»	121
«Ти поза зоною моєї любові»	122
50 на порозі.....	122
Мінлива осінь	122
«Хай холод і кригу розтоплять акорди».....	123
Квітка пристрасті.....	123
Свіча пам'яті.....	124
«Загадала бажання сьогодні...»	124
«Едельвейсів квіти ніжні».....	125
«Ні, ти не білий, пухнастий...».....	125
«І співа тихенько сину мати».....	125
Ты – мой кумир	125
Зоряна ніч	126
Казка для дорослих про її шастя	126
Осінній етюд.....	127
«Завмираю від подиху твого...».....	127
Тарасові Шевченку	128
Шепчуться тополі в Бережанському краю	128
Українська мова.....	129
Учителю мій	130
Гімн дитячого садочка.....	131
Золоте сузір'я.....	131

Запрошуємо й вас до «Веселки»	132
Яблунька юна у нашім саду	133
Моя ти Волинь	134
Травневі каштани	135
Золото кленове	135
Відгуки про творчість учасників літературно-мистецького колективу «Тучинський передзвін»	136

ТУЧИНСЬКИЙ ПЕРЕДЗВІН

Випуск третій

Комп'ютерний дизайн та верстка: Олег Клець

*Здано до набору
Підписано до друку
Формат 60x84 1/16 Папір офсетний
Гарнітура Microsoft Sans Serif
Ум. друк. Аркушів
Зам.
Наклад прим.
Підготовлено до друку і віддруковано*

